

Ainevaldkond „Kunstiained“

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

- 1) teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
- 2) loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
- 3) mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust ;
- 4) mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
- 5) osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
- 6) on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mida õpitakse 1.–9. klassini. Ainekavades kirjeldatud õpitulemuste saavutamiseks on õppeainete arvestuslikud nädalatunnid kooliastmeti järgmised:

õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Kunst	4,5	3	3
Muusika	6	4	3

1.2.1. Ainetundide jaotus, lihtsustatud õppekava

õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Kunst	3	3	3
Muusika	3	3	3

Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse kindlaks kooli õppekavas.

1.3. Ainevaldkonda kooli väärtuste toetus

1.4. Ainevaldkonna võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja läbivate teemade käsitlemiseks.

Valdkonnasisene lõiming tugineb kunsti ja muusika kokkupuutepunktidele. Kunst ja muusika jagavad sarnaseid baasmõisteid, mille sisu on aga erialade väljendusvahenditest lähtuvalt ainuomane; ka kontseptsioonide sisu ei pruugi kattuda. Seetõttu on kunsti ja muusika lõimingukeskmeks ühised aspektid:

- 1) teose, autori ja loomingu määratlus;
- 2) esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika;
- 3) ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõna-, muusika- ja tantsuteater, film);
- 4) nüüdisaegsed mitmemeelelised kunstinähtused (video ja *performance*, meie aja tsirkus, installatiivne, uusmeedia kunst jms).

1.4.1. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Kunsti ja muusika õppimise kaudu toetatakse õpilastes kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste arengut. Üldpädevuste saavutamist toetab õppeainete eesmärgipärane lõimimine teiste valdkondade õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine. Selle tulemusel kujuneb õpilasel suutlikkus rakendada oma teadmisi ja oskusi eri olukordades, kujundada enda väärtushoiakuid ja -hinnanguid ning võimalus omandada ettekujutus ühiskonna kui terviku

arengust. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö õpilase kogu õppeaja vältel.

Üldpädevuste kujundamise ning läbivate teemade käsitlemise ja lõimingu korraldamise põhimõtted määratakse kooli õppekava üldosas ning rakendamist täpsustatakse valdkonnakavas.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstivaldkonna õppeainetes rõhutatakse kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi õppija identiteedi osana. Tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitud kunstiteoste ja sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ja muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismuuseumitserimine, ühistes kunstiprojektides ning valdkondlikes ja valdkondadeülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama. Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tundma õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainekujud ning sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide kaudu, mis võimaldavad õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uude olukorras. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms rääkimine, kasutades kirjelduses nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat. Tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskust ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ning loovtööde koostamine eeldab oskust mõista teabetekeste ning suunab kasutama mitmesuguseid info esitamise

viise (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik jms). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

Ettevõtlikkuspädevus. Vajalike oskuste kujunemist toetavad kunstiainetes individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ning probleemipõhised ülesanded ja õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaeluga. Kunstiainetes väärtustatakse uuenduslikke ning loovaid lahendusi. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi, valides leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tööde lõpetamise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus. Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahendusteede üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama kunstimõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid. Loomeülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

Digipädevus. Usaldusväärse ja ajakohase teabe leidmiseks ja info kogumiseks õpitakse rakendama digitaalseid teabeallikaid. Saadud teabe põhjal leitakse probleemidele või küsimustele vastuseid, analüüsitakse ja arutletakse virtuaalsetes kultuurikeskkondades toimuvat. Arendatakse digitaalse sisuloome oskust ja toetatakse õpitu digitaalsel kujul säilitamise oskust. Digikeskkonnas suheldes järgitakse igapäevaelu väärtuspõhimõtteid ja jälgitakse ohutut info kasutamist.

1.4.2. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Arendatakse suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust ja vaadeldakse eri ajastute ning kultuuride lugusid muusikas ja kujutavas kunstis, teatri- ja filmikunstis.

Matemaatika. Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümboolid ja meetodid), samuti matemaatiliste sümboolite, kujundite ning mõistete tundmist.

Loodusained. Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.

Sotsiaalained. Vaadeldakse suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning eri kultuuride kommete ja pärimustega, kunsti ning kultuuri rolli ja muutumist ajaloo eri etappidel.

Tehnoloogia. Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist, oskust innovaatilisi ideid kavandada ja praktikas ellu viia (loomisprotsess, tehnoloogiad ja tehnikad).

Kehaline kasvatus. Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.

1.4.3. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Kunstiaineid on võimalik seostada kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade puhul, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtutakse kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Kujundatakse iseseisva õppimise ja tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ning hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Kunst ja muusika võimaldavad õpilastel teadvustada oma võimeid ja huvisid, omandada nii ainealaseid kui ka üldisemaid mõtlemis- ning tegutsemisstrateegiaid. Tutvutakse kunstide mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus, kunstidega seotud ametite ja elukutsetega, võimaldatakse vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt külastades loomeettevõtteid. Õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud erialasid ja edasiõppimise võimalusi.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Teabekeskond ja meediakasutus. Need teemad hõlmavad mitmekülgseid oskusi, nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ning heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse probleemidega. Teadvustatakse ümbritsevat loodus- või tehiskeskkonda loomingu allikana ja õpitakse keskkonda säästma. Väärtustatakse pärandkultuuri ning rahvuskultuuri jätkusuutlikku arengut. Osatakse näha võimalusi taaskasutuseks, analüüsitakse tehiskeskkonna objekte ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilise vaatepunktist.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kunstiainetes julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning ideesid katsetama ja ellu viima.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Kunstiainetes kasutatakse praktiliste loovtegevuste kaudu erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ning töökeskkonnas toime tuleva inimese kujunemist.

Tervis ja ohutus. Kunstiainetes teadvustatakse kunstidega tegelemise emotsionaalselt tasakaalustavat mõju. Kujutavas kunstis kasutatakse materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku, Eesti ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, pärandkultuuri arenemist tänapäevases globaliseeruv maailmas. Kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka nüüdisaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse

osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusika- ja kunstiüritustel.

2. AINEKAVAD

2.1.Kunst. Õppeaine kirjeldus.

Kunsti õppeaine roll on innustada õppijat avastama ja kasutama oma võimeid (sh seni avaldumata võimeid) kunsti ja visuaalkultuuri loojana ning sellega suhestujana, seega ka kultuurikandjana. Kunsti õppeaine tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab visuaalset kirjaoskust, mis on tänapäeva maailmas edukaks toimetulekuks tähtis igaühele. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni. Õppeaine lähtealused on:

- 1) maailma kunsti ja visuaalkultuuri laiahaardeline käsitlemine. Visuaalselt tajutav inimese loodud ja mõtestatud keskkond (visuaalkultuur) hõlmab kujutisi, tekste, esemeid, ehitisi, ruumisuhteid jms ning nende erinevaid ja muutuvaid tähendusvälju. Visuaalkultuur sisaldab nii tahtlikke ja kavandatud artefakte (nt kunstiteosed, graafiline disain, reklaam, fotograafia, mood jne) kui ka juhuslikke ja plaanimata visuaalseid märke ning kooslusi (nt tänaval või meedias kõrvuti sattunud reklaamid, kasutatud tüpograafia, muruplatsi niitmine ja sissetallatud teerada, aja jooksul kujunenud kodusisustus jne). Visuaalkultuuris on teadlik toimimine seotud suhtlusega, erinevate sõnumite ja tähenduste loomise, säilitamise, muutmise ja edastamisega; nii esteetiliselt mitmekesise keskkonna kui ka emotsionaalse ja intellektuaalse keskkonna loomisega ning majanduse toimimise ja majanduslike väärtuste loomisega. Kunstipädevuse omandamist toetab maailma kunsti ja visuaalkultuuri käsitlemine nii nüüdisaegses kui ka ajaloolises kontekstis;
- 2) kunsti vormide ja tähenduste pidev muutumine, eksperimentaalsus ja areng, mis võivad ühiskonda ka proovile panna. Kunstis kui visuaalkultuuri kitsamas osas luuakse uut inimkogemust, väljendust ja tähendusi teadlikumalt ning sihipärasemalt, suhestudes valdkonna eripäraga, otsinguliselt ja eksperimenteerivalt. Kunsti pidev uuenemine peegeldab muutusi nii teadustes kui ka ühiskonnas, väärtustes ja hoiakutes. Kunst tohib võtta endale fantaasia, moraali ja ühiskondlike kokkulepete piire kompava ning nihutava rolli, et mõtestada ja arutleda, ka katsetada erinevaid ettekujutusi ja võimalikkusi;
- 3) õpetaja on aktiivne kunstiga suhestuja, kes toetab õpilasi kultuuri muutuvates mitmekesisuses. Täpsema õpisisu valib õpetaja, kes juhib õpet ja õpikeskkonna loomist. Õpetaja enda hoiakud, avatus ja sallivus, mitmetähenduslikkuse ja muutlikkuse taluvus, aktiivses dialoogis ja mõtestatuses olemine vana ja uue kunstiga on äärmiselt olulised. Kunstiaine ise on samuti seotud pidevate muutustega – uue kunstiloomega, uute avastustega kunstiajaloos, seniste väärtuste

ümberhindamisega ühiskonnas, uute väärtuste leidmise ja loomisega. Kunsti õppeainet on võimalik üles ehitada eri kunstikäsitlustele tuginedes. Valdkonnast saab ehedama pildi, kui õppijad ja õpetaja võivad mõtiskleda mitme kunstikontseptsiooni üle ning teadvustada kunsti loomise ja hindamise eri aluseid (nt funktsionaalne, realistlik, idealistlik, estetistlik, kontseptuaalne, pragmaatiline, institutsionaalne jne);

- 4) kunsti õppeaines on võrdselt oluline nii kunstikogemus kui ka õppimiskogemus. Sageli on teosest kui lõpptulemusest tähtsam loominguline ja otsinguline tee, tagasiside ja refleksioon, üldpädevuste kujundamine, motivatsiooni leidmisele ja hoidmisele suunatud tegevused.

Koolikunstis on vaja väärtustada õppija isikliku tasandi loomet, avastusi, pingutust ja sõnumit, sest õppijale endale tähtis tegevus loob talle just nimelt tähendusliku kunstikogemuse ka siis, kui lõpptulemus ei ole originaalne või sisukas laiemas kunsti ja visuaalkultuuri kontekstis. Juhul kui lõpptulemus visuaalkultuuri-, disaini- või kunstiteosena on õppes oluline, peab õpetaja kvalitatiivse muutuse teket valmivas teoses teadvustama ja toetama eesmärkide ning hindamiskriteeriumide sõnastamisega.

Kunsti osaoskused võimaldavad kunsti õpetamist mitmekülgset käsitleda ja jälgivad disaini tsüklilist loogikat, mis on maailmas järjest laiemalt käibel nii kunstiteoste, toodete, protsesside kui ka uuringute kavandamisel. Kunsti osaoskused on:

- 1) väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine);
- 2) plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine);
- 3) loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine);
- 4) refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine).

I KOOLIASTE

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboteid oma kogemuse piires;
- 2) teab kujutiste kasutamise ja jagamise head tava;
- 3) kavandab lihtsamaid ülesandeid disainis ja loomes kestlikult;
- 4) teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi töid spontaanselt ning kavandades, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid;
- 5) kirjeldab lühidalt enda tööd ja tulemust.

I kooliastme õpitulemused**Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine**

- 1) uurib ja selgitab visuaalseid pilte, jooniseid ning sümboteid (nt õpetaja valikul: sildid, liiklusmärgid, kaardid, õpikute illustratsioonid, multifilmide ja arvutimängude pildiline külg, mänguasjade väljanägemine ja roll, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad) oma kogemuse piires;
- 2) nimetab visuaalteose tähtsamaid tunnuseid, lähtudes ülesandest (tehnika, vorm, värv, kompositsioon, meeleolu, sisuelemendid);
- 3) leiab muuseumis, galeriis õpetaja abiga näituse mõistmiseks vajaliku info;
- 4) teab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- 5) uurib õpetaja abiga esemete vormi ja otstarbe seoseid;
- 6) teab, kes on autor;
- 7) ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju.

Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

- 1) teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstiteoseid spontaanselt, kasutades lihtsamaid tehnikaid ja töövõtteid;
- 2) lahendab disainiprotsessi lihtsamaid ülesandeid, esitades nii verbaalselt kui ka visuaalselt oma ideede lahendusi.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

- 1) kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklikke seoseid (See oleks justkui.... See meenutab mulle....);
- 2) kirjeldab ette antud küsimustele toetudes enda tööd ja mõtestab valminud tööd: mida ma tegin, kuidas ma tegin, miks tahtsin neid vahendeid kasutada, kuidas tulemusega rahul olen, mida õppisin?

1. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) esitab oma ideede erinevaid lahendusi 2) uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle	Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel.	Tuttavate asjade kujutamine – lilled, mänguasjad jms. Inimese vanuse, ameti jms joonistamine mälu järgi. Mänguasjade ja omameisterdatud mudelitega lavastuslikud mängud.

	Mõisted kolmnurk, ruut, ring jne.	
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned. Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. 2) Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes.	Kunstitehnikad ja stiid plastiliinimaal, pastell, guašš, värvipliatsitehnika, savi või plastiliini voolimine, sõrmemaal, akvarell, voolimine, kollaaž. Digitaalsed joonistus-, foto- ja animatsioonitehnikad. Kunstiteooria Primaar- ja sekundaarvärvid Etikett Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi)	
Disain ja disainiprotsess		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	
1) Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. 2) Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes. Uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt,	Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal. Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi. Tehismaterjalid: plastik, kile. Eseme, materjali või värvi otstarve, funktsionaalsus. Kasutusmugavus.	

arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle.	Märk – geomeetriliste kujundite erinevad tähendused. Kiri – oma nime kujundus portfooliol vms.	
3) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.	
Kunsti, kultuuri ja ühiskonna seosed		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes. Oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte.	Ohutus ja säästlikkus Töövahendite ohutu ja säästlik kasutamine Ohutus kasutaja tervisele ja keskkonnale	Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine.
2) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Töövahendite ja kunstimaterjalide õige säilitamine Autorsus ja autoriõigused Autor: kunstnik, arhitekt, illustraator, disainer Teos: maal, joonistus, video, skulptuur... Digitaalsete kujutiste (fotode) tegemise ja jagamise hea tava Eetika (kuidas olla hea kunstnik, hea publik ja hea kaaslane)	Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes.

	Töövahendite ja töökoha korrastamise õiged töövõtted. Meedia kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid.	
2. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. 2) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned. 3) Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. 4) Uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle.	Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel. Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmine suuruse, asukoha ja värvi abil. Oma tööde esitlemine ja selgituste andmine. Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.	Geomeetrilistest kujunditest pildi loomine.
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned.	Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning töövahendid (nt joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž,	Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.

2) Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid.	pildistamine, vormimine jne). Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine. Maal – tempera. Skulptuur – seisvad figuurid materjali lisamisega. Graafika – monotüüpia jt erinevad tõmmised.	
Disain ja disainiprotsess		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. 2) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitiskeskkonnas. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine. Märk – liiklusmärkide keel. Kiri – dekoratiivkiri kingipakil.	Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töödes.
Kunsti, kultuuri ja ühiskonna seosed		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes. 2) Oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte.	Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Lähiümbruse loodus ja ehituskunst. Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad.	Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine.

3) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Eesti ja maailm – lossid, kindlused ja mõisahooned Rahvakunst – talu ja taluriistad. Vana ja uue võrdlemine. Meedia kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid. Piltjutustuse kujundamine (nt foto sidumine joonistuste ja tekstiga). E-kaart.	
3. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned.	Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel.	Plasttaarast, karpidest loomade vms meisterdamine.
2) Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid.	Maastik kevadel, suvel, sügisel ja talvel. Esimesed katsetused kujutamisel	
3) Uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle.	natuurist. Dünaamiline kriipsujuku liikumise kavandamine.	
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua	Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning töövahendid (nt	Maal – akvarell, pastell. Skulptuur – voolimine ühest tükist, ilma juurde lisamata.

kujutatava iseloomulikud jooned.	joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, pildistamine, vormimine jne).	
2) Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid.	Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.	
Disain ja disainiprotsess		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Esitab oma ideede erinevaid lahendusi.	Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitiskeskkonnas.	Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töödes.
2) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine. Ideede selgitamine ja vormistamine jooniste ja makettidena tulenevalt situatsiooni kirjeldavast lähteülesandest. Vormi ja funktsiooni seos. Märk – stilisatsioon. Kiri – šrifti valik vastavalt ülesandele.	
Kunsti, kultuuri ja ühiskonna seosed		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes.	Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Lähiümbruse loodus ja	Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine.

2) Oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte. 3) Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.	ehituskunst. Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad. Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus. Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon. Eesti ja maailm – lähikonna kunstigaleriide ja muuseumide asukoht ja funktsioonid. Rahvakunst – kindamustrid, sokisääred jms. Tegelikkuse ja virtuaalsete keskkondade võrdlus. Meedia kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid. Uue tähenduse andmine asjadele või kujutatava konteksti muutmisega (nt juurviljadest tegelased tervisliku toitumise videos).	
II KOOLIASTE AINEKAVA		
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane: 1) tõlgendab visuaalseid kujutisi oma kogemuse ja õpitu piires; 2) teab autorsuse üldisi põhimõtteid; 3) kasutab õpetaja juhendamisel osalist disainimist probleemi lahendamiseks kestlikult; 4) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka uurides ja kavandades, kasutades ning põhjendades eri tehnikavõtteid ja kompositsiooni; 5) analüüsib oma teost ja tööd;		

6) arutleb loodu üle, seostades loomingut oma kogemuse piires teiste eluvaldkondadega.

II KOOLIASTE ÕPITULEMUSED

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

- 1) rakendab ja kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (teabegraafikat: silte, kaarte, infograafikat; õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri);
- 2) kasutab olulisemaid õpitud kunstimõisteid ja teab kunstnikke;
- 3) käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info;
- 4) mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- 5) märkab, kirjeldab ning mõtestab nüüdisaegsete ja ajalooliste tarbeesemete ning hoonete erinevusi;
- 6) märkab ning kirjeldab iseseisvalt seost tarbeeseme või ruumi/hoone suuruse, vormi, materjali ja otstarbe vahel;
- 7) rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava.

Plaanimine ja ideede arendamine

- 1) lahendab õpetaja esitatud probleemi, läbides kõiki disainiprotsessi etappe ning toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele;
- 2) kavandab enda idee või teose; teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik. **Loomine**
 - 1) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ning uurides ja kavandades;
 - 2) teeb õpetaja abiga põhjendatud valikuid õpitud kunstitehnikate ja töövõtete, materjalide ning kompositsioonipõhimõtete hulgast.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

- 1) analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle isiklikult positsioonilt, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt;
- 2) selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid;
- 3) annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis; põhjendab oma arvamust.

4. KLASS

Visuaalne kirjaoskus

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktiline töö
--------------	-------------------------	----------------

1) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 2) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne). 3) Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt.	Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Liikumise kujutamine.	Kubistlikus stiilis pilt.
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 2) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, jne).	Maali, joonistuse, kollaaži, skulptuuri, foto, video, tehnikad ning töövõtted.	Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine.
Disain ja disainiprotsess		

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 2) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto). 3) Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda. 4) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.	Disaini baaselemendid. Funktsionaalne värv, vorm ja materjal. Disaini uurimine, väljaselgitamine, ettepanekute tegemine, kavandamine. Lahenduspaikkumine. Tarbeesemed ja levinumad materjalid. Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi.	Koomiks või reklaam.
Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. 2) Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid.	Kunstiga seotud elukutsed: kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator. Kunstiajalugu. Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (foneetiline	Linnaruumi detailide, märkide ja kirjade kogumine (pildistamine) ja analüüsimine.

3) Oskab uurimise käigus leida eri teabeallikatest ainealast infot.	kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid.	
4) Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.	Esiaja kunst (pisiplastika, kaljujoonised, koopamaalid).	
5) Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid.	Eesti mõisaarhitektuur. Eesti taluarhitektuur.	
6) Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.	Pärimuskultuur. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.	
7) Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.		
Kunst ja kultuur ühiskonnas		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid.	Jätkusuutlik mõtteviis. Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne	Teabe otsimine ja infokeskkonnas. Õppekäik muuseumis.
2) Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja	jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. Teabe otsimine ja infokeskkonnad.	

virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.	Muuseumide ja galeriide kodulehed.	
3) Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.	Kunstielu. Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised. Autorsus ja autoriõigused. Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine.	
5. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus (jutustus, teose, mõte)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid.	Lugude, sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid läbi aegade. Piltjutustustes plaanide vaheldus, meeleolu loomine:	Segatehnika. Kollaaž. Skulptuur (foolium, paber). Looduslike- ja tehismaterjalide kasutamine.
2) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne).	• koomiks • reklaam • fotoseeria.	Joonistamine erinevatel faktuuridel. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsiga. Joonistamine söe, tindipliatsite, markeriga. grafiitpliatsite tähistused arvuti joonistusprogrammid. Olulisemad pilditöötlusvõtted

3) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.		oma nutiseadme kaamera funktsioonide tundma õppimine.
4) Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.		
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus (kujutamisiisid, ruum, värv, kompositsioon)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne). 2) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.	Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted. Täisfiguuri proportsioonid. Esemete kujutamine vaatluse järgi, arvestades nende kuju, suurussuhteid ja paiknemist üksteise ja vaataja suhtes: • figuuride joonistamine • natüürmort • loodusmaal. Kompositsioon. Sümmeetria ja asümmeetria • notan • muster Värv, valgus, vari, poolvari Piiratud arv värvidega maalimine. Monokroomsetl maalimine või joonistamine, kollaaž. • notan	Töö joonlauaga, mõõtine. Joonistamine erinevatel fakturoidel. Segatehnika Kollaaž Skulptuur (foolium, paber) Looduslike- ja tehismaterjalide kasutamine. Maalimine akvarellidega, guaššidega, akrüülidega. Tööd värvi- ja viltpliiatsitega. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsiga. Joonistamine söe, tindipliiatsite, markeriga. grafiitpliiatsite tähistused arvuti joonistusprogrammide. Olulisemad pilditöötlusvõtted oma nutiseadme kaamera funktsioonide tundma õppimine.

	• natüürmort Perspektiiv. Ruumilisus pildil, esemete mahulisuse kujutamine. ühepunkti perspektiiv ruumis (okenaarium, museum) • kuup • püramiid	Kunstitehnikate loov kasutamine, eksperimenteerimine. Maalimine akvarellidega, guaššidega, akrüülidega. Tööd värvi- ja viltpliiatsitega.
Disain ja disainiprotsess (tarbevormid, graafiline disain, keskkonnad)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu. Kunstikultuur Erinevad mineviku ja ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses. Foto, digitaal-graafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel. Kiri – šrifti ja pildi sidumine tervikuks. Kiri – trüki- ja muude tähtede kujundamine. Märk – märk kui sümbol (nt sodiaagimärgid). skulptuur,	Disain igapäevaelus, trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Funktsionaalne värv, vorm ja materjal - tarbeesmete puhul. Graafilise kujunduse baasvõtted. Funktsionaalne värv, vorm ja materjal - tarbeesmete puhul. Disaini osad ja liigid. Materjal. Kavandamine ja visualiseerimine. Tootedisain. Kavand, visand, moodboard.	Visandamine ja kavandamine. Ideed ja nende edasi arendamine. Ruumiliste kompositsioonide või makettide valmistamine.

foto, digitaalgraafika, animatsioon jne). 2) Oskab uurimise käigus leida eri teabeallikatest ainealast infot. 3) Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt. 4) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.		
Kunstimaailm (kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud. Kunst ja kultuur ühiskonnas)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. 2) Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. 3) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.	Kunstiga seotud elukutsed. Kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator. Kunstiajalugu. Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (piltkiri, rooma ja araabia numbrid). Esiaja kunst (kaljujoonised, koopamaalid). Keskaja kunst Eestis (kirikud, linnused, Tallinna vanalinn). Taluarhitektuur. Jätkusuutlik mõtteviis.	Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine; kunstiteoste vaatamine, analüüsimine ja nende üle arutlemine; ainealase terminoloogia kasutamine. Peamiste kunstitehnikate ja žanrite eristamine. Teose originaali ja selle reproduktsiooni eristamine. Ainealaste mõistete kasutamine. Kunstniku professiooni ning erinevate erialadega tutvumine.

4) Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.	Töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. Teabe otsimine ja infokeskkonnad. Muuseumide ja galeriide kodulehed. . Kunstielu. Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused Autorsus ja autoriõigused. Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine. Kunstimälestiste ja autoriõiguste kaitse. Muuseumide ja galeriide funktsioonid (tutvustamine, säilitamine, uurimine, restaureerimine, ost-müük). Teose vormistamisvõimalused: raam.	Arvutimängude, telefonimängude, koomiksiste, multifilmide pildikeele uurimine ja võrdlemine. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Pildilise info ja näidiste kasutamine loominguliselt. Kunstnike, kunstiteoste, stiilide kohta ise lisainfo otsimine. Oma teoste esitlemine, töö teema või mõtte sõnastamine. Töötamine iseseisvalt ja rühmas - üksteisega arvestamine ja kompromisside saavutamine. Oma tugevuste ja nõrkuste teadvustamine.
6. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus (jutustus, teose, mõte)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. 2) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades	Lugude, sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid läbi aegade. Kaardid, õpikute illustratsioonid.	.

kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 3) Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt. 4) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.	Teksti põhjal illustratsiooni kujundamine. Tekst sünnipäeva-, jõulu-, emadepäeva kaardil	
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus (kujutamiskiisid, ruum, värv, kompositsioon)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 2) Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne).	Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted. Inimeste eripära (vanus, rahvus) kujutamine lihtsustatult. Liikumise mulje loomine. Läbilõige või osaline lõige. • portree joonistamine • inimene liikumises • geomeetrilised kujundid Kompositsioon. Piiratud- ja piiramata pinnad.	Töö joonalaua ja sirkliga, abijooned joonistamisel. Joonistamine erinevatel faktuuridel. Maalimine akvarellidega, guaššidega, akrüülidega. Tööd värvi- ja viltpliiatsitega. Segatehnika. Kollaaž. Skulptuur (foolium, paber). Looduslike- ja tehismaterjalide kasutamine. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsiga. Joonistamine sõe, tindipliiatsite, markeriga.

	ornamendid (Vana-Kreeka vaasid). Värv, valgus, vari, poolvari. Soojad- ja külmad toonid. Varju tekkimine: langev vari. siluetid taimed klassi aknalaua. Perspektiiv. Erineva vaatepunkt: konna- ja linnuperspektiiv, esemed ees ja taga, eelliis. suurlinn (tänavamärgistus, loodus, masinad, inimesed, aasta-aeg, öö või päev).	grafiitpliiatsite tähistused arvuti joonistusprogrammide. Olulisemad pilditöötlusvõtted oma nutiseadme kaamera funktsioonide tundma õppimine. Kunstitehnikate loov kasutamine, eksperimenteerimine.
Disain ja disainiprotsess (tarbevormid, graafiline disain, keskkonnad)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. 2) Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid. 3) Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.	Disain igapäevaelus, trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Graafilise kujunduse baasvõtted. Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus (tuntud tootemargid, uus vorm, materjal). Disaini osad ja liigid. Materjal. Kavandamine ja visualiseerimine. Sama funktsiooniga esemete disaini võrdlus.	Visandamine ja kavandamine. Ideed ja nende edasi arendamine. Ruumiliste kompositsioonide või makettide valmistamine.
Kunstimaailm (kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud. Kunst ja kultuur ühiskonnas).		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd

1) Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. 2) Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid. 3) Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästval. 4) Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.	Kunstiga seotud elukutsed. Kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustrator. Kunstiajalugu. Kirjasüsteemid stiliseeritud tag'id. Varased tsivilisatsioonid (Mesopotaamia, Egiptus). Antiikaja kunst Kreekas ja Roomas (templiehitus, teatrid, skulptuurid, monumendid). Mõisaarhitektuur. Jätkusuutlik mõtteviis. Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. Teabe otsimine ja infokeskkonnad. Muuseumide ja galeriide kodulehed. Kunstielu. Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused. Autor, autoriõigused. Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamineviitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine.	Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine; kunstiteoste vaatamine, analüüsimine ja nende üle arutlemine; ainealase terminoloogia kasutamine. Peamiste kunstitehnikate ja žanrite eristamine. Teose originaali ja selle reproduktsiooni eristamine. Ainealaste mõistete kasutamine. Kunstniku professiooni ning erinevate erialadega tutvumine. Arvutimängude, telefonimängude, koomiksiste, multifilmide pildikeele uurimine ja võrdlemine. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Pildilise info ja näidiste kasutamine loominguliselt. Kunstnike, kunstiteoste, stiilide kohta ise lisainfo otsimine. Oma teoste esitlemine, töö teema või mõtte sõnastamine. Teose vormistamisvõimalused : raam. Töötamine iseseisvalt ja rühmas - oma tugevuste ja nõrkuste teadvustamine.
--	---	--

	Kunstimälestiste ja autoriõiguste kaitse. Muuseumide ja galeriide funktsioonid (tutvustamine, säilitamine, uurimine, restaureerimine, ost-müük).	
III KOOLIASTE		
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane. 1) analüüsib õpetaja abiga enne kasutamist visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümboleid; 2) käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades enamasti turvaliselt, arvestab visuaalseid kujutisi luues ja kasutades autorsust; 3) rakendab õpetaja abiga uurimismeetodeid teoreetiliste, kunstitööde või disainiobjektide loomisel; 4) katsetab, julgeb eksida ja töö käigus langetada otsuseid õpetaja abiga; 5) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid ja väljapanekuid, uurides ning teadlikult kavandades, valides ja rakendades protsessi käigus sihipäraselt materjale, tehnika- ja töövõtteid ning kompositsiooni põhimõtteid; 6) analüüsib õpetaja toel loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt.		
7. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus (jutustus, teose, mõte)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. 2) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilisuse seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille	Lugude, sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid läbi aegade. Värvisümboolika, tuntumad sümbolid. kaitsvad sümbolid (hamsa), õnne sümbolid.	

eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus.		
3) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.		
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus (kujutamisiisid, ruum, värv, kompositsioon)		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.	Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted. Vormide lihtsustamine: • op-kunst • kubism • popkunst. Kompositsioon. Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan. • Loodusmaal. Värv, valgus, vari, poolvari. Pildi värvianalüüs. Erinevad värvinimed. Perspektiiv. Õhu- ja värvi- perspektiiv. Joon-perspektiiv ühe koondpunktiga. oma nime kujundamine:	Visandid abivahendina. Erinevad joonistus- ja maalitehnikad, trükitehnikad. Oma idee teostamiseks sobivate vahendite, tehnoloogiate ja väljundite kasutamine (arvuti, nutitelefon, tahvelarvuti, installatsioon, assamblaaž jne). Skulptuur (papp, plastid, puit, traat). Kollaaž. Assamblaaž. Installatsioon. Maalimine akvarellidega, guaššidega, akrüülidega. Tööd värvi- ja viltpliiatsitega. Trükipaku meisterdamine olemasolevatest vahenditest. Trükimustrid, trükkimine erinevatele materjalidele.

	välisruum.	Paljundusgraafika tutvustamine. Foto protsessi osana. Sama objekti jäädvustamine erinevas kontekstis. Sündmused ja lood lähtepunktina uue teose loomisel. Lähtuvalt ideest ja eesmärgist loovtöö tehnikate, materjali valmimine.
Disain ja disainiprotsess		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. 3) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid. 4) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte	Disain igapäevaelus, trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Graafilise kujunduse baasvõtted. Kujunduse läbiv stiil. Teksti ja pildi koosmõju (pakend, infoleht, raamatukaas jne). Kirjakunst. Märk ja sümbol (logo, piktogramm jne). Disaini osad ja liigid. Materjal. Kavandamine ja visualiseerimine. Kirjatüübi valik vastavalt kontekstile.	Disainiprotsess - probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.

eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus.		
5) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.		
Kunstimaailm (kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud. Kunst ja kultuur ühiskonnas).		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut.	Kunstiga seotud elukutsed. Konservaator, kuraator, kujundaja, toimetaja, disainer. Kunstiajalugu. Keskaja arhitektuur Eestis: gooti ja romaani kirikuarhitektuur. Ehitusplastika, vitraažid. Islami kunst: ornamendid. Kõrgrenessansi kunstnikud (Leonardo, Raffael, Michelangelo). Klassitsism: valitsushooned Euroopas ja Ameerikas Realism maalikunstis	Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine; kunstiteoste vaatamine, analüüsimine ja nende üle arutlemine; ainealase terminoloogia kasutamine. Kunstiteoste analüüs, arvestades sisu, vormi, konteksti, otstarvet. Näituse kohta arvamuse avalduse kirjutamine. Peamiste kunstitehnikate ja žanrite eristamine. Teose originaali ja selle reproduktsiooni eristamine. Ainealaste mõistete kasutamine.
2) Analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust.		
3) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda		

eetilisuse ja turvalisuse seisukohast. 4) Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. 5) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid. 6) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilisuse seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus.	Modernism 19. sajandi lõpu maalis (sümbolism, juugend). Jätkusuutlik mõtteviis. Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. Teabe otsimine ja infokeskkonnad Muuseumide ja galeriide kodulehed. Google'i pilditsing (Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid. Kunstielu. Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused. Autorsus ja autoriõigused. Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine. Kunstimälestiste ja autoriõiguste kaitse. Muuseumide ja galeriide funktsioonid (tutvustamine, säilitamine, uurimine, restaureerimine, ost-müük).	Kunstniku professiooni ning erinevate erialadega tutvumine. Filmide, reklaamides visuaalide uurimine. Suhtluskeskkondades enese esitlemise (portreerimise) võrdlemine. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Pildilise info ja näidiste kasutamine loominguliselt. Kunstnike, kunstiteoste, stiilide kohta ise lisainfo otsimine. Kuidas korraldada isikunäitust? Millega peab arvestama? (valgus, heli, ruumi iseärasused - meie kooli seinad jm). Oma töö kontseptsiooni selgitamine, valikute põhjendamine. Digitaalne näitus. Erinevate rollide- ja töö jaotamine rühmas, aja planeerimine, üksteise aitamine, üksteisele töövõtete õpetamine. Loovtegevuste väärtustamine eneseväljendusvahendina. Maailmakultuuri mitmekesisuse väärtustamine. Autorikaitse reeglite teadvustamine ja arvestamine.
---	--	---

8. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus (jutustus, teose, mõte)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid. 3) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus. 4) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite	Lugude, sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid läbi aegade. Reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad. Valitud reklaami analüüs, kujundamine (kalligraafia). Sümbolite tähenduse muutmine (nt vikerkaar, viisnurk).	

ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilisuse ja turvalisuse seisukohast.		
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus (kujutamisiisid, ruum, värv, kompositsioon).		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Esitleb enda loovtööde tulemusi ja põhjendab valikuid, tõlgendab kaaslaste loovtöid. 3) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilisuse ja turvalisuse seisukohast.	Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted. Vormide allutamine kindlale stiilile. Vormide deformeerimine. Kubism. Puäntillism. Kompositsioon Kompositsiooniskeemid (kolmnurk, diagonaal, kuldloige). Värv, valgus, vari, poolvari. Värv ja värvus. Värviline valgus (värvilise valguse põhivärvid). Varju värvid (maalidel, fotodel, looduses). Vari kompositsiooni elemendina. Perspektiiv Joon-perspektiiv ühe koondpunktiga. Siseruum, esemed ruumis.	Visandid abivahendina. Erinevad joonistus- ja maalitehnikad, trükitehnikad. Oma idee teostamiseks sobivate vahendite, tehnoloogiate ja väljundite kasutamine (arvuti, nutitelefon, tahvelarvuti, installatsioon, assamblaaž jne). Skulptuur (papp, plastid, puit, traat). Kollaaž. Assamblaaž. Installatsioon. Maalimine akvarellidega, guaššidega, akrüülidega. Tööd värvi- ja viltpliiatsitega. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsiga. Joonistamine söe, tindipliiatsite, markeriga. grafiitpliiatsite tähistused arvuti joonistusprogrammide. Trükipaku meisterdamine olemasolevatest vahenditest. Trükimustrid, trükkimine erinevatele materjalidele.

		Paljundusgraafika tutvustamine. Foto protsessi osana. Sama objekti jäädvustamine erinevas kontekstis. Sündmused ja lood lähtepunktina uue teose loomisel. Lähtuvalt ideest ja eesmärgist loovtöö tehnikate, materjali valmimine.
Disain ja disainiprotsess (tarbevormid, graafiline disain, keskkonnad).		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.	Disain igapäevaelus, trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Graafilise kujunduse baasvõtted. Olulisemad arhitektuuri ja disaini näited Eestis. Disain linnaruumis. Komplekt (nt mööbel, serviis).	Disainiprotsess - probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.
2) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus.	Disaini osad ja 35igiid. Materjal. Kavandamine ja visualiseerimine. Disain kui probleemilahendus.	
3) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle,		

hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.		
Kunstimaailm (kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud). Kunst ja kultuur ühiskonnas.		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut. 2) Analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust. 3) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast. 4) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.	Kunstiga seotud elukutsed. Konservaator, kuraator, kujundaja, toimetaja, disainer. Kunstiajalugu. Keskaja arhitektuur Euroopas: gooti ja romaani kirikuarhitektuur. Barokk-kunst Euroopa õukondades. Realism maalikunstis Modernism 19. sajandi lõpu maalis (impressionism, postimpressionism). Tehnoloogia areng. Jätkusuutlik mõtteviis. Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. Teabe otsimine ja infokeskkonnad. Muuseumide ja galeriide kodulehed. Google'i pilditsing (Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid. Kunstielu.	Kunstiteoste analüüs, arvestades sisu, vormi, konteksti, otstarvet. Näituse kohta arvamuse avalduse kirjutamine. Filmide, reklaamides visuaalide uurimine. Suhtluskeskkondades enese esitlemise (portreerimise) võrdlemine. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Pildilise info ja näidiste kasutamine loominguliselt. Kunstnike, kunstiteoste, stiilide kohta ise lisainfo otsimine. Kuidas korraldada isikunäitust? Millega peab arvestama? (valgus, heli, ruumi iseärasused - meie kooli seinad jm). Oma töö kontseptsiooni selgitamine, valikute põhjendamine. Digitaalne näitus. Erinevate rollide- ja töö jaotamine rühmas, aja planeerimine, üksteise aitamine, üksteisele töövõtete õpetamine.

5) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus.	Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused. Autorsus ja autoriõigused. Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine. Kunstimälestiste ja autoriõiguste kaitse. Autoriõiguste kaitsmise probleemidest.	Loovtegevuste väärtustamine eneseväljendusvahendina. Maailmakultuuri mitmekesisuse väärtustamine. Autorikaitse reeglite teadvustamine ja arvestamine.
9. KLASS		
Visuaalne kirjaoskus (jutustus, teose, mõte).		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi.	Lugude, sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid läbi aegade. Allegooria ja tsitaat kunstis. Metafoorid reklaamis.	
2) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.		
3) Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse,		

ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus. 4) Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.		
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus (kujutamisiisid, ruum, värv, kompositsioon).		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Esitleb enda loovtööde tulemusi ja põhjendab valikuid. 3) Tõlgendab kaaslaste loovtöid. 4) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.	Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted. Realism, abstraksionism, liikumis illusioonid (futurism, animeerimine). Kompositsioon. Kompositsiooni elemendid ja teose ülesehitus ruumilises teoses: • arhitektuur • disain Värv, valgus, vari, poolvari. Külmad-soojad-, kerged-rasked värvid. Esemete modelleerimine pinnal valguse ja varjuga. Perspektiiv.	Visandid abivahendina. Erinevad joonistus- ja maalitehnikad, trükitehnikad. Oma idee teostamiseks sobivate vahendite, tehnoloogiate ja väljundite kasutamine (arvuti, nutitelefon, tahvelarvuti, installatsioon, assamblaaž jne). Skulptuur (papp, plastid, puit, traat). Kollaaž. Assamblaaž. Installatsioon. Maalimine akvarellidega, guašsidega, akrüülidega. Tööd värvi- ja viltpliiatsitega. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsiga.

	Perspektiiv kahe koondpunktiga. Maastik, honed.	Joonistamine sõe, tindipliatsite, markeriga. grafiitpliatsite tähistused arvuti joonistusprogrammid. Trükipaku meisterdamine olemasolevatest vahenditest. Trükimustrid, trükkimine erinevatele materjalidele. Paljundusgraafika tutvustamine. Foto protsessi osana. Sama objekti jäädvustamine erinevas kontekstis. Sündmused ja lood lähtepunktina uue teose loomisel. Lähtuvalt ideest ja eesmärgist loovtöö tehnikate, materjali valmimine.
Disain ja disainiprotsess (tarbevormid, graafiline disain, keskkonnad).		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. 2) Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu	Disain igapäevaelus, trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Graafilise kujunduse baasvõtted. Disaini valdkonnad: graafiline, ruum, maastik, tarbekunst, toote-, moe- ja autodisain jne. Rahvusvahelised suundumused (elustiil, minimalism, ökostiil, diy). Disaini osad ja liigid. Materjal. Kavandamine ja visualiseerimine.	Disainiprotsess - probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.

väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.	Visuaalse reklaamisihtgrupi arvestamine kujundamisel.	
Kunstimaailm (kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud. Kunst ja kultuur ühiskonnas)		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
	Kunstiga seotud elukutsed. Konservaator, kuraator, kujundaja, toimetaja, disainer. Kunstiajalugu. Nüüdiskunst vastavalt aktuaalsetele teemadele, kohalikele näitustele või loodud teostele. Tegevuskunst (<i>happening, performance</i>). Jätkusuutlik mõtteviis Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine. Teabe otsimine ja infokeskkonnad. Muuseumide ja galeriide kodulehed. Google'i pildiotsing (Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid. Kunstielu. Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused. Autorsus ja autoriõigused. Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise	Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine; kunstiteoste vaatamine, analüüsimine ja nende üle arutlemine; ainealase terminoloogia kasutamine. Kunstiteoste analüüs, arvestades sisu, vormi, konteksti, otstarvet. Näituse kohta arvamuse avalduse kirjutamine. Filmide, reklaamides visuaalide uurimine. Suhtluskeskkondades enese esitlemise (portreerimise) võrdlemine. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Pildilise info ja näidiste kasutamine loominguliselt. Kunstnike, kunstiteoste, stiilide kohta ise lisainfo otsimine. Kuidas korraldada isikunäitust? Millega peab arvestama? (valgus, heli, ruumi iseärasused - meie kooli seinad jm). Oma töö kontseptsiooni selgitamine, valikute põhjendamine.

	salvestamine ja jagamine, viitamine. Kunstimälestiste ja autoriõiguste kaitse. Restaureerimine, renoveerimine ja konserveerimine. Video: näituse teisaldamine teise muuseumisse.	Digitaalne näitus. Erinevate rollide- ja töö jaotamine rühmas, aja planeerimine, üksteise aitamine, üksteisele töövõtete õpetamine.
Põhimõisted Täisfiguur, siluett, portree, läbilõige, natüürmort, kompositsioon, visand, eskiis, skits, kroki, illustratsioon, perspektiiv, horisont, skulptuur, ümarplastika, reljeef, abstraktne, arhitektuur, graafika-kõrgtrükk, motiiv, koloriit, moodboard, storyboard, kollaaž, mosaiik, makett, kalligraafia.		

2.2. MUUSIKA

2.2.1. Õppeaine kirjeldus

Muusikal kui universaalsel suhtlusvahendil on läbi aegade olnud tähtis osa laste ja noorte vaimsel, moraalsel ning esteetilisel kasvatamisel. Muusikaõpetuse taotlus on luua muusikateadmiste, -oskuste ja -kogemuste süsteem. Üldhariduskooli muusikaõpetuse eesmärk on tekitada huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad *Zoltán Kodály* meetodile ja *Carl Orffi* pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele. Muusikaga tegelemine rikastab tundeelu, kujundab esteetilisi hoiakuid ja kultuurilisi tõekspidamisi. Muusikaõpetuse kaudu luuakse võimalused muusikaoskuste arenguks, avatakse ja avardatakse muusikaga tegelemise viise ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid ja muusikamaitset. Muusikaõpetuses tähtsustatakse:

- 1) ühislaulmist kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist väljendust ja edasikandjat;
- 2) loomingulist eneseväljendust;
- 3) õpilase loova ja kriitilise mõtlemise arengu toetamist;
- 4) õpilase isiklikku suhet muusikaga ning muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena;

5) muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel; 6) õppija huvi ja isikupära. Muusika õppeaine sisuks on musitseerimine (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, omalooming), muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus ning õppekäigud.

Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

1) laulmine, 2) pillimäng, 3) muusikaline liikumine, 4) omalooming, 5) muusika kuulamine. Muusikaõpetuse lahutamatu osa on muusikaline eneseväljendus, millega arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguliseks eneseväljenduseks. Musitseerimine on keskne tegevus muusikateadmiste ja -oskuste omandamiseks ning loova ja harmoonilise isiksuse kujunemiseks. Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, hoolivust, paindlikkust ja tundetarkust ning juhitakse õpilaste enesehinnangut ja õpimotivatsiooni. Ühislaulmise ning koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse rahvuslikku eneseteadvust ja isamaa-armastust. Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, saadete, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise ja tekstide loomisega, mille käigus luuakse võimalused muusikalise eneseväljenduse ja esinemisjulguse kujunemiseks ning arenemiseks. Omaloomingulises tegevuses rakendatakse ja kinnistatakse muusikateadmisi ja -oskusi. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse muusika väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning omandatakse kultuuriloolisi teadmisi.

I KOOLIASTE

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

I kooliastme lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, omaloomingust ja muusikalisest liikumisest ning muusika kuulamisest;
- 2) saab esmase ühislaulmise ja koorilaulu kogemuse ning pillimänguoskused;
- 3) kuulab keskendunult muusikat, enda ja kaaslaste muusikaesitusi ning avaldab selle kohta oma arvamust;
- 4) mängib loomeideedega ning katsetab musitseerimisel erinevaid muusika väljendusvahendeid;
- 5) rakendab omandatud muusikateadmisi ja -oskusi muusikategevustes, sh muusikalist kirjaoskust (helivältsused, rütmid ja pausid:

2- ja 3-osaline taktimõõt; JO- ja RA-astmerida, JO-võti; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

1. KLASS		
Laulmine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) on harjunud laulma sirge selja, püstise pea ja avatud suuga julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga kooris (kogu klassiga), ansamblis ja/või üksi; võtab osa ühislaulmisest; 2) väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; pöörab tähelepanu lauldava laulu sõnadele; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab peast I kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kevadel“ ehk „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel); 5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga; 6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivas tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI ja RA; teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi laulmisel.	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Interpretatsioon. Muusikaline kirjaoskus. Noodist laulmine. Vorm. Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA. Mudellaulud. Põhimõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, regilaul, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes, vaibudes.	Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne). Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Osalemine koolikoori tegevuses.
Lõiming teiste ainetega		

Eesti keel. Keskendunud kuulamise harjutamine; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; helide, häälte ja häälikute eristamine häälemängude kaudu; häälikupikkuste tajumine rütmide abil, hääldustugevuse korrigeerimine; sõnade silbitamine laulusõnades; teksti rühmitamine (salm ja refrään); laulusõnade ladus lugemine ja tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine.

Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Tervis, hääle tekitamine ja kuulmine, häälehoid, loomuliku kehahoiu jälgimine laulmisel, pulss (meetrum).

Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine.

Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid ostinato'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi; 2) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel.	Kehapill. Rütmipillid. Plaatpillid. Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pausi Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansambelis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii enda kui ka teiste pillimängu. Põhimõisted meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt,	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmimängud. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Rütmi- ja fantaasiapillide meisterdamine.

	lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, helilooja, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes, vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.	
Lõiming teiste ainetega Tööõpetus. Rütmipillide valmistamine looduslikest, taaskasutatavatest vm materjalidest, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid. Koolis olemasolevate rütmi- ja plaatpillide materjalide tundma õppimine. Töövahendite korrashoid ja tööohutus.		
Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; 2) tajub ja tunnetab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid: rütme, rütmifiguure ja pausi, erinevaid temposid; 3) tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausiga Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Põhimõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust(vormi). Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.
Lõiming teiste õppeainetega		

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; rahvatantsud, laulu- ja ringmängud, liikumine muusika saatel ja muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri põhjal (liikumine ja kultuur, liikumisoskus, vaimne ja kehaline tasakaal); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes, hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; tempo (kehaline aktiivsus); mäng kehapiiril.

Matemaatika. Loendamine ja järgarvude kasutamine (nt õige takti või noodirea leidmisel) ja arvude võrdlemine; klassi paarideks või rühmadeks jagamine; mõõtmine (ajaühikud, sh meetrumilööki); lihtsa võrrandi koostamine (nt tühjade taktiosade täitmine rütmidega); geomeetrilised kujundid (rütmipillide kuju ja suuruse kirjeldamine ja võrdlemine); rivi (sirgjoone), sõõri (ringjoone) vm kujundite moodustamine esinemisel või laulumängude mängimisel); märgid <, > *versus crescendo* ja *diminuendo*.

Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel; 6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI ja RA ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.	Laulmine. Pillimäng. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi ♩ ♪ ♫ ♮ Põhimõisted: meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, laul, muusikapala, salm, refrään, regilaul, liisusalme, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, piano (vaikselt), valjult (forte), valjenedes, vaibudes.	Õpitud astmetele tuginedes meloodia improviseerimine. Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmekas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine kunstitöodes.

Lõiming teiste õppeainetega

Loodusõpetus. Inimese meeled: loodushelide kuulamine ja eristamine. Aastaajad: laulud erinevatest aastaegadest ja kalendritähtpäevadest. Arutelu aastaegade vaheldumisega seonduvate muutuste üle looduses ja seoste loomine helilooja poolt loodud muusikaga. Linnu- ja loomariik muusikas. Laulud loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Rütmipillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm. Puidu omadused ja tähtsus. Säästev eluviis, taaskasutus. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Looduse, lindude ja loomade häälte jäljendamine oma hääle, kehapilli, rütmipillide ja/või plaatpillidega. Looduse, lindude ja loomade jäljendamine tantsudes. Kodu ja kodumaa: Eestimaa loodus ja kodumaaga seotud sümbolika.

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Pillide kujutamine kunstitöodes. Enda valmistatud rütmipillide värvimine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid.

Muusika kuulamine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit. 3) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala); 4) on tutvunud eesti rahvapillidega ja kirjeldab neid.	Autorid. Eesti rahvamuusika. Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Muusika väljendusvahendid. Kontsert. Põhimõisted: laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, kontsert ja publik, koor, orkester, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes ja vaibudes, kõrged ja madalad helikõrgused.	Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Väljendab muusikapala karakterit kunstiteose kaudu. Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).

Lõiming teiste õppeainetega

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Pillide kujutamine kunstitöodes. Enda valmistatud rütmipillide värvimine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid.

2. KLASS

Laulmine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) oskab lauldes hoida loomulikku kehahoidu; on tutvunud laulmisele omaste hingamispõhimõtetega; laulab vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris; 2) väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; loeb iseseisvalt noodist laulusõnu; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab peast I kooliastme ühislaule: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (muusika ja sõnad A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus / J. Oro); „Rongisõit“ (G. Ernesaks / E. Niit); 5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga; 6) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivad tessituuris astmemudeleid, kasutades	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Interpretatsioon. Muusikaline kirjaoskus. Noodist laulmine. Vorm. Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RAI ja (alumine) SOI (pentatoonika). Mudellaulud. Põhimõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, esimene ja teine volt, fermaat, latern, segno, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes, vaibudes.	Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne). Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Osalemine koolikoori tegevuses.

astmeid SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RAI ja (alumine) SOI (pentatoonika); kinnistab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.		
Lõiming teiste õppeainetega Eesti keel. Keskendunud kuulamise harjutamine; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; helide, häälte ja häälikute eristamine häälemängude kaudu; häälikupikkuste tajumine rütmide abil, hääldustugevuse korrigeerimine; sõnade silbitamine laulusõnades; teksti rühmitamine (salm ja refrään); laulusõnade ladus lugemine ja tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Tervis, hääle tekitamine ja kuulmine, häälehoid, loomuliku kehahoiu jälgimine laulmisel, pulss (meetrum). Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine.		
Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid ostinato'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi; mängib ja improviseerib plaatpillidel meloodiat, toetudes pentatoonikale; 2) on tutvunud väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerimisel. 3) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust:	Kehapill. Rütmipillid. Plaatpillid. Väikekannel, plokkflööt. Põhimõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt (2- ja 3-osaline), lõpujoon, volt, fermaat, latern, segno, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes,	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel, kasutades pentatoonikat. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate ostinatode, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.

teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel.	vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.	Musitseerimine väikekandel või plokkflöödil, kasutades esmaseid mänguvõtteid. Rütmipillide ja fantaasiapillide meisterdamine.
---	---	--

Lõiming teiste õppeainetega

Tööõpetus. Rütmipillide valmistamine looduslikest, taaskasutatavatest vm materjalidest, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid. Koolis olemasolevate rütmi- ja plaatpillide materjalide tundma õppimine. Töövahendite korrashoid ja tööohutus.

Muusikaline liikumine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; 2) tajub ja tunnetab liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pausi; tunnetab muusika erinevaid temposid ja väljendab dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu; arvestab liikudes enda ja teiste asukohaga ruumis; 3) tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge ning labajalavalssi ja rei(n)lendrit.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Põhimõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). Eesti laulu- ja ringmängude mängimine ja labajalavalssi ning rei(n)lenderi tantsimine.

Lõiming teiste õppeainetega

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; rahvatantsud, laulu- ja ringmängud, liikumine muusika saatel ja muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri põhjal (liikumine ja kultuur, liikumisoskus, vaimne ja kehaline tasakaal); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes, hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; tempo (kehaline aktiivsus); mäng kehapillil.

Matemaatika. Loendamine ja järgarvude kasutamine (nt õige takti või noodirea leidmisel) ja arvude võrdlemine; klassi paarideks või rühmadeks jagamine; mõõtmine (ajaühikud, sh meetrumilööök); lihtsa võrrandi koostamine (nt tühjade taktiosade täitmine rütmidega); geomeetrilised kujundid (rütmipillide kuju ja suuruse kirjeldamine ja võrdlemine); rivi (sirgjoone), sõõri (ringjoone) vm kujundite moodustamine esinemisel või laulumängude mängimisel); märgid <, > versus <i>crescendo</i> ja <i>diminuendo</i>.		
Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi; 3) improviseerib pentatoonika astmetele tuginedes; 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel. 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI, RA, LE, JO (alumine) RAI ja (alumine) SOI (pentatoonika) ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Põhimõisted: laul, muusikapala, viis (meloodia), salm, refrään, meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, 2- ja 3-osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, koor, dirigent, piano (vaikselt), valjult (forte), valjenedes, vaibudes.	Meloodia improviseerimine pentatoonikal. Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmekas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.
Lõiming teiste õppeainetega Loodusõpetus. Inimese meeled: loodushelide kuulamine ja eristamine. Aastaajad: laulud erinevatest aastaaegadest ja kalendritähtpäevadest. Arutelu aastaegade vaheldumisega		

seonduvate muutuste üle looduses ja seoste loomine helilooja poolt loodud muusikaga. Linnu- ja loomariik muusikas. Laulud loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Rütmipillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm. Puidu omadused ja tähtsus. Säästev eluviis, taaskasutus. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Looduse, lindude ja loomade häälte jäljendamine oma hääle, kehapilli, rütmipillide ja/või plaatpillidega. Looduse, lindude ja loomade jäljendamine tantsudes. Kodu ja kodumaa: Eestimaa loodus ja kodumaaga seotud sümbolika.

Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit; 3) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala); 4) eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.	Autorid. Eesti rahvamuusika. Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Muusika väljendusvahendid. Kontsert. Põhimõisted: laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, koor, orkester, kontsert ja publik, eesti rahvapillid, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes ja vaibudes.	Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Väljendab muusikapala karakterit kunstiteose kaudu. Rahvapillide kuulamine/vaatamine ja nende eristamine kõla ja välimuse järgi. Kontserdi külastamine.

Lõiming teiste ainetega

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Pillide kujutamine kunstitöodes. Enda valmistatud rütmipillide värvimine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid.

3. KLASS

Laulmine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
--------------	-------------------------	------------------

1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris; 2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab peast I kooliastme ühislause: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Lapsed, tuppa“ (sõnad E. L. Wöhrmann) „Teele, teele, kurekesed“ (sõnad Fr. Kuhlbars), „Uhti, uhti, uhkesti“ (eesti rahvaviis / A. Piirikivi), „Emakesele“ (M. Härma / A. Oengo-Johanson) 5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle; 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Interpretatsioon. Muusikaline kirjaoskus. Noodist laulmine. Vorm. Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud. Põhimõisted: meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, segno, süsteem, kaanon, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, dünaamika, piano, forte, crescendo, diminuendo, noodivältused (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon, žanr, marss, valss, polka.	Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne). Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Kaanonite laulmine. I kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.
Lõiming teiste ainetega Eesti keel. Keskendunud kuulamise harjutamine; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; helide, häälte ja häälikute eristamine häälemängude kaudu; häälikupikkuste tajumine rütmide abil, hääldustugevuse korrigeerimine; sõnade silbitamine laulusõnades; teksti rühmitamine (salm ja refrään); laulusõnade ladus		

lugemine ja tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine.

Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Tervis, hääle tekitamine ja kuulmine, häälehoid, loomuliku kehahoiu jälgimine laulmisel, pulss (meetrum).

Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine.

Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates <i>ostinato</i> 'des ja/või kaasmängudes; 2) musitseerib väikekandlil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades; 3) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.	Kehapill. Rütmi pillid. Plaatpillid. Väikekannel, plokkflööt. Põhimõisted: meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, segno, süsteem, kaanon, helilooja, dirigent, dünaamika, piano, <i>forte</i> , <i>crescendo</i> , <i>diminuendo</i> , noodivältused (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon.	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmi pillidel. Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate <i>ostinato</i> 'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kaanonite esitamine. Musitseerimine väikekandlil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.
Lõiming teiste ainetega		

Tööõpetus. Rütmipillide valmistamine looduslikest, taaskasutatavatest vm materjalidest, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid. Koolis olemasolevate rütmi- ja plaatpillide materjalide tundma õppimine. Töövahendite korrashoid ja tööohutus.		
Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; 2) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid; 3) tantsib eesti laulu- ja ringmänge; 4) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Põhimõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender, marss, valss, polka.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Marssimine erinevates tempodes. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). Valsi ja polka tantsimine, kasutades põhisamme. Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.
Lõiming teiste ainetega Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; rahvatantsud, laulu- ja ringmängud, liikumine muusika saatel ja muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri põhjal (liikumine ja kultuur, liikumisoskus, vaimne ja kehaline tasakaal); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes, hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; tempo (kehaline aktiivsus); mäng kehapiiril. Matemaatika. Loendamine ja järgarvude kasutamine (nt õige takti või noodirea leidmisel) ja arvude võrdlemine; klassi paarideks või rühmadeks jagamine; mõõtmine (ajaühikud, sh meetrumilööök); lihtsa võrrandi koostamine (nt tühjade taktiosade täitmine rütmidega); geomeetrilised kujundid (rütmipillide kuju ja suuruse kirjeldamine ja võrdlemine); rivi		

(sirgjoone), sõõri (ringjoone) vm kujundite moodustamine esinemisel või laulumängude mängimisel); märgid <, > versus <i>crescendo</i> ja <i>diminuendo</i> .		
Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel; 6) väljendab muusika meeleolu kunstitöodes; 7) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Põhimõisted: laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, tempo, takt, taktijoon, 2- ja 3-osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, kaanon, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor, dirigent, piano, <i>forte</i> , <i>crescendo</i> , <i>diminuendo</i> .	Meloodia ja rütmi improviseerimine. Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Rütmikaanonite loomine ja esitamine. Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmikas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.
Lõiming teiste ainetega Loodusõpetus. Inimese meeled: loodushelide kuulamine ja eristamine. Aastaajad: laulud erinevatest aastaegadest ja kalendritähtpäevadest. Arutelu aastaegade vaheldumisega seonduvate muutuste üle looduses ja seoste loomine helilooja poolt loodud muusikaga. Linnu- ja loomariik muusikas. Laulud loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Rütmi- ja rütmipillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm. Puidu omadused ja tähtsus. Säästev eluviis, taaskasutus. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Looduse, lindude ja loomade häälte jäljendamine oma hääle, kehapilli, rütmipillide ja/või plaatpillidega. Looduse, lindude ja loomade jäljendamine tantsudes. Kodu ja kodumaa: Eestimaa loodus ja kodumaaga seotud sümbolika.		
Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd

1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka); 4) otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.	Autorid. Eesti rahvamuusika. Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Kontsert. Muusika väljendusvahendid. Põhimõisted: aul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, takt, taktijoon, 2- ja 3- osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, tempo, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, vokaalmuusika, instrumentaalmuusika, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor, dirigent, piano, forte, crescendo, diminuendo, žanr, marss, valss, polka, eesti rahvamuusika	Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Väljendab muusikapala karakterit kunstiteose kaudu. Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks Gustav Ernesaks, Miina Härma, Wolfgang Amadeus Mozart, Pjotr Tšaikovski jt, teoste kuulamine (helilooja ja loomingu seostamine, nt muusikaviktoriin). Erinevate muusikažanrite (marss, valss, polka) kuulamine ja eristamine. Rahvapillide kuulamine/vaatamine ja nende eristamine kõla ja välimuse järgi. Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).
Lõiming teiste ainetega Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Pillide kujutamine kunstitöodes. Enda valmistatud rütmipillide värvimine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid.		
II KOOLIASTE		
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud II kooliastme lõpetaja:		

- 1) tunneb rõõmu nii iseseisvast kui ka ühisest muusikategevusest ja väärtustab musitseerimist;
- 2) teadvustab ja hindab oma muusikavõimeid, arendab neid muusikategevustes –laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalises iikumises;
- 3) kuulab süvenenult Eesti ja teiste rahvaste muusikat ning arutleb muusika üle;
- 4) osaleb aktiivselt muusikaloomes, katsetab oma ideid erinevates muusikategevustes ja sobivates digikeskkondades, on püsiv lahendusi otsides;
- 5) suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loomingusse, põhjendab ning analüüsib oma arvamusi ja valikuid;
- 6) mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulupidu;
- 7) märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ning suhtub lugupidavalt eri rahvuskultuuridesse;
- 8) leiab muusikainfot eri teabeallikatest ning käitub vastutustundlikult virtuaalmaailmas;
- 9) väärtustab loojat ja loomingut ning on teadlik autoriõigusest;
- 10) väärtustab teadmisi ja oskusi muusikategevustes, rakendades muusikalist kirjaoskust (helivälitused, rütmifiguurid ja pausid:

taktimõõdud 2/4, 3/3, 4/4, C ja eeltakt;

duur-, moll-helilaad, helistikud C-a, G-e, F-d;

muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

4. KLASS

Laulmine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) suunab lauldes meloodiat endale sobivas tesseuuris võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Interpretatsioon. Muusikaline kirjaoskus. Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud.	Loomuliku kehahoiu ja laulmisele omaste hingamispõhimõtete kinnistamine. Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude
2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid	Absoluutsed helikõrgused. Noodist laulmine.	laulmine ühiselt, ansamblis ja üksik.

laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaulu: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvaviis/ M. Körber), „Püha öö“ (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann) 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt; 5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.	Vorm. Põhimõisted: korratatakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm.	Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Kaanonite laulmine. I kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.
Lõiming teiste ainetega Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal. Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused.		
Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) jätkab I kooliastmes omandatud pillimänguoskuste arendamisega ning mängib keha-	Kehapill. Rütmipillid. Plaatpillid.	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.

, rütmi- ja plaadpile (valdavalt kaasmängudes); 2) musitseerib plokkflöödil ja/või väikekandel või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi; 3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga; 4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.	Väikekannel, plokkflööt. Klaviatuur. Põhimõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoote, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.	Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaadipillidel. Keha-, rütmi- ja plaadipillidel lihtsamate ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kaanonite esitamine. Musitseerimine väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel.
---	---	---

Lõiming teiste ainetega

Tehnoloogiaõpetus. Pillide valmistamine, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Töövahendite korrashoid ja tööohutus.

Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas; 2) väljendab liikumise kaudu eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse; 3) rakendab liikumises muusikateadmisi.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Põhimõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot,	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse

	kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.	muusikapala ülesehitust (vormi). Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.
Lõiming teiste ainetega Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste rahvatantsud (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes (liikumisoskus; tervis ja kehalised võimed); hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi (liikumine ja kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal); mäng kehapillil; tempo.		
Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) julgeb loomeideedega katsetada; 2) loob rütmilis-meloodilisi improviseatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Digivahendid. Põhimõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i> , <i>mezzoforte</i> , 4- osaline taktimõõt, noodivärsed (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.	Meloodia ja rütmi improviseerimine. Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Rütmikaanonite loomine ja esitamine. Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil. Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmekas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Omaloomingu rikastamine, kasutades digitaalseid rakendusi.

		Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.
Lõiming teiste ainetega Loodusõpetus. Pillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Eesti asend Euroopas, Eesti muusika- ja kultuurimaine Euroopas ning eesti rahvusvaheliselt tuntumad heliloojad ja muusikud. Eesti loodus ja loodusobjektide kajastamine eesti rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsus eesti rahva elus.		
Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat, kasutades õpitud muusika oskussõnavara; 2) tunneb ja eristab eesti rahvapille; 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet; 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; oskab nimetada oma koolis ja/või kodukohas tegutsevaid koore ja nende dirigente; 5) eristab kuuldeliselt pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid); 6) analüüsib külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult; jagab kogemusi kaaslastega.	Autorid. Eesti rahvamuusika. Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Kontsert. Muusika väljendusvahendid. Põhimõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i> , <i>mezzoforte</i> , noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur, rahvapillid, klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, lastehääled, naishääled,	Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine. Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne). Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne). Esitlused/plakatid pillide, hääleliikide või autorite kohta.

	meeshääled, mudilaskoor, poistekoor, lastekoor, naiskoor, meeskoor, segakoor, ühendkoor.	
--	---	--

Lõiming teiste ainetega

Eesti keel. Laulurepertuaari kaudu eri ajastute ja piirkondade keelekasutusega tutvumine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine, kuulatu ja loetu märkmete tegemine ja selle kohta arvamuse esitamine suuliselt või kirjalikult; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusväärsuse hindamine; esitluse koostamine ja ettekanne; õigehääldus ja õigekiri, sh pealkirja vormistamine; sõnade silbitamine laulusõnades; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine.

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine - kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöodes. Erinevate ajastute, maade ja rahvaste kunstiteosed, arhitektuur ja muusika. Muusikalise kujunduse loomine animatsioonile või videole. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks.

5. KLASS**Laulmine**

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) laulab endale sobivas tessituuris ja hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Interpretatsioon. Muusikaline kirjaoskus. Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Absoluutsed helikõrgused.	Erinevad hääleharjutused ja häälemängud. Eakohaste ühislaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.
2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule	Noodist laulmine. Vorm. Põhimõisted:	Kaanonite laulmine. Helistike laulmine tähtnimetustega. 4. klassi ühislaulude kordamine.
3) väärtustab ühislaulmist, laulab II kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu	tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, <i>diees</i> ,	Osalemine koolikoori tegevuses.

õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eesti lipp“ (E. Võrk / M. Lipp), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul / L. Koidula) 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult 5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust 6) kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid, sidudes neid absoluutse noodisüsteemiga	<i>bemoll, bekarr</i>, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid, muusikal.	
Lõiming teiste ainetega Eesti keel. Laulurepertuaari kaudu eri ajastute ja piirkondade keelekasutusega tutvumine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine, kuulatu ja loetu märkmete tegemine ja selle kohta arvamuse esitamine suuliselt või kirjalikult; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusvääruse hindamine; esitluse koostamine ja ettekanne; õigehäälus ja õigekiri, sh pealkirja vormistamine; sõnade silbitamine laulusõnades; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Matemaatika. Probleemide lahendamise skeem; naturaalarvu kujutamine arvkiirel (ajatelg); harilik murd versus taktimõõt; kiirus ja m/s versus tempo ja lööki/min; jaguvus (rütmi arvulised nimetused); arvandmete kogumine ja korrastamine; andmete lugemine tabelist; osa leidmine tervikust (vormiõpetus).		
Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) süvendab varasemalt omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes) 2) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil	Kehapill. Rütmipillid. Plaatpillid. Väikekannel, plokkflööt. Klaviatuur. Põhimõisted:	Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel.

ja/või väikekandlil või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi 3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumentidega 4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes	tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, <i>diees</i> , <i>bemoll</i> , <i>bekarr</i> , folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul.	Keha-, rütmi- ja plaadipillidel <i>ostinato</i> 'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kaanonite esitamine. Musitseerimine väikekandlil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Lihtsamate meloodiate esitamine klavipillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel.
---	--	--

Lõiming teiste ainetega

Loodusõpetus. Pillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm.

Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Eesti asend Euroopas, Eesti muusika- ja kultuurimaine Euroopas ning eesti rahvusvaheliselt tuntumad heliloojad ja muusikud. Eesti loodus ja loodusobjektide kajastamine eesti rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsus eesti rahva elus.

Muusikaline liikumine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas 2) väljendab liikumise kaudu Eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning tantsib lihtsamaid tantse 3) rakendab liikumises muusikateadmisi	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Põhimõisted: tempo, metronoom, meloodia, folkloor, rahvatants, sõõrtantsud, voortantsud, polka, labajalavalss, <i>reinlender</i> .	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.

Lõiming teiste ainetega

Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Keha tunnetamine ja koordineerimine. Murdeiga (häälemurre). Tervishoid (hääle tervis). Ettevõtlikkus (ürituste korraldamine). Autoriõigused. Huvid/ huviharidus ja selle väärtustamine.

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste rahvatantsud (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes (liikumisoskus; tervis ja kehalised võimed); hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi (liikumine ja kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal); mäng kehapillil; tempo.

Muusikaline omalooming

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) julgeb loomeideedega katsetada 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne) 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Digivahendid. Põhimõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, <i>diees</i> , <i>bemoll</i> , <i>bekarr</i> , folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.	Meloodia ja rütmi improviseerimine. Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Rütmikaanonite loomine ja esitamine. Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil. Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmikas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Omaloomingu rikastamine, kasutades digitaalseid rakendusi. Väikekandlil või plokkflöödil omaloomingu esitamine. Kunstitöös kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.

Lõiming teiste ainetega

Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.

Muusika kuulamine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades 2) tunneb eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet ning tutvustab seda kaaslastele 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore 5) eristab kuuldeliselt erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust	Autorid. Eesti rahvamuusika. Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Kontsert. Muusika väljendusvahendid. Põhimõisted: muusika väljendusvahendid, tempo, meloodia, rütm, tämber, metronoom, kulminatsioon, laulupidu, dirigent, kooriliigid, orkestriliigid, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.	Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine. Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loominguga seostamine autoriga jne). Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne). Esitlused/plakatid pillide, hääleliikide või autorite kohta.

Lõiming teiste ainetega

Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.

Käsitöö ja kodundus. Eesti ja teiste rahvaste kombed ja esemeline kultuur. Rahvakultuuri tähtsus. Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Loovülesandena pillikottide valmistamine, koori esinemisvormi detaili (õlakott, vöö, peakate vm) disainimine ja valmistamine.

6. KLASS**Laulmine**

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Interpretatsioon. Muusikaline kirjaoskus. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.	Loomuliku kehahoiu ja laulmisele omaste hingamispõhimõtete kinnistamine. Eakohaste ühislaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.
2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule		Kaanonite laulmine.
3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr, Kuhlbars), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa)		Helistike laulmine tähtnimetustega.
5) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult		4. ja 5. klassi ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.

6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid		
Lõiming teiste ainetega Eesti keel. Laulurepertuaari kaudu eri ajastute ja piirkondade keelekasutusega tutvumine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine, kuulatu ja loetu märkmete tegemine ja selle kohta arvamuse esitamine suuliselt või kirjalikult; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusväärsuse hindamine; esitluse koostamine ja ettekanne; õigehääldus ja õigekiri, sh pealkirja vormistamine; sõnade silbitamine laulusõnades; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Ühiskonnaõpetus. Laulude teksti analüüs: riik, rahvus. Suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuri traditsioonidesse ning soov neid tundma õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine; sotsiaalsed suhted; väärtushinnangute ja -hoiakute kujundamine. Autorikaitse. Matemaatika. Probleemide lahendamise skeem; naturaalarvu kujutamine arvkiirel (ajatelg); harilik murd versus taktimõõt; kiirus ja m/s versus tempo ja lööki/min; jaguvus (rütmide arvulised nimetused); arvandmete kogumine ja korrastamine; andmete lugemine tabelist; osa leidmine tervikust (vormiõpetus).		
Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes) 2) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandlil või muul meloodiapillil; rakendab pillimängus digivõimalusi 3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumentidega	Kehapill. Rütmipillid. Plaatpillid. Väikekannel, plokkflööt. Klaviatuur. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.	Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kaanonite esitamine.

4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes		Musitseerimine väikekandlil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel.
Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas 2) väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse 3) rakendab liikumises muusikateadmisi	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Teiste maade rahvatantsud. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). Eesti laulu- ja ringmängude mängimine. Teiste maade lihtsamate põhisammude või lihtsamate tantsude tantsimine.
Lõiming teiste ainetega Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste rahvatantsud (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes (liikumisoskus; tervis ja kehalised võimed); hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi (liikumine ja kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal); mäng kehapillil; tempo.		
Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd

1) julgeb loomeideedega katsetada; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne) 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Digivahendid. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.	Meloodia ja rütmi improviseerimine. (Lihtsate) rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Rütmikaanonite loomine ja esitamine. Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil. (Lihtsamate) tekstide loomine ja nende ilmikas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Digitaalsete rakenduste kasutamine. Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.
Lõiming teiste ainetega Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.		
Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd

1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades 2) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmuse 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore 5) eristab kuuldeliselt sümfooniaorkestri pille ja pillirühmi 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldle ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega 1) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust	Autorid. Euroopa rahvaste muusika. Laulupidude traditsioon, teekond läbi aja. Eesti heliloojate põlvkondlik järjepidevus. Kontsert. Muusika väljendusvahendid. Põhimõisted: rahvaviisi seade, interpretatsioon, töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver, programmline muusika.	Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna ja oma arvamuse põhjendamine. Eesti muusika ajatelje loomine, nt kanda ajatelje ühele küljele laulupeo teekond läbi aja ja teisele eesti heliloojate põlvkondlik järjepidevus või koostada kaks erinevat ajatelge (paberil või digitaalselt). Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne). Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne). Esitlused/plakatid pillidest, hääleliikidest, autoritest, erinevate maade kultuuridest jne.
---	--	---

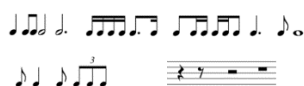
Lõiming teiste ainetega

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine - kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöodes. Erinevate ajastute, maade ja rahvaste kunstiteosed, arhitektuur ja muusika. Muusikalise kujunduse loomine animatsioonile või videole. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks.

III KOOLIASTE**Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud**

Õpilane:

- 1) huvitub muusikast kui kunstiigist, väärtustab muusikat ning muusikategevust kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 2) teadvustab muusika võimalusi vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalu loomisel;
- 3) osaleb aktiivselt musitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansamblis);
- 4) arendab loomeideid muusikalise eneseväljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes, leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel;
- 5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid;
- 6) väärtustab kodukoha ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat, on traditsioonide edasikandja laulja ja/või pillimängijana ning osaleb laulupidudel;
- 7) teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, väärtustab kultuurilist mitmekesisust;
- 8) tegutseb eetiliselt ja ohutult (sh autoriõigust arvestades) nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse;
- 9) valib endale meelepärase(d) muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega;
- 10) teadvustab, et teadlikuma musitseerimise aluseks on muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad helivältsed, rütmifiguurid ja pausid:

kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud; bassivõti repertuaarist tulenevalt; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele;

11) mõistab, kuidas huvi muusika vastu ning muusikaoskused võimaldavad Kujundada sellest elukestva harrastuse või elukutse.

7. KLASS

Laulmine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu) 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleparaati ja teab, et häält on vaja hoida	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Muusikiline kirjaoskus. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Põhimõisted: häälemurre, rondo, variatsioon, (eesti) vaimulik rahvalaul, sünkoop, triool.	Ea- ja teemakohaste ühe- ja/või kahehäälsed laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansamblis ja/või üksi <i>a cappella</i> ja/või saatena kasutades muusikalist kirjaoskust. II kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.

Lõiming teiste ainetega

Eesti keel. Eri suhtlusolukordades osalemine, sh arutelu rühmas ja avalik esinemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusväarsuse hindamine; eri tekstiliikide praktiseerimine (esitlus, arvamustekst, meediatekst, kokkuvõte, referaat jm) ja keeleline toimetamine; nooditeksti ja teabegraafika lugemine; konspekteerimine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine; õigehääldus ja õigekiri; sõna rõhk ja välde; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine.

Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine; pärimuskultuur: rahvaluule põhiliigid ja žanrid; tänapäeva folkloor; kirjandust ja muusikat ühendavad kunstivormid (lavakunst, film); arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.

Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus	Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.
2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades	illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste	Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised
3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut	valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.	küsimuse-vastuse motiivid, triooli ja süngoobi mängimine.
4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes	Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarril või ukulele esmased mänguvõtted.	Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i> 'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarril, ukulele või väikekandle mängimine laulude saateks.

	Pillimängu kaudu tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Idamaade, Austraalia jt) muusika ja filmimuusikaga. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Põhimõisted: Akustiline kitarr, ukulele, akord, arranžeerimine, duo, improvisatsioon.	Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel.
Lõiming teiste ainetega Loodusõpetus. Ained ja materjalid: materjalid, millest instrumente algselt tehti, millest on tänapäeval tehtud. Materjalide taaskasutamine, säästev eluviis. Pillide valmistamine erinevatest materjalidest, sealhulgas taaskasutusmaterjalidest. Elus ja eluta loodus: erinevad elus ja eluta looduse helid. Liikumismängud looduslikus keskkonnas.		
Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt maailma rahvaste muusika või filmimuusika jm) 4) rakendab liikumises muusikateadmisi	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Valikuliselt maailma rahvaste tantsude põhisammude õppimine. Projektülesanne: filmi-videostseeni illustreerimiseks tantsukompositsiooni loomine.
Lõoming teiste ainetega		

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; maailmarahvaste tantsud ja tantsustiilid (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); laulu- ja ringmängud; kehahoid (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi; muusikateose sisu, karakteri, improvisatsioon ja spontaansus (liikumine ja kultuur); mäng kehapiiril.		
Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalset keskkondi kasutades 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm) 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Digivahendid. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust. Projektülesanded, nt muusika tegemine erinevate (olme)esemetega loomine. Laulutekstide loomine. Liikumiskompositsiooni ettevalmistamine ja esitamine. Laulu-, tantsu või instrumentaalkompositsiooni loomine filmi-videosteeni illustreerimiseks või inspireeritult maailma rahvaste muusikast. Videote, filmide helindamine.
Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) avastab seoseid kodukoha ja/või eesti rahvamuusika ning nende tänapäevaste tõlgendustega, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust 2) võrdleb ning eristab eesti ja valikuliselt teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt)	Autorid ja interpreetid. Muusikainstrumendid. Maailma rahvaste muusika. Vaimulik muusika. Eesti pärimusmuusika tänapäeval. Kontsert.	Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. Erinevate pillide ja pillirühmade kõla eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatöona, oma arvamuse põhjendamine.

muusikapärandid: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, instrumentaalmuusika esituskosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust 8) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja	Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid, nt helilooja, dirigent, ansambel, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, muusikavorm, AB, ABA (2- ja 3-osaline lihtvorm). Põhimõisted: interpret, instrumetaalmuusika, kammermuusika, rondo, variatsioon, vaimulik muusika, eesti vaimulik rahvalaul, pärimusmuusika.	Valikuliselt teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt)muusika kuulamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine ja seoste leidmine eesti muusikaga. Kuulamistestid. Pärimuse kogumine vanematelt, vanavanematelt. Töötluse loomine vanemast või uuemast rahvalaulust või pillipalast. Infootsing pärimusmuusika õppimisvõimalustest Eestis. Projektülesanne: video loomine ja helindamine infotehnoloogia vahendeid kasutades paaris- või rühmatööna (nt muusikainstrumentide tutvustamiseks). Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid jm. Arvamuse avaldamine/arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpretide kohta.
--	--	--

kasutades muusikateavet virtuaalkeskondades.		
Lõiming teiste ainetega Eesti keel. Eri suhtlusolukordades osalemine, sh arutelu rühmas ja avalik esinemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusväärsuse hindamine; eri tekstiliikide praktiseerimine (esitlus, arvamustekst, meediatekst, kokkuvõte, referaat jm) ja keeleline toimetamine; nooditeksti ja teabegraafika lugemine; konspekterimine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine; õigehääldus ja õigekiri; sõna rõhk ja välde; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine – kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöös. Erinevate rahvaste, ajastute, maailmavaadete illustreerimine, etnograafia, märgid, sümbolid, kujundid. Filmide, arvutimängude ja reklaamide pildikeele ja muusika uurimine ning kriitiline võrdlemine. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd: video, animatsiooni, performance'i, etenduse vms helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine. Ajalugu. Ajaloo isikustamine heliloojate ja interpretide elulugude käsitlemisel. Riikide ja rahvaste ajalugu, traditsioonid ja kultuurilugu: Iisraeli ja Juuda riik; Vana-India ja Vana-Hiina; Araabia maailm; muusikainstrumentide päritolu (ristisõjad); ristsõdade mõju Eesti kultuuriloos (kristlik kultuuriruum); suured maadeavastused (Euroopa mõju vallutatud aladel ja vastupidi); reformatsioon; USA ja orjapidamine (džassi ajalugu); industriaalühiskonna areng, tööstuslik pööre (muusika salvestamise ja taasesitamise võimalus); popmuusika ajalugu.		
8. KLASS		
Laulmine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Muusikaline kirjaoskus. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Ea- ja teemakohaste ühe- ja/või mitmehäälsed laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansamblis ja/või üksi <i>a cappella</i> ja/või saatel rakendades muusikalist kirjaoskust.

3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal) 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas laudes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida	Põhimõisted: intervall, akord, bassivõti, pentatoonika.	II kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses ja kooli kontserdielul.
Lõiming teiste ainetega Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Vajaliku info hankimine võõrkeelsetest teabeallikatest.		
Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, katsetab digivõimalusi pillimängus 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades	Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid.

3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes	valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarr või ukulele esmased mänguvõtted. Tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikaga läbi pillimängu. Leitakse ansamblimängu harrastamise võimalusi õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika vastu. Korraldatakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarr, ukulele või väikekandle mängimine laulude saateks. Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel.
Lõiming teiste ainetega Tehnoloogiaõpetus. Loovtööna pillide valmistamine ja kaunistamine. Muusikainstrumentide valmistamisel kasutatavad materjalid ja nende töötlemine, pillide ehitus.		
Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid.	Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.

3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, hip-hop, rahvaste muusika jm) 4) rakendab liikumises muusikateadmisi	Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Põhimõisted: Ladina-Ameerika tantsud, rokk- ja popmuusika stiilid.	Valikuliselt Ladina-Ameerika tantsude põhisammude õppimine. Projektülesanne – rokk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.
Musikaalne omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm) 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Digivahendid. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust. Projektülesanded, nt stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine. Laulutekstide loomine. Rokk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine. Laulu-, tantsu- või instrumentaalkompositsiooni loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast. Helide salvestamine ja töötlemine oma nutiseadmega. Helitöötlusprogrammiga (näiteks Audacity) rondovormis muusika loomine, kus kasutatakse muusikalisi ja mittemuusikalisi helisid.
Lõiming teiste ainetega Käsitöö ja kodundus. Eesti rahvakultuur ja teiste rahvaste kultuuripärand – rahvariided, esemed, mustrid, kultuuritavad. Kultuuridevahelised seosed, erinevused, sarnasused. Märgid, sümbolid ja		

ornamendid eesti rahvakunstis. Loovtööna pillikottide valmistamine, koori esinemisvormi detaili (seelik, õlakott, vöö, peakate vm) disainimine ja valmistamine.		
Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest 3) võrdleb ja eristab rokk- ja popmuusika stiile ning esituskosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, <i>interpreete</i>, <i>dirigente</i>, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi	Autorid ja artistid. Heli ja selle omadused. Elektrofonid. Arvutimuusika. Muusikatööstus. Maaailma rahvaste muusika. Rokk- ja popmuusika sünni ja arengu. Levimuusika Eestis. Kontsert. Põhimõisted: heli, kaja, akustika, elektrofon, akustiline ja elektrooniline muusikainstrument, arvutimuusika, levimuusika, muusikatööstus, muusikaäri, artist, produtsent, mänedžer, autoriõigus, rokkmuusika, popmuusika, kantri, <i>rock'n'roll</i>, <i>soul</i>, <i>funk</i>, <i>heavy rock</i> jt.	Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. Mürataseme mõõtmine (õppija poolt valitud kohtades). Rühmatöös tulemuste võrdlemine ja arutelu. Eesti, Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Rokk- ja popmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Muusika kuulamistestid. Ajatelje koostamine. Muusikatehnika areng. Eesti levimuusika ajalugu. Rokk- ja popmuusika ajalugu. Muusikapala loomine kasutades erinevaid tehnilisi võimalusi. Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt.

6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust 8) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades		Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja artistide kohta.
---	--	--

Lõiming teiste ainetega

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine – kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöodes. Erinevate rahvaste, ajastute, maailmavaadete illustreerimine, etnograafia, märgid, sümbolid, kujundid. Filmide, arvutimängude ja reklaamide pildikeele ja muusika uurimine ning kriitiline võrdlemine. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd: video, animatsiooni, performance'i, etenduse vms helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine.

Ühiskonnaõpetus. Riik ja kodanikuühiskond, meedia ja teave; suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse; oma maa kultuuripärandi väärtustamine ja teadvustamine; tarbijaharidus. Erinevad usundid, autoriõigused ja vastutus.

9. KLASS

Laulmine

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut	Repertuaar. Laulmine ja laulutehnika. Muusikaline kirjaoskus. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Ea- ja teemakohaste ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansamblis ja/või üksi a

2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Saaremaa valss“ (R. Valgre / D. Vaarandi), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal) 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii ükski kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida		<i>cappella</i> ja/või saatega kasutades muusikalist kirjaoskust. II kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.
Lõiming teiste ainetega Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Vajaliku info hankimine võõrkeelsetest teabeallikatest.		

Pillimäng		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades 3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes	Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avaratakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, arendatakse akustilise kitarril või ukulele akordmänguvõtteid. Õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika ning džässmuusika vastu tuleks leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi. Tutvutakse maailma rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikaga pillimängu kaudu. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarril, ukulelel või väikekandlil mängimine laulude saateks. Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel.
Muusikaline liikumine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd

1) võrdleb eri maade (Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika) rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm) 4) rakendab liikumises muusikateadmisi	Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Maaailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Valikuliselt balleti põhipositsioonide õppimine. Projektülesanne - džässmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.
Muusikaline omalooming		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalsetid keskkondi kasutades 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm); 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust	Laulmine. Pillimäng. Liikumine. Digivahendid. Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.	Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust. Projektülesanded, nt stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine. Rühmatöös stompide filmimine ja neis mängitavate „pillide“ partituuri kirjutamine noodikirjutamise programmis. Laulutekstide loomine. Džässmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine. Laulu-, tantsu või instrumentaalkompositsiooni

		loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast.
Muusika kuulamine		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust	Autorid. Orkester. Hääl. Maailma rahvaste muusika: Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika. Muusikateater: ooper, operett, muusikal, ballett. Džässmuusika. Filmimuusika. Kontsert. Põhimõisted: sümfooniaorkester, kammerorkester, puhkpilliorkester, rahvapilliorkester, džässorkester, dirigent, partituur, instrumentaalkontsert, sopran, koloratuursopran, metsosopran, alt, tenor, kontratenor, bariton, bass, <i>libreto</i>, lavastaja, aaria, retsitatiiv, koreograaf, improvisatsioon, bluus, gospel, spirituaal, ragtime, swing, filmimuusika, <i>soundtrack</i>.	Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. Eesti, Prantsusmaa, Itaalia ja Aafrika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Džässmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Ajatelje loomine: Eesti muusikateatrid (ühine või eraldi teater Vanemuine ja Rahvusooper Estonia); džässi kujunemine. Muusika kuulamistestid. Projektülesanne: video loomine ja helindamine infotehnoloogia vahendeid kasutades paaris- või rühmatööna. Projektülesanne: filmilõikude helindamine erinevate IT vahendite abil, oma arvamuse põhjendamine. Muusikapalade loomine kasutades erinevaid tehnilisi võimalusi.

8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades		Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt. Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpretide kohta.
Lõiming teiste ainetega Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine – kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöodes. Erinevate rahvaste, ajastute, maailmavaadete illustreerimine, etnograafia, märgid, sümbolid, kujundid. Filmide, arvutimängude ja reklaamide pildikeele ja muusika uurimine ning kriitiline võrdlemine. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd: video, animatsiooni, performance'i, etenduse vms helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine. Ühiskonnaõpetus. Riik ja kodanikuühiskond, meedia ja teave; suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse; oma maa kultuuripärandi väärtustamine ja teadvustamine; tarbijaharidus. Erinevad usundid, autoriõigused ja vastutus.		

2.3. KUNST, LIHTSUSTATUD ÕPPEKAVA

2.3.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Kunstiõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) suudab luua erinevaid kunstitöid, kasutades õpitud teadmisi ja oskusi, tunneb rõõmu kunstist ja sellega tegelemisest;
- 2) kasutab töövahendeid ja materjale sihipäraselt, ohutult ja säästvalt;
- 3) töötab iseseisvalt ja teeb koostööd kaaslastega;
- 4) kirjeldab kunstitöid ning väljendab oma eelistusi ja arvamusi, kasutades (kunsti)oskussõnavara; väärtustab isikupära ja erinevaid lahendusi;
- 5) tunneb huvi kunstiteoste ja Eesti kunstipärandi vastu, väärtustab enda ja teiste inimeste loomingut.

2.3.2. Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa

Õppetegevus 1.–2. klassis

1.–2. klassis on kunstiõpetuse peamine roll olla siduvaks õppeaineks, kinnistada käelise tegevuse ja eri meelte kaudu teistes õppeainetes omandatud teadmisi ja oskusi. Õpetusega taotletakse, et õpilane tahab ja julgeb end loominguliselt väljendada. Juhtiv meel on selles vanuses tajuvõime. Õpilane täidab ülesandeid valdavalt koostegevuses eeskujuga ja näidise järgi, omandatud oskuste piires ka suulise korralduse järgi. Erinevate vahendite kasutamise ja näitlikustamise kaudu kujuneb õpilastel vaatlus- ja võrdlemisoskus, areneb tähelepanu, nägemis-, kompimis- ja ruumitaju ning mootorika. Õpitakse kõikide meeltega tajuma objekte ja kujutisi enda ümber, õpitakse eristama värvusi ja erinevaid materjale. Mootorika arengut toetavad võimetekohaselt omandatavad maalimise, joonistamise, rebimise, lõikamise, liimimise, voolimise ja voltimise baasoskused. Töö käigus areneb õpilaste kõne (kuulamine, suuliste lühikorralduste täitmine, suuline väljendusoskus), kuna õpilane saab oma tegevust kõnega. Õpitakse töötama grupis ning jagama ühiskasutuses olevaid töövahendeid. Õpetaja suunamisel õpitakse valida eesmärgist lähtuvaid töövahendeid ja -võtteid; kujunevad korraharjumused ja oskused ning püsivus oma töö lõpule viimiseks.

Õppetegevus 3.–5. klassis

3.–5. klassi õpilased õpivad arutlema, olulist teisejärgulisest eristama, esemeid eri põhimõtete järgi ühendama ja esemete eri tunnuseid üksteisest eristama, neid kunstitöös kujutama. Õpilaste tajuvõime ja peenmootorika arengut toetavad keerukamad ja pingutust nõudvad töövõtted – detailsemad joonistused, voolimistööd, lõikamine kääride ja/või paberinoaga, värvide segamine maalimisel jms. Ühistegevuses rakendavad õpilased õpetaja suunamisel omandatud õpioskusi, vajades seejuures pidevat meeldetuletamist ja kordamist. Järjepideva õpetuse tulemusena õpitakse oma tegevust kavandama ja kontrollima. Õpetaja juhendamisel omandatakse esmased digivahendite kasutamise oskused. Õpitakse kirjeldama oma tööprotsessi, väärtustama oma ja kaaslaste töid ning erinevaid lahendusi. Õpetaja abiga teadvustatakse kunstilise tegevuse terapeutilisi omadusi oma emotsioonide kujutamisel.

Õppetegevus 6.–7. klassis

6.–7. klassi õpilased suudavad meelde jätta lihtsamate töövõtete ja nende kasutamise järjekorda. Õpilased õpivad tööprotsessi kavandama. Kirjeldavad suunavate küsimuste abil, milline võiks olla planeeritava töö tulemus. Tööde valmimisel kommenteerivad õpilased oma töid ja annavad neile hinnangu. Harjutamise tulemusena õpitakse kujutama inimest eri poosides, järgides proportsioone. Õpitakse tundma elementaarseid kujunduspõhimõtteid ning neid oma töös kasutama. Õpetaja suunamisel kasutatakse omandatud mõisteid, vesteldes lihtsamatel kunstiga seotud teemadel. Kunstiga seotult kujundatakse erinevate digivahendite ja -keskkondade kasutamise oskusi, sealhulgas ka autoriõigustega arvestamist.

Õppetegevus 8.–9. klassis

8.–9. klassi õpilased töötavad nii iseseisvalt kui ka rühmas, rakendavad õpetaja juhendamisel eelmistel aastatel omandatud teadmisi ja oskusi, valides ning kasutades sobivaid töövahendeid ja -võtteid. Süveneb oskus ise oma tööd kavandada, luua, viimistleda ning tulemust hinnata. Õpitakse leidma olulist aine- ja teemaaalast teavet, eristama olulist teavet vähemolulisest. Kujuneb oskus käituda turvaliselt nii digitaalsetes kui ka füüsilistes keskkondades, arvestada ühiskondlike normide ja riskidega. Õpetusega taotletakse, et õpilased oskaksid ja tahaksid end oma võimete piires kunstiliselt väljendada. Kujundatakse teadmist ja arusaamist kunstist kui hobist ja vaimse tervise toetajast.

2.3.3. Üldpädevuste käsitlemine aineõppes

Kultuuri- ja väärtuspädevus

Kunstiõpetuse kaudu saab õpilastes äratada huvi kultuuripärandi sh kunstitööde vastu ning hoida seda uudishimu üleval. Teiste rahvaste kunsti uurides ja selle üle arutledes saame esile tuua kultuurilist mitmekesisust ja õpetada õpilasi seda väärtustama.

Kunstiõppes saame arutleda ilu mõiste ja ilumeele üle, tõsta esile tajuerinevusi, avada loovuse ning subjektiivsuse mõistet, pöörata tähelepanu autorlusele.

Erinevaid kunstiliike, stiile ja tehnikaid õppides leiab õppija oma kunstilised eelistused ning rakendab neid oma igapäevaelus ja loometegevuses.

Erinevad kunstiteosed annab rikkalikult võimalusi moraalinormide ja eetilise teemal arutlemiseks, mille läbi saab kujundada õppija kõlbluspõhimõtteid ja mõista või mõistatada kunstniku rolli ühiskonnas.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

Kunstiteoste loomisel saab esile tõsta ja tähistada Eesti rahvuslike traditsioonide ja rahvakalendri tähtpäevi. Kogukonna ja kultuuri väärtustavates projektides (erinevad koostööprojektid või heategevuslikud üritused) osalemine aitab kaasa aktiivse ja vastutustundliku kodaniku kujunemisele. Väljenduslaadides ja -viisides varieeruvus võimaldab õppijatel toime tulla erinevustega ühiskonnas, aktsepteerida ning väärtustada mitmekesisust. Ühise tööruumi ja töövahendite jagamine ning individuaal- ja gruppitööde vaheldumine kunstitundides aitab kaasa suhtlemis- ja koostööoskuste arengule.

Osalemine oma klassi- ja kooliruumi kujundamisel (näitused, tähtpäevad, projektid) kujundavad hoolivat suhtumist ümbritsevasse keskkonda ja lugupidamist enda ning kaasõpilaste loomingusse (näitused).

Enesemääratluspädevus

Kunstiõpe võimaldab õppijal ka oma emotsionaalset maailma avada ja peegeldada. Loometöö võimaldab enda suutlikkust analüüsida, enesesse vaadata ning oma tugevaid ja nõrku külgi (õpetaja

abiga) hinnata. Väljenduslaadides ja -viisides varieeruvus võimaldab õppijatel toime tulla erinevuste aktsepteerimise ja vastuoludega ning kohandada oma tegevust ja käitumist.

Õpipädevus

Emotsioonide, tähelepanu ja enesetunnetamisega seotud oskuste arendamine, nt enda motiveerimine, tähelepanu koondamine, sooritushirmust üle saamine, enesekindlus jne. Probleemilahendus, töö planeerimine nii ideeliselt kui ka visuaalselt. Info hankimine ühe või teise töö teostamiseks suunab õppijat aineteüleseid oskusi rakendama. Praktiliste oskuste arendamine: käeline tegevus, meetodite, materjalide, tööriistade ja vahendite (sh digitehnoloogia) kasutamine, tööpinna organiseerimine ja korrastamine.

Suhtluspädevus

Arutelud kunstiteoste üle arendavad liskas vaatlusoskusele ka kuulamisoskust, erinevate arvamustega arvestamist ja suhtlussituatsioonidega kohanemist. Teoste või näituse info ja saatetekstide lugemine, koostamine aitab eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus

Sarnaselt matemaatika ja loodusõpetusele toimub kunstitundides maailma uurimine ja kujutamine (sh ruumiline) kujutamine, visuaalne korrastamine, mustrite märkamine. Ühine eesmärk on uurida looduse värve, värvide muutusi, vorme, tekstuure ja kirjeldada kogetut. Kirjeldatakse ühiste mõistetega: rütm, tasakaal, sümmeetria, perspektiiv, proportsiooni. Loodusest inspireeritud musterid ja struktuure kasutatakse edukalt tarbekunstis, disainis ja arhitektuuris. Tehnoloogia areng mõjutab oluliselt maailma ja sellest arusaamist, nii ka kunsti valdkondades. Tehisintellekti kasutamine toob uusi võimalusi aga sunnib mõtlema ka inimloomingu väärtustamise teemal.

Ettevõtlikkuspädevus

Väärtust loov mõtlemine ja lahenduste leidmine - loovus, uute ideede loomine, probleemide lahendamine. Sotsiaalsete olukordade lahendamine - inimeste ja kultuuride vaheline teadlikus, kommunikatsioon ja ühistegevused. Äriideede elluviimine - kunsti ja kultuuriga seotud elukutsed, ettevõtted, kunstiteoste emotsionaalne ja materiaalne väärtus, autoriõigus, kunstnik kui ettevõtja.

Digipädevus

Digitehnoloogiad aitavad kunsti avastada: kunstiorganisatsioonide veebilehed, kunstiajakirjad, virtuaalnäitused, digitaalsed kunstikogud jne. Digitehnoloogiaga kaasnevad ohud: visuaalne üleküllus, enesekuvandi kontrollivajadus ja küberkiusamine, nutisõltuvus, privaatsus- ja autoriõigus.

2.3.4. Kunstiõpetuse lõiming õppekava läbivate teemadega

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine

Kunstiõpetuse kaudu on võimalik arendada ja hoida õpilastes huvi ümbritseva keskkonna ja selle nähtuste vastu. Huvitavate ja inspireerivate tunnitegevuste kaudu tugevdatakse soovi osaleda erinevates kunsti- ja muudes õppetegevustes. Õpilastel kujuneb positiivne hoiak õppimise ja töö

tegemise suhtes, valmisolek elukestvaks õppeks. Arenevad õpi-, töö- enesekontrolli-, suhtlemisoskused. Õpilasi suunatakse tajuma ja mõistma enda võimekust, toetatakse nende positiivseid arenguuskumusi. Kujundatakse oskust ja harjumust eesmärgi saavutamiseks järjepidevalt ennast arendama. Õpilased tutvuvad erinevate kunstivaldkonnaga seotud elukutsetega ning teadvustavad nende seost inimese individuaalsete eelduste ja huvidega. Õppekäikudel saavad õpilased tutvuda erinevates asutustes, nt muuseumid, hariduskeskused, töökojad vms, töökeskkondade ja töö sisuga.

Keskkonna ja jätkusuutlik areng

Teemaga taotletakse loodustaju arendamist, õpilase kujunemist vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda. Loomingulises tegevuses saab tähelepanu pöörata kaasaegse maailma väljakutsetele nt jätkusuutlik eluviis, kliimasoojenemine, rahvastiku ränne jne. Tutvutakse ringmajanduse sh taas- ja korduskasutuse põhimõtetega, õpitakse looduslikke ressursse väärtustama ja nende kaitse tähtsust mõistma.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Kunstiõpetuse tunnid toetavad õpilaste algatusvõimet ja ettevõtlikust ning julgustavad katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist. Paaris- ja rühmatöid tehes omandavad õpilased esmased koostööoskused, millega kaasnevad inimeste eripärade tunnustamine ja ühiskondlike normide ning tavade teadvustamine. Osalemine kunstikonkurssidel ja näitustel pakub kogemusi ja eduelamusi. Arutelud erinevate kunstiteoste põhjal avardavad maailmavaadet ning osalemine erinevates projektides ja näitustel annab võimaluse avaldada kunstiteoste kaudu arvamust ning erinevates küsimustes kaasa rääkida. Kunstiteoste väärtuse ja autoriõiguse teemadega kaasneb ühtlasi ka looja ja tarbija rolli teadvustamine. Valminud kunstitöid võib müüa koolis heategevuslikul eesmärgil.

Kultuuriline identiteet

Teema raames tutvutakse kohaliku kultuuripärandiga, suunatakse noort mõistma ennast kultuuri kandjana ja edasiviijana, mõistma kultuuride vahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist kultuuritraditsioonidesse ja kaasaja kultuurinähtustesse. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel. Eesti ja teiste rahvaste kultuuripärandiga tutvudes kujuneb rahvusliku kuuluvustunne ning positiivne suhtumine erinevustesse inimeste ja kultuuride vahel. Tundides julgustatakse teostama oma kultuurilist identiteeti ja loovust väljendavaid ideid. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kandvatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid, etendused). Tähtis on noorte endi osalemine muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teabekeskond ja meediakasutus

Teemaga taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab adekvaatselt ümbritsevat teabekeskkonda ning suudab toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi. Õpilast suunatakse valima sobivat suhtlusviisi ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest, määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet, kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskkondi, arendama kriitilise teabeanalüüsi. Tundides tutvustakse visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahenditega ning kasutatakse neid oma loometöös või loometegevuse tulemuste jagamiseks, samuti õpitakse arvestama autoriõigustega.

Tehnoloogia ja innovatsioon

Kunstiõpetuse tundides kasutatakse kaasaegseid tehnoloogia võimalusi ja vahendeid, õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, millega taotletakse õpilaste kujunemist uuendusaltideks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutavateks inimesteks. Tehnoloogia tundmine ja kasutamisoskus võimaldab toimetulekut kiiresti muutuvast elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Uued võimalused inspireerivad ja aitavad kaasa õppijate võimele leida jõukohastele probleemidele loovaid ja uuenduslike lahendusi. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse õppetegevuses foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise kaudu. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele kasutatakse nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

Tervis ja ohutus

Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstiga tegelemine aitab kaasa inimese vaimse tervise ja heaolu parandamisele ja hoidmisele. Tundides võib kasutada ka kunstiteraapilisi ülesandeid ja võtteid. Kunstitundides kasutatakse palju erinevaid materjale ja töövahendeid, mille juures järgitakse ohutusest ning otstarbekusest. Õpilasi suunatakse teadlikult kasutama vajalikke töökaitsevahendeid, õpetatakse märkama ja tajuma ohtlikke olukordi ning neist hoiduma, abivajadust märkama ning vajadusel abi kutsuma. Ühist tööruumi ja töövahendeid kasutades kujundatakse õpilaste teadlikkust hoolitseda töövahendite ja tööruumi eest.

Väärtused ja kõlblus

Erinevate ajastute kunstiteoste ja kunstivoolude tutvustamisega toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Kunstitundides õpivad õpilased tundma iseennast, märkama enda ja kaaslaste emotsioone ja vajadusi, ning nende väljendamise võimalusi kunstiliste tegvuste kaudu. Ühiste tegevuste, sh õppekäikudel osalemise kaudu kujunevad õpilastel suhtlemisoskused ja positiivsed väärtushinnangud. Õpilastega külastatakse kunstinäitusi ja muuseume, analüüsitakse ühiselt nähtud taieid. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel.

2.3.5. Kunstiõpetuse lõiming teiste õppeainetega

Kunst ja sotsiaalsained.

Sotsiaalsainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega.

Kunst, emakeel, võõrkeeled.

Emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis.

Kunst ja loodusained.

Loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.

Kunst ja matemaatika.

Matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid).

I KOOLIASTE**Õpitulemused I kooliastmes**

3. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu loomingulisest ja käelisest tegevusest ning õppeprotsessis osalemisest;
- 2) tunneb ära ja nimetab õpitud töövahendeid ja tehnikaid, kasutab neid kunstitöodes oma võimetest lähtuvalt (vajaduse korral õpetaja abiga);
- 3) teostab kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka kavandades, kasutab omandatud tehnikaid ja töövõtteid, töötab keskkonnasõbralikult;
- 4) viib alustatud töö iseseisvalt või abiga lõpule;
- 5) oskab jagada ühiskasutuses olevaid töövahendeid, peab kinni rühmas kokkulepitud reeglitest;
- 6) hoiab õpetaja juhendamisel korras töökoha ja oskab enda järelt koristada;
- 7) tegutseb võimalikult iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestab kaaslastega;
- 8) kirjeldab etteantud lihtsate küsimuste abil enda tööprotsessi ja tulemust, oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi.

1. KLASS**1. klassi õpitulemused**

- 1) tunneb ära ja kasutab õpetaja juhendamisel erinevaid materjale ja vahendeid (nt paber, värvipliatsid, viltpliatsid, guašid, plastiliin, savi, looduslik materjal, voolimisalus, joonlaud jms);

- 2) tunneb ära ja nimetab õpitud värvusi;
- 3) joonistab šablooni või orientiiri abil lihtsamaid kujundeid, vajaduse korral õpetaja abiga;
- 4) rebib sirgjooneliselt, lõikab silma järgi ning sirgjoonelist kontuuri mööda paberitükke ja ribasid, vajaduse korral abi kasutades;
- 5) liimib liimipulgaga paberit, vajaduse korral abi kasutades;
- 6) voldib paberilehe pooleks ja/või neljaks, vajaduse korral abi kasutades;
- 7) voolib rullimise, veeretamise ja lamendamise teel lihtsamaid kujundeid ja esemeid, vajaduse korral õpetaja abiga;
- 8) hoolitseb õpetaja juhendamisel oma töökoha ja õppevahendite korrasoleku eest.

Kujutamise- ja vormiõpetus

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) joonistab (šablooni või orientiiri) abil lihtsamaid kujundeid, vajaduse korral õpetaja abiga 2) voolib rullimise, veeretamise ja lamendamise teel lihtsamaid kujundeid ja esemeid, vajaduse korral õpetaja abiga 3) jälgib vastavalt võimetele pinna katmisel lihtsa kujutise kontuuri	Punkt, joon, pind, rütm, struktuur; objektide ja kujutiste tajumine erinevate meeltega - kogetu ja tajutu peegeldamine loovtöös; kujutab enda kogemuse piires mõtteid, tundeid ja kogemusi; joonistab seda, mida näeb, mitte seda mida teab.	Joone kujutamine: jäme, peenike, tugev, õrn, sirge, kõver. Punkt: väike, suur, selge piiriga, susapusa. Pind: hele, tume, värviline ühevärviline jne. Esemete ja figuuride pinnaline kujutamine, nende ligikaudse vormi ja proportsiooni edasiandmine. Oma spontaansete voolingute seostamine ruumiliste kujunditega (kera - pall, koonus - porgand, silinder - vorst, poolkera). Rõhk ei ole geomeetria vaid keha kuju tunnetamisel. Vormilt lihtsate esemete ja figuuride voolimine eeskuju järgi. Esimesteks voolimistöodeks

		sobivad puu- ja juurviljad, seened, lihtsad ja mõistetavad reljeefsed ornamendid.
Värvuseõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunneb ära ja nimetab õpitud värvusi	Värvide tundmaõppimine (spektrivärvid, must ja valge) ja värvitaju arendamine. Värvide segamine (helestamine/tumestamine). Huvitavad lood ja muinasjutud värvuste kohta.	Värviring kui värvide perekond. Ühe värvi erinevad toonid (helekollane, kollane, tumekollane). Uurimine, kuidas värvuste kogemine muutub vastavalt valgusele. Pliatsi- või värvikarbi värvide seostamine enda ja ümbritseva keskkonnaga.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) püüab kujutatava taustast esile tõsta (ei kaota kujutatavat tausta sisse)	Objekt/motiiv. Võrdlemine (suur väike, pikem-lühem) kohamäärus (üleval, all, paremal vasakul). Piiratud ja piiramata pind (mõisted: piiratud ja piiramata pind, objekti ja tausta seos).	Ruumisuhete tajumist arendavad ülesanded: arva ära, mida joonistan (väga lihtsad kujundid). Kompositsiooni kirjeldavate mõistetega läbimängimine: suurem, väiksem, kõige suurem, millegi ees või millegi taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, puutuvad kokku. on väiksem

		kui valge jne). Taustale eseme kujutamine, kleepimine, ladumine, voolimismassi vajutamine jne (kujutatav eristub selgelt taustast).
Kujundamis- ja kirjaõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) järgib jõukohast mustri rütmi	Lihtsamad skeemid, mustrid, sümbolid. Täht, kui mustri element.	Erinevaid kooli või rahvakalendri sündmustega seotud toorikute kaunistamine (kaart, mütside, kinnaste šabloonid jne) Trükitehnikates luuakse mustreid (materjali trükk). Loodusmaterjalist mandala ja lihtsama pildi ladumine. Motiivide koostamine. Lihtsamate ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine. Oma nimetähtede/ nime kasutamine kunstiteostes.
Kunstikultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunneb rõõmu loomingulisest ja käelisest tegevusest ning õppeprotsessis osalemisest	Huvi kunstikultuuri vastu ja soov selles osaleda. Eesti sümboolika, rahvakalendri tähtpäevade ja pärimuskultuuriga. Koolikeskkonda	Kunstiteoste vaatamine fotodelt, videost, internetist, kooli ruumides, näitusel, linnaruumis. Eesti ja kooli sümboolika tundmaõppimine (värvid,

	traditsioonid ja sümboolika.	kujundid, sümbolid). Õppekäik lähiümbrusesse, (võimalusel) muuseumikülastus. Nimetähe või nime lisamine oma tööle.
Tehnikad, vahendid ja materjalid		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunneb ära ja kasutab õpetaja juhendamisel erinevaid materjale ja vahendeid (nt paber, värvipliatsid, viltpliatsid, guašid, plastiliin, savi, looduslik materjal, voolimisalus, joonlaud jms) 2) rebib sirgjooneliselt, lõikab silma järgi ning sirgjoonelist kontuuri mööda paberitükke ja ribasid, vajaduse korral abi kasutades 3) liimib liimpulgaga paberit, vajaduse korral abi kasutades 4) voldib paberilehe pooleks ja/või neljaks, vajaduse korral abi kasutades 5) voldib paberi pooleks ja ruudukujulise paberi diagonaali mööda kolmnurgaks	Maalimise, joonistamise, rebimise, lõikamise, liimimise, voolimise (voltimise) baasoskuste arendamine. Erinevate tekstuuride loomine, frotaaz. Trükitehnikad. Looduslik materjal ja selle kasutamine. Materjalide säästlik kasutamine. Töövahendite õige ja ohutu käsitlemine.	Maalimine, joonistamine - lihtsad figuurid, olulised peamised detailid. Voolimine: ussike, kringel, silinder, kera, puu- ja juurviljad, lihtsad reljeefsed ornamendid, plastiliiniga kujutatava pinnalaotuse vajutamine. Erinevate tekstuuride loomine - voolimismassile mustri vajutamine, voolimisplulgaga joonistamine, erinevate materjalidega pindade kujundamine, mahulised värvid ja erinevad kattevärvid, efektvärvid jne. Rebimine - alustada lihtsamat ribad ja tükid, (ümarad suuremad vormid). Lõikamine (harjutavad tööd) baasoskused, lõikamisharjutused Voltimine - väga lihtsad vormid.

		Looduslik materjal ja selle kasutamine - õppekäikudel kaasa korjatud materjali kasutamine, temaatiline meisterdamine (lehepildid, tõruloomad, kastanimandalad, liivapildid jne). Materjalide säästlik kasutamine - rebimistehnika ja lõikamise harjutamine olemasolevatest paberijääkidest, suurmate jääkide eraldamine väikesest prahist. Töövahendid ja töövahendite õige ning ohutu käsitlemine - töövahendite nimetused
Töökultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) hoolitseb õpetaja juhendamisel oma töökoha ja õppevahendite korrasoleku eest	Koostegevus eeskuju ja näidise järgi. Suuline korraldus. Töövahendite kasutamine. Töö lõpule viimine.	Näidise uurimine: objektide paiknemine, detailide märkamine, kasutatud värvide nimetamine. Tööprotsessile tähelepanu pööramine (esvalt teeme nii, siis naa ja lõpuks lisame...). Teiste õpilastega materjalide ja töövahendite jagamine. Enda ja teiste töö väärtustamine. Tagasiside, mis mul tuli hästi välja, missugune

		klassikaaslase töö mulle meeldib.
2. KLASS		
Õpitulemused 2. klassis Õpilane: 1) tunneb ära, nimetab ja oskab õpetaja juhendamisel kasutada erinevaid materjale (paber, kartong, plastiliin, savi, looduslik materjal jms); 2) kasutab joonlauda sirgjoone tõmbamiseks; 3) järgib jõukohast mustri rütmi; 4) jälgib vastavalt võimetele pinna katmisel lihtsa kujutise kontuuri; 5) leiab paberilehel ja pildipinnal otsitava objekti/detaili, võrdleb 2–3 tajutava tunnuse (nt värvus, kuju, suurus) alusel näidiseid ja valminud kujutisi õpetaja suunamisel; 6) joonistab vabalt või šablooni abil kujundeid, lõikab neid välja, liimib ja täiendab neid, vajaduse korral abiga; 7) kujutab kõrvuti asetsevaid sarnaseid figuure väiksemana ja suuremana, vajaduse korral suunamisel või näidise abil; 8) kasutab omandatud voolimisvõtteid (veeretamine, rullimine, lamendamine, venitamine, pigistamine jms), vajaduse korral abiga; 9) täidab kunstiõpetuse ülesandeid koostegEVuses suulise juhendamise järgi vastavalt oma võimetele ja omandatud oskustele, vajaduse korral eeskuju ja näidist kasutades, aga võimalikult palju loomingulist iseseisvust säilitades; 10) hoolitseb õpetaja suunamisel oma töökoha ja õppevahendite korrasoleku eest.		
Kujutamise- ja vormiõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) leiab paberilehel ja pildipinnal otsitava objekti/detaili, võrdleb 2–3 tajutava tunnuse (nt värvus, kuju, suurus) alusel näidiseid ja valminud kujutisi õpetaja suunamisel; 2) joonistab vabalt või šablooni abil kujundeid, lõikab neid	Punkt, joon, pind, rütm, struktuur. Objektide ja kujutiste tajumine erinevate meeltega - kogetu ja tajutu peegeldamine loovtöös. Joonistamine seda, mida näen, mitte seda mida tean.	Joone kujutamine: jäme, peenike, tugev, õrn, sirge, kõver. Punkt: väike, suur, selge piiriga, susapusa. Pind: hele, tume, värviline ühevärviline jne. Esemete ja figuuride

välja, liimib ja täiendab neid, vajaduse korral abiga; 3) kujutab kõrvuti asetsevad sarnaseid figuure väiksemana ja suuremana, vajaduse korral suunamisel või näidise abil; 4) kasutab omandatud voolimisvõtteid (veeretamine, rullimine, lamendamine, venitamine, pigistamine jms), vajaduse korral abiga.		pinnaline kujutamine, nende ligikaudse vormi ja proportsiooni edasiandmine. Kujutamine tuttavate kujundite (ring, ruut, ristkülik, kolmnurk jne.) abil objekte ja esemeid. Vormilt lihtsate esemete ja figuuride voolimine eeskuju järgi.
---	--	---

Värvusõpetus

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunneb ära ja nimetab õpitud värvusi	Värvide tundmaõppimine (spektrivärvid, must ja valge) ja värvitaju arendamine. Värvide segamine (helestamine/tumestamine). Huvitavad lood ja muinasjutud värvuste kohta.	Erinevate värvikõlade koostamine. uurime, kuidas värvuste kogemine muutub vastavalt valgusele. Maalimine värvilisele paberile loob uusi ja laiendatud võimalusi värvikõlade kujutamiseks. Ümbruse- ja pildivaatlused: missuguseid värve märkad, lähiümbrusest värvitoonide leidmine. Meeleolu väljendamine värvidega.

Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) joonistab šablooni või	Kunstiteost luuakse läbi	Suurussuhte ja objektide

orientiiri abil lihtsamaid kujundeid, vajaduse korral õpetaja abiga	keskse tegelase (objekt/motiiv), olulisi selgelt märgatavaid detaile lisades. Võrdlemine (suur väike, pikem-lühem) kohamäärus (üleval, all, paremal vasakul). Tausta ja objekti suhe.	paiknemisega seotud tegevused (ees, taga, üleval, all jne)) ning kolmemõõtmelise teose puhul vormid üldisemalt (ümar, kandiline, lapik, püstine jne).
Kujundamis- ja kirjaõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) järgib jõukohast mustri rütmi 2) jälgib vastavalt võimetele pinna katmisel lihtsa kujutise kontuuri	Eesti riigi, kodukoha ja kooli sümboolikaga tutvumine. Trükitehnikates mustrite loomine (materjali trükk). Loodusmaterjalist mandalate ja lihtsamate piltide ladumine. Lihtsamate ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine. Oma nime ja nimetähtede kasutamine kunstiteostes.	Kujundame erinevaid kooli või rahvakalendri sündmustega seotus toorikuid (kaart, mütside, kinnaste šabloonid jne) Mustri ja värvikorduste uurimine. Loodusliku materjaliga mustrid õues, aga ka paberil (oksad, kivid, tõrud, lehed, õied jne). Mustrite märkamine/otsimine loodusest (puu kasvuringid, lehe või õie kuju jne).
Kunstikultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunneb rõõmu loomingulisest ja käelisest tegevusest ning õppeprotsessis osalemisest	Huvi kunstikultuuri vastu ja soovi ise selles osaleda kasvatamine. Eesti sümboolika,	Kooli ja kodukoha traditsioonide, lugude, sümbolite ning mustrite uurimine ja kasutamine

	rahvakalendri tähtpäevade ja pärimuskultuurig Koolikeskkond, traditsioonid ja sümboolika.	loovtöö sisendina. Kooli lähiümbruse uurimine "kunstniku pilguga".
Tehnikad, vahendid ja materjalid		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunneb ära ja kasutab õpetaja juhendamisel erinevaid materjale ja vahendeid (nt paber, värvipliatsid, viltpliatsid, guašid, plastiliin, savi, looduslik materjal, voolimisalus, joonlaud jms) 2) rebib sirgjooneliselt, lõikab silma järgi ning sirgjoonelist kontuuri mööda paberitükke ja ribasid, vajaduse korral abi kasutades 3) liimib liimipulgaga paberit, vajaduse korral abi kasutades 4) voldib paberilehe pooleks ja/või neljaks, vajaduse korral abi kasutades	Maalimise, joonistamise, rebimise, lõikamise, liimimise, voolimise (voltimise) baasoskused. Erinevate tekstuuride loomine. Trükitehnikad. Looduslik materjal ja selle kasutamine. Materjalide säästlik kasutamine. Töövahendite õige ja ohutu käsitlemine.	Loovtöid teostades harjutatakse maalimise, joonistamise, rebimise, lõikamise, liimimise, voolimise (voltimise) baasoskusi. Kasutatakse lihtsamaid kunstitehnikaid (monotüüpia, puhumistehnika, plastiliinimaal, pastell, guašš, värvipliatsitehnika, savi või plastiliini voolimine jms).
Töökultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) hoolitseb õpetaja suunamisel oma töökoha ja õppevahendite korrasoleku eest 2) tegutseb võimalikult iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestab kaaslastega	Grupis töötamine ning ühiskasutuses olevate töövahendite jagamine. Korraharjumused. Püsivus. Oma töö lõpule viimine.	Tunnirutiinide loomine - töökoha valmisseadmine, töökoha korrastamine. Koostööle suunavad tegevused - materjali jaotamine.

3) oskab jagada ühiskasutuses olevaid töövahendeid		
3. KLASS		
3. klassi õpitulemused 1) kasutab ohutult töövahendeid ja materjale; 2) kujutab elusolendeid ja eluta objekte neile iseloomulikul viisil; 3) märkab õpetaja suunamisel esemete ja figuuride detaile, täiendab vajaduse korral oma tööd; 4) oskab õpetaja juhendamisel materjalist lähtuvalt kasutada sobivaid töövahendeid ja töövõtteid (paberi rebimine, lõikamine ja voltimine; guašside, akvarellide, pastellide, kriitide jm joonistusvahendite kasutamine; savi või plastiliini voolimine eri võtetega); 5) täiendab mustri rütmi; 6) kujutab visuaalselt õpetaja suunamisel kujutatut põhilisi tunnuseid (väiksem-suurem, paksem-peenem, pikem-lühem jne) ja õpitud ruumisuhteid pildil (kõrval, ülal, all jne); 7) valmistab juhendamisel tähtpäevalisi ruumikaunistusi; 8) viib alustatud töö lõpule; 9) korrastab oma töökoha.		
Kujutamise- ja vormiõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) märkab õpetaja suunamisel esemete ja figuuride detaile, täiendab vajaduse korral oma tööd 2) oskab juhendile vastavalt joonistada erinevaid jooni ja vorme: sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar	Inimeste, esemete ja looduse kujutamisel kujutatava iseloomulike tunnuste märkamine ja oskuste piires esiletoomine. Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks õpitakse mõisteid: sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas. Võrdlemine (suur väike, pikem-lühem).	Pildi või foto järgi looduspilt. Kirjelduse järgi looduspildi maalimine. Emotsioonide kujutamine-rõõmus pilt, kurb pilt või hea tuju pilt, halva tuju pilt. Loodusobjektide voolimine.

	Mänguline ja loov tegutsemine. Enda kogemuse piires mõttete, tunnete ja kogemuste kujundamine.	
Värvusõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunneb värvuste nimetusi 2) oskab juhendamisel toone helestada ja tumestada	Värvitaju arendamine. Värvide segamine (helestamine/tumestamine). Huvitavad lood ja muinasjutud värvuste kohta. Värvuste rahvapärased nimetused: rootsi punane, lipu punane, jne.	Värvide heleduse-tumeduse skaala, näiteks värvivaiba värvimine värvinimetuste järgi. Uuring, kuidas värvuste kogemine muutub vastavalt valgusele. Koostame erinevaid värvikõlasid, maalime värvilisele paberile. Värviridade koostamine loodusmaterjalist: sügisese lehed, kivid, lilled jne.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tõstab oma töödes esile ja võrdleb kujutatud tegelasi ja objekte suuruse, asukoha ning värvivaliku abil, vajaduse korral suunamisel	Kohamäärus (üleval, all, paremal vasakul). Tausta ja objekti suhe. Osaline kattuvus.	Looduse kujutamine naturist, talvine maastik, jne.
Kujundamis- ja kirjaõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd

1) täiendab mustri rütmi 2) valmistab juhendamisel tähtpäevalisi ruumikaunistusi	Kujundatakse erinevaid kooli või rahvakalendri sündmustega seotus toorkuid (kaart; mütside, kinnaste šabloonid jne) Trükitehnikates luuakse mustreid (materjali trükk); Lihtsamate ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine. Oma nime ja nimetähtede kasutamine kunstiteostes.	Etteantud toorikute kaunistamine mustriga. Materjalitrükk. Rahvuslike mustrite ainetel kaunistused. Oma nime kujundamine vastavalt teemale, aastaajale. PVA-liimiga joonistamine. Lihtsamate mänguasjade valmistamine.
Kunstikultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) võrdleb enda ja kaaslaste töid: leiab peamised tegelased/objektid, toob esile sarnasusi ja erinevusi 2) osaleb vestlustes kultuuri ja kunsti teemadel	Huvi kunstikultuuri vastu ja soov selles osaleda. Enda ja kaaslaste tööde väärtustamine Näitusekülastused ja haridusprogrammide kaudu kunstikultuuriga tutvumine.	Enda ja kaaslaste tööde vaatlemine ja võrdlemine. Näitusekülastused ja haridusprogrammides osalemine.
Tehnikad, vahendid ja materjalid		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunneb ära ja nimetab õpitud töövahendeid ja tehnikaid, kasutab neid kunstitöodes oma võimetest lähtuvalt (vajaduse korral õpetaja abiga) 2) sorteerib materjalijääke (vajalik - mittevajalik, saab veel kasutada - ei saa)	Maalimise, joonistamise, rebimise, lõikamise, liimimise, voolimise (võtimise) baasoskused. Erinevate tekstuuride loomine. Trükitehnikad. Plastiliinimaal.	Kahemõõtmeliste tööde loomine (joonistamine, maalimine kattevärvide ja akvarellidega, kollaaž, lihtsamad trükitehnikad (papiitrükk, materjalitrükk, penoplasti tükk, templitrükk), frotaaž, grataaž jne).

kasutada)	Looduslik materjal ja selle kasutamine. Materjalide säästlik kasutamine. Prügikunst. Töövahendite õige ja ohutu käsitlemine.	Lihtsamate kolmemõõtmeliste tööde loomine. Pisiplastika savist, plastiliinist või voolimismassist. Elementaarsete töövõtete ja tööriistade tundma õppimine. Jõukohane voltimine. Kahe- ja kolmemõõtmeliste tööde kombineerimine. Õiged töövõtted materjalide ja töövahendite kasutamisel.
Töökultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) hoiab õpetaja juhendamisel korras töökoha ja oskab enda järelt koristada 2) tegutseb võimalikult iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestab kaaslastega 3) viib alustatud töö iseseisvalt või abiga lõpule 4) oskab jagada ühiskasutuses olevaid töövahendeid 5) peab kinni rühmas kokkulepitud reeglitest	Eesmärgist lähtuvate töövahendite ja -võtete valimine, kasutamine. Grupis töötamine ja ühiskasutuses olevate töövahendite jagamine. Korraharjumused ja oskused ning püsivus. Oma töö lõpule viimine.	Etteantud küsimustele toetudes enda tööd ja selle valmimise protsessi kirjeldamine- mida ma tegin, kuidas tegin, milliseid vahendeid kasutasin? Kõneraskustega laste puhul - tööprotsessi etappide kaupa üles pildistamine ja hiljem piltidega tegevuse järjekorda ladumine.
II KOOLIASTE		
Õpitulemused II kooliastmes 6. klassi lõpetaja: 1) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja võimaluse korral neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka kavandades ja uurides, teeb õpetaja abil põhjendatud valikuid õpitud tehnikate, töövõtete, materjalide ja kompositsiooni põhimõtete hulgast;		

- 2) kasutab lihtsamaid kunstialaseid mõisteid;
- 3) tunneb ja oskab kasutada tingmärke, jooniseid, skeeme ja sümboleid oma kogemuse ja õpitu piires;
- 4) kasutab õpetaja juhendamisel graafilise disainiga seotud tööde loomisel lihtsamaid kujunduspõhimõtteid;
- 5) tunneb ja kasutab õpetaja juhendamisel õpitud töövõtteid ja töövahendeid, järgides ohutusnõudeid;
- 6) teab ja järgib hügieeni, korra ja puhtuse nõudeid;
- 7) kasutab loomingulist tegevust oma emotsioonide väljendusvahendina;
- 8) kasutab õpetaja juhendamisel eesmärgipäraselt lihtsamaid digivahendeid;
- 9) tegutseb õpetaja juhendamisel eetiliselt ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas;
- 10) teab ja järgib kujutiste salvestamise ja jagamisega seotud head tava.

4. KLASS

Õpitulemused 4. klassis:

- 1) kasutab töös erinevaid materjale, sh taaskasutatavaid materjale;
- 2) mõistab töövahendite säästliku kasutamise vajalikkust ja oskab seda juhendamisel rakendada;
- 3) kujutab inimeste, esemete ja loodusobjektide peamisi iseloomulikke tunnuseid, väljendab kujutatava ja ka enda emotsioone;
- 4) segab põhivärvidest II astme värvid (värvuste tabeli eeskujul);
- 5) kaunistab tähtpäevadeks ruumi; osaleb ühise keskkonna kujundamisel;
- 6) suudab töö tegemisel järgida lihtsat tööjuhendit (sh videojuhend) ja võrrelda oma tööd näidisega, vajaduse korral õpetaja abiga;
- 7) kirjeldab tööprotsessi, enda ja kaaslaste töid, väärtustab erinevaid lahendusi, vajaduse korral õpetaja abiga;
- 8) kasutab võimaluse korral erinevaid digivahendeid.

Kujutamise- ja vormiõpetus

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) märkab esemete, inimeste ja loomade kujutamisel neile iseloomulikke tunnuseid	Inimeste, esemete ja looduse kujutamisel kujutatava iseloomulike tunnuste	Pinnafaktuuride kompimine ja järgnev kujutamine. Valminud faktuuride abil

2) kujutab inimest paigalasendis	märkamine ja oskuste piires esiletoomine. Ruumisuhete märkamine ja arvestamine (väiksem-suurem, kitsam-laiem, peenem-paksem, pikem-lühem jne) ja õpitud ruumisuhteid pildil (kõrval, ülal, all jne). Ruumi kujutamine enda ümber. Emotsioonide kujutamine kunstitöodes.	kujutamine. Loomade joonistamine, nende iseloomulikud asendid, karvkate: siledad, karedad, pika- ja lühikarvalised jne. Inimese kujutamine etteantud keha detailide abil. Praktilised harjutused inimese kehaosade teadvustamiseks ja mõistmiseks. Paarisjoonistamine (üks joonistab teist, kehakontuuri joonistamine pörandal jne). Mõõtmine (mõõtühikud, esialgu mõõtmine käelabaga, peapikkustega jne). Ruumi tunnetamine - kujutamine, hooned väljast ja seest. Lihtsamate emotsioonide kujutamine: silmade, kulmude ja suu eri asendi. Emotsioonikaartide kasutamine: rõõmus, kurb, vihane, üllatunud, vastikustunne. Minu tänane emotsioon.
Värvusõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) segab põhivärvide II astme värvid (värvuste tabeli eeskujul)	Värviring: põhivärvid ja sekundaarsed värvid, vastandvärvid.	Värvide segamis tabel, värvide sõprus (selgitamine, missuguse tunnuse alusel

	Värvide segamine (helestamine/tumestamine). Soojad värvid, külmad värvid.	võiksid värvid sõbrad olla, näiteks vastandvärvid) seletamine segamistabeli põhimõtet. Värviribasid: skeemitabeli abil, helestades, tumestades, vastandvärvidega jne.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kujutab esemeid kahel horisontaalsel abijoonel (ees, taga)	Esiplaan ja taust, osaline kattuvus. Portree või horisontaalformaad. Suurussuhted ning paiknemine üksteise ja vaataja suhtes. Tasapinnalised ja ruumilised teosed.	Maastikumaalid: puude kujutamine ees ja taga, loomaade kujutamine puu ees ja taga, eespool suurem, silmapiiril väiksem. Esemete (nõude, köögiviljade)) kujutamine ees ja taga. Erinevate formaatide kasutamine näit looduspildi ja inimese joonistamisel. Voolimine- tasapinnaline (reljeef) ja ruumiline.
Kujundamis- ja kirjaõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kaunistab tähtpäevadeks ruumi 2) osaleb ühise keskkonna kujundamisel	Ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine. Rütmiharjutused ja mängud kirjaelementide ja tähtedega (joonistatult, maalitult, rebitult, volditult).	Ruumi kujundamine tähtpäevaks (jõulud, sõbrapäev jne). Rütmiharjutus tähtedega või rahvusliku mustri elementidega. Märgid ja sümbolid klassis,

	Märkide ja sümbolite tähendused (klassis, koolis, tuttavas keskkonnas olevad). Voltimine. Ühise ruumi (klassi) kujundamine tähtpäevadeks.	koolis, traditsioonides (lipp, süda, rist, muna, jõuluvana, päkapikk jne). Lihtsa eseme voltimine (kott, karp) ja selle dekoreerimine.
Kunstikultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) osaleb vestlustes kultuuri ja kunsti teemadel 2) töötab kaasa muuseumitundides 3) väärtustab enda ja kaaslaste töid 4) märkab ja väärtustab erinevaid lahendusi	Huvi kunstikultuuri vastu ja soov selles osaleda. Näitusekülastused ja haridusprogrammide kaudu kunstikultuuriga tutvumine. Teos, maal, skulptuur, kunstnik, autor. Teiste loomingut kasutamine.	Kunstiliikide tutvustamine ja kunstitööde jagamine liikide kaupa. Iga laps räägib enda tööst, kas või 1-2 sõna. Mis on minu/kaaslase töös erinevat ja sarnast. Muuseumitundide ja virtuaalnäituste külastused. Huvitavad jutustused/legendid teoste kohta.
Tehnikad, vahendid ja materjalid		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kasutab töös erinevaid materjale, sh taaskasutatavaid materjale 2) kasutab võimaluse korral erinevaid digivahendeid	Keerukamad ja pingutust nõudvad töövõtted: paberi rebimine, lõikamine joont mööda, voltimine, guašside, akvarellide, pastellide, kriitide jm joonistusvahendite kasutamine. Voolimine: ümarplastika ja	Karbi pinnalaotuse lõikamine. Koti/karbi voltimine. Rebitud kujunditest kollaaž. Fotojaht vastavalt aastaajale või tähtpäevale. Arvutiga joonistamine.

	reljeef. Kollaaž. Digivahendite kasutamise: arvuti joonistamine, foto, fotokollaaž.	
Töökultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) mõistab töövahendite säästliku kasutamise vajalikkust ja oskab seda juhendamisel rakendada 2) kirjeldab tööprotsessi, väärtustab erinevaid lahendusi, vajaduse korral õpetaja abiga	Õpime tasapisi valima eesmärgist lähtuvaid töövahendeid ja -võtteid. Õpime kirjeldama oma tööprotsessi. Õpime väärtustama enda ja kaaslaste töid ning erinevaid lahendusi. Initsiatiivi toetamine, spontaansuse ja loovuse tunnustamine.	Töö eesmärgi selgitamine, tehnikavaliku põhjendus (mida teeme, miks teeme, kuidas teeme). Taaskasutus (paberid, olmejäägid). Ühiskasutatavate töövahendite korrastus. Töölaua korrashoid tööd tehes ja pärast tööd.
5. KLASS		
Õpitulemused 5. klassis: 1) sooritab lihtsamaid töövõtteid videojuhendite järgi; 2) kasutab suunamisel õpitud tehnikaid kunstitööde loomisel ja lähiümbruse kujundamisel (stend, klassiruum, oma tuba, päeviku kaaned jne); 3) kujutab inimest ja muid elusolendeid liikumises; 4) väljendab kunstitöodes erinevaid emotsioone, kasutab selleks värve; 5) eristab külmi ja sooje värvusi, oskab juhendamisel toone helestada ja tumestada; 6) tõstab oma töödes esile ja võrdleb kujutatud tegelasi ja objekte suuruse, asukoha ning värvivaliku abil, vajaduse korral suunamisel; 7) väljendab osalise kattumise abil esemete ja figuuride paiknemist üksteise suhtes ees- ja tagapool, keskel; 8) võrdleb enda ja kaaslaste töid: leiab peamised tegelased/objektid, toob esile sarnasusi ja		

erinevusi;

9) osaleb vestlustes kultuuri ja kunsti teemadel.

Kujutamise- ja vormiõpetus

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kujutab inimest ja muid elusolendeid liikumises (vajadusel abiga) 2) väljendab kunstitöös erinevaid emotsioone, kasutab selleks värve	Inimeste, esemete ja looduse kujutamisel kujutatava iseloomulike tunnuste esiletoomine. Ruumisuhete arvestamine (kõrval, ülal, all jne). Inimeste ja muude elusolendite liikumises kujutamine. Emotsioonide kujutamine kunstitöös.	Koopamaali tüüpi kujutamine (võimalusel jutustav pilt). Erinvate spordialade ja /või tantsimise kujutamine (kriipsujuku asendite läbi). Traatkarkassiga inimese mudeli meisterdamine. Koomiks loomast. Animatsiooni loomine (inimese/ looma liikumine (arvutijoonistustel põhinev). Detailist terviku jätkamine.

Värvusõpetus

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) segab põhivärvide II astme värvid (värvuste tabeli eeskujul 2) eristab külmi ja sooje värvusi, oskab toone helestada ja tumestada	Värviring: põhivärvid ja sekundaarsed värvid, vastandvärvid. Värvide segamine (helestamine/tumestamine); soojad värvid, külmad värvid. Värvuste nimetused.	Värviring ja sellest pildi kujundamine(vihmavari, vaateratas, jne). Ühe ja sama pidi maalimine külmade ja soojade värvidega. Kuum päev ja külm päev. Vestlused värvide mõjust ja moevärvide.

Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
--------------	-------------------------	------------------

1) tõstab oma töödes esile kujutatud tegelasi ja objekte suuruse, asukoha ning värvivaliku abil, vajaduse korral suunamisel	Esiplaan ja taust, osaline kattuvus. Portree või horisontaalformaad. Suurussuhted ning paiknemine üksteise ja vaataja suhtes.	Kollaažid. Erinevate teoste kirjeldamine kompositsiooni elementide kaudu (Esiplaanal on ..., selle taga on..., paremal asub..., puu katab osaliselt maja jne). Paigutuste läbimängimised detailidega paberil või muul taustal.
2) väljendab osalise kattumise abil esemete ja figuuride paiknemist üksteise suhtes ees- ja tagapool, keskel	Tasapinnalised ja ruumilised teosed.	
Kujundamis- ja kirjaõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) osaleb ühise keskkonna kujundamisel	Ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine. Rütmiharjutused ja mängud kirjaelementide ja tähtedega (joonistatult, maalitult, rebitult, volditult). Märkide ja sümbolite tähendused (klassis, koolis, tuttavas keskkonnas). Voltimine. Ühise ruumi (klassi) kujundamine tähtpäevadeks.	Ruumi kujundamine tähtpäevaks(jõulud, sõbrapäev jne). Erinevate ruumide ja keskkondade kirjeldamine (tuba, elamu, korter, suvekodu, kool, muuseum, kaubanduskeskus, linnaväljak, aed, park...). Rütmiharjutus tähtedega, rahvusliku mustri elementidega, kooli sümbolika kasutamine. Lihtsa eseme voltimine (kott, karp, lill, mänguasjad jne) ja selle dekoreerimine. Makett kasutades taaskasutusmaterjale. Raamatukujundus: kaanekujundus, illustratsioon.
Kunstikultuur		

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) võrdleb enda ja kaaslaste töid: leiab peamised tegelased/objektid, toob esile sarnasusi ja erinevusi 2) osaleb vestlustes kultuuri ja kunsti teemadel	Huvi kunstikultuuri vastu ja soov selles osaleda. Näitusekülastused ja haridusprogrammide kaudu kunstikultuuriga tutvumine. Teos, maal, skulptuur, kunstnik, autor. Visuaalne kirjaoskus. Teiste loomingu kasutamine.	Kunstiliikide <u>tutvustamine</u> <u>liikide kaupa</u> , käsiloleva töö liigitamine sobiva kategooria alla. Kunstiteoste vaatlemine fotodelt, videost, internetist, näitusel, linnaruumis või kooli ruumides. Teoste kirjeldamiseks (kirjeldamine, analüüsimine, tõlgendamine, hinnang) sobiva sõnavara arendus. <u>Visuaalne kirjaoskus.</u> Arutelud tunnis valminud tööde üle - iga laps räägib enda tööst, klassikaaslase tööst. Muuseumitunni külastus, virtuaaltuur, näituse külastus.
Tehnikad, vahendid ja materjalid		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kasutab suunamisel õpitud tehnikaid kunstitööde loomisel ja lähiümbruse kujundamisel	Keerukamad ja pingutust nõudvad töövõtted: paberi rebimine, lõikamine joont mööda, voltimine. Kollaaž. Guašside, akvarellide, pastellide, kriitide jm joonistusvahendite kasutamine. Voolimine: ümarplastika ja	Kujutava kunsti tööd: a) maal - akvarellmaal, kattevärvidega maal (guašš, akrüül), kollaaž sh 2D ja 3D tööd kombineerimine; b) graafika (illustratsioon, kirjakunst,

	reljeef. Materjalide säästlik kasutamine. Digivahendite kasutamise: arvuti joonistamine, foto, fotokollaaž.	tarbegräafika, plakat, koomiks, pliiatsi-, söe- ja tušijoonistus); c) skulptuur (plastika ja reljeef). Tarbekunsti valdkonna tööd, sõltuvalt kooli võimalustest: a) klaasikunst; b) tekstiilikunst; c) keraamika; d) kirjakunst (kalligraafia); e) disain. Muu visuaalkunst: a) filmikunst sh animatsioon; b) fotokunst; c) muu digitaalne loometöö.
Töökultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) mõistab töövahendite säästliku kasutamise vajalikkust ja oskab seda juhendamisel rakendada 2) kirjeldab tööprotsessi, enda ja kaaslaste töid, väärtustab erinevaid lahendusi, vajaduse korral õpetaja abiga	Õpime valima eesmärgist lähtuvaid töövahendeid ja -võtteid. Õpime kirjeldama oma tööprotsessi. Õpime väärtustama enda ja kaaslaste töid ning erinevaid lahendusi. Initsiatiivi toetamine, spontaansuse ja loovuse tunnustamine.	Kuidas üht või teist materjali, töövahendit kasutada. Tööprotsessi kirjeldamine ja jälgimine (kõigepealt teeme,.... , siis lisame..... ja lõpuks või täna teeme... järgmine kord täiendame ja viimistleme). Töö hindamine, hindamise kriteeriumid, mida hindame.

	Videojuhiste järgi töötamine.	
6. KLASS		
Õpitulemused 6. klassis 1) kasutab töövahendeid ja -materjale tehnoloogiliselt õigesti, otstarbekalt ja säästvalt, kasutab juhendamisel digivahendeid; 2) planeerib juhendamisel etteantud tööülesande protsessi ja teeb kavandi järgi valmis töö kas individuaalselt või grupitööna, võimaluse korral projektiõppe raames; 3) töötab lihtsama videojuhendi järgi ja pildistab oma tööetappe ja/või valmis tööd; 4) kujutab temaatilistes töödes värvide abil tegevuse aega ja kohta; 5) väljendab kujutatava suuruse muutumise abil selle paiknemist pildiruumis ees- ja tagapool; 6) arvestab juhendamisel ja näidise abil inimese täisfiguuri kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes, näo kujutamisel silmade asukohta; 7) kasutab juhendamisel lihtsamaid kujunduspõhimõtteid erinevate graafilise disainiga seotud tööde (logod, pakendid, nimed jms) loomisel; 8) tunneb ja oskab kasutada õpitud kunstialaseid mõisteid (skulptuur, maal, graafika jms); 9) väärtustab kunsti enda isikupära ja emotsioonide väljendusvahendina, väärtustab ka teiste loomingut.		
Kujutamise- ja vormiõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) arvestab juhendamisel ja näidise abil inimese täisfiguuri kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes 2) näo kujutamisel arvestab silmade asukohaga 3) loob kujutatavale sisult ja vormilt sobiva tausta	Inimeste, esemete ja looduse kujutamisel õpime kujutatava iseloomulike tunnuseid esile tooma (sh karakter). Inimese kujutamisel proportsioonidega arvestamine. Figuuride joonistamisel õpime kasutama liikumisjooni.	Mõõtmistehnikate õppimine: mõõteriistad, abivahendid, mõõdu võtmine, mõõtude võrdlemine, keskpunkt. Inimese kujutamine: erinevad poosid, erinevas eas, erinevates keskkondades. Lindude, loomade, taimede kujutamine neile iseloomulikus keskkonnas ja iseloomulike värvide vm

	Erinevad keskkonnad ja nende kujutamine. Ruumiline kujutamine tasapinnal.	detailidega. Erinevate keskkondade kujutamine: looduslik, tehiskeskkond, linnaruum, puhkeala, töökeskkond, veekeskkond, õhuruum jne. Ruumi kujutamine, kolmemõõtmelisus: pikkus, laius, kõrgus.
Värvusõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kujutab temaatilistes töödes värvide abil tegevuse aega ja kohta	Värviring: vastandvärvid, lähisvärvid ja värvide harmoonia. Toon-toonis värvimine. Värvitaju arendamine (varjutamine). Värvide abil aja kujutamine (aastaaeg, ööpäeva tsükkel). Värvidega olulise info rõhutamine.	Värvipaleti joonistamine kolme põhivärvi abil eeskujuks värviring. Värvuste nimetused nt magentapunane, maasikapunane, korallpunane jne). Vastandvärvipaaridega pildi värvimine ja värvitasakaalu saavutamine. Värviüleminekute (ühelt värvilt teisele) kasutamine värvimisel.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) väljendab kujutatava suuruse muutumise abil selle paiknemist pildiruumis ees- ja tagapool	Horisontaaljoon taeva ja maa rõhutamiseks. Kujutatava suurus pildiruumi sees. Ühe koondumispunktiga	Paigutuste läbimängimised detailidega paberil või muul taustal, fotod erinevatest paigutustest. Kuubi joonistamine

	perspektiiv. Tööd joonlaua ja sirkliga, geomeetrilised elemendid.	frontaalperspektiivist (<u>näide</u>). Erinevate teoste kirjeldamine kompositsiooni elementide kaudu (esiplaanil on, selle taga on....., paremal asub..., puu katab osaliselt maja jne).
Kujundamis- ja kirjaõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kasutab juhendamisel lihtsamaid kujunduspõhimõtteid erinevate graafilise disainiga seotud tööde (logod, pakendid, nimed jms) loomisel 2) märkab kujunduselemente keskkonnas	Õpime lihtsamaid kujunduspõhimõtteid erinevate graafilise disainiga seotud tööde (logod, pakendid, nimed jms) loomisel. Tarbekunst - mudelite loomisel lähtutakse otstarbest, materjalist, tehnoloogiast ja ilumõistest. Teksti kasutamine loovtöös. Teksti illustreerimine ka digitaalseid vahendeid kasutades.	Arutelud ja näited disaini erinevate valdkondade kohta: tootedisain, moedisain, veebidisain, graafiline disain jne) Kujundusgraafika tööd raamat, ajaleht, plakat, reklaamid, pakend, kaubamärk logo. Pakendite voltimine ja tähtpäevale vastav kaunistamine. Kalligrammide joonistamine (fantaasiakiri).
Kunstikultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunneb ja oskab kasutada õpitud kunstialaseid mõisteid (skulptuur, maal, graafika jms) 2) mõistab originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemust, vajadusel abiga 3) väärtustab kunsti enda	Eesti kunsti tähtteosed. Kaasaegne kunst ja installatsioon. Huvitavad funktsionaalsed ja dekoratiivsed objektid, märgid ja kirjad linnaruumis (sh graffiti).	Kunstiliikide <u>tutvustamine</u> <u>liikide kaupa</u> , tööde liigitamine sobiva kategooria alla, reproduktioonide maalimine. Kunstiteoste vaatlemine fotodelt, videost, internetist, näitusel, muuseumitund,

isikupära ja emotsioonide väljendusvahendina	Filmide, arvutimängude, koomiksite ja reklaamide pildikeel.	virtuaaltuur, näituse külastus, linnaruumis olevate kunstiteoste uurimine. Teoste kirjeldamine õpilaste poolt (kirjeldamine, tõlgendamine, hinnang) sobiva sõnavara arendus. <u>Visuaalne kirjaoskus.</u> Võimalusel õpilaste poolt narratiivide loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (koomiks, animatsioon). Arutelud tunnis valminud tööde üle - iga laps räägib enda tööst, klassikaaslase töödest, õpilastega koos näituste ülespanek.
Tehnikad, vahendid ja materjalid		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) loob eri vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid 2) teeb kollaaži 3) oskab kasutada oma loominguliseks tegevuseks digivahendeid 4) kasutab töövahendeid ja -materjale tehnoloogiliselt õigesti, otstarbekalt ja säästvalt	Segatehnikad: erinevate tehnikate ja materjalide paindlik kasutamine. looduslikest ja tehismaterjalidest. Maalimine kattevärvide ja akvarellidega, pinnaefektide loomine. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsitega,	Kujutava kunsti tööd: 1. maal - akvarellmaal, kattevärvidega maal, kollaaž sh 2D ja 3D tööde kombineerimine, tegevusmaal, Pollocki meetod, opkunst, popkunst, grafiti; 2. graafika (illustratsioon, kirjakunst, kalligramm,

	tööd kriidi- ja õlipastellidega. Erinevate digikeskkondade kasutamine, animatsioon.	tarbegräafika, plakat, koomiks); 3. skulptuur (plastika ja reljeef, installatsioon). Tarbekunsti valdkonna tööd, sõltuvalt kooli võimalustest: 1. klaasikunst, vitraaž; 2. tekstiilikunst; 3. keraamika, mosaiik; 4. kirjakunst (kalligraafia); 5. tootedisain. Muu visuaalkunst: 1. filmikunst sh animatsioon; 2. fotokunst sh fototöötlus; 3. muu digitaalne loometöö.
--	--	---

Töökultuur

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) planeerib juhendamisel etteantud tööülesande protsessi ja teeb kavandi järgi valmis töö kas individuaalselt või grupitööna, võimaluse korral projektõppe raames 2) töötab lihtsama videojuhendi järgi ja pildistab oma tööetappe ja/või valmis tööd 3) kasutab materjale keskkonnasõbralikult vajadusel abiga	Õpime oma tegevust kavandama ja kontrollima, valima eesmärgist lähtuvaid töövahendeid ja -võtteid. Individuaalsed ja grupitööd. Mahukamate ja pikemate (mitmetunnised) projektide kavandamine. Töökoha otstarbekas organiseerimine ja selle korrashoid. Loodust säästva tarbimise põhimõtted ja nende rakendamine oma loovtööde	Tööoskuste ja tehnikate õppimine. Materjalide tundmaõppimine. Tööde vormistamine sh korrektse etiketi lisamine töödele. Tööruumi korrashoidu tagavate reeglite tutvustamine ja nendest kinnipidamine. Ringmajanduse teemade (materjali säästlik kasutamine ja taaskasutamine) rakendamine.

	teostamisel.	
III KOOLIASTE		
Õpitulemused III kooliastmes 9. klassi lõpetaja: 1) väärtustab loomingulisust, isetegemist ja materjalide taaskasutust; 2) kasutab ja kombineerib juhendamisel traditsioonilisi ja nüüdisaegseid materjale ning töövahendeid turvaliselt ja otstarbekalt; 3) kasutab suunamisel ainealast teabekirjandust ja vastavaid veebilehti; 4) jälgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; loeb ja mõistab etiketil, skeemil, juhendil olevat teavet ja juhindub sellest; mõistab tingimärke ja oskab leida veebist vajalikku infot, vajaduse korral abiga; 5) käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades turvaliselt, arvestab visuaalseid kujutisi luues ja kasutades autorsusega; 6) taotleb tööde omanäolisust, loob juhendamisel kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka teadlikult kavandades, valib ja rakendab loomisprotsessi käigus sihipäraselt materjale, tehnikaid, töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid; võimaluse korral eksponeerib ja esitleb oma töid põhjendatult; 7) analüüsib vajaduse korral abiga kunstiloomingu erinevaid avaldumisvorme (kunst, meedia ja reklaam, visuaalsed objektid), arutleb nende üle, seostab kunste ja kunsti teiste valdkondadega, ühiskonna muutustega üldisemalt; 8) tunneb rõõmu loomingulisest ja käelisest tegevusest ning eneseväljendusest; 9) kujutab ja kujundab esemeid, olendeid, sündmusi jmt nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi; 10) mõistab loomingulise tegevuse võimalusi iseenda ja oma emotsioonide väljendamise vahendina, väärtustab loomingulisi tegevusi igapäevaelu rikastajana.		
7. KLASS		
Õpitulemused 7. klassis: 1) leiab vaatluse ja võrdlemise teel kujutatava olulisi tunnuseid ning väljendab neid temaatilistes töödes; 2) oskab segada ja kasutab maalimisel värvide erinevaid toone; 3) oskab juhendamisel kasutada töös ühe-punkti-perspektiivi; 4) loob erinevate vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid;		

- 5) kasutab digivahendeid ja digikeskkondi, vajaduse korral abiga;
- 6) oskab juhendamisel kombineerida omavahel erinevaid materjale, sh kollaažina;
- 7) tunneb ära ja liigitab vaadeldud kunstitöid (skulptuur, maal, arhitektuur, graafika);
- 8) mõistab originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemust (sh digikunstis) ning autoriõiguste olemust ja tähendust;
- 9) märkab ja kirjeldab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas.

Kujutamise- ja vormiõpetus

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) inimeste, esemete ja looduse kujutamisel oskab olulisi detaile esile tõsta, oskuste piires arvestab proportsioonidega kujutamisel 2) oskab inimesi kujutada erinevates ametites sobiva tausta ja ametile omaste detailidega 3) figuuride joonistamisel oskab märgata selle liikumisjooni ja kasutama neid 4) oskuste piires kujutab ruumilisi vorme tasapinnal 5) oskab erinevate joonte ja mustritega luua eriilmelisi pindu	Inimese kujutamine - proportsioonide ja kujutatava iseloomulike tunnuste esiletoomine. Inimese erinevates rollides kujutamine (ametid, tööasendid jne). Ruumilisuse kujutamine (risttahukas, püramiid, silinder, kera). Op-kunsti teemade käsitlemine. Valguse ja varjuga arvestamine joonistamisel. Ümbritseva keskkonna kujutamine (siseruumid, väliskeskkond, linnaruum, loodus).	Mõõtmistehnikate õppimine: mõõteriistad, abivahendid, mõõdu võtmine, mõõtude võrdlemine, keskpunkt. Inimese kujutamine: erinevad poosid, erinevas eas, erinevates keskkondades. Lindude, loomade, taimede kujutamine neile iseloomulikus keskkonnas ja iseloomulike värvide vm detailidega. Erinevate keskkondade kujutamine: looduslik, tehiskeskkond, linnaruum, puhkeala, töökeskkond, veekeskkond, õhuruum jne. Ruumi kujutamine, kolmemõõtmelisus: pikkus, laius, kõrgus. Opkunsti teemalised praktilised tööd.
Värvusõpetus		

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) oskab kasutada värviringi oma loovtöö värviskeemi kokkupanekuks: vastandvärvid, lähisvärvid ja värvide harmoonia, toon-toonis värvimine 2) oskuste piires varjutab, et anda oma loovtööle sügavust 3) oskab värvidega rõhutada olulist 4) oskab värvide ja varjutusega luua eriilmelisi pindu	Värviring: vastandvärvid, lähisvärvid ja värvide harmoonia. Toon-toonis värvimine. Värvitaju arendamine (varjutamine). Värvidega olulise info rõhutamine.	Värvipaleti joonistamine kolme põhivärvi abil eeskujuks värviring. Värvuste nimetused nt magentapunane, maasikapunane, korallpunane jne). Vastandvärvipaaridega pildi värvimine ja värvitasakaalu saavutamine. Värvüleminekute (ühelt värvilt teisele) kasutamine värvimisel. Monokroomne pilt.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) oskuste piires püüab pildile anda sügavust 2) oskab kasutada joonlauda ja sirklit ning püüab mõõtmisel olla täpne	Horisontaaljoon taeva ja maa rõhutamiseks. Ühe koondumispunktiga perspektiiv. Tööd joonlaua ja sirkliga, geomeetrilised elemendid, täpsus.	Paigutuste läbimängimised detailidega paberil või muul taustal, fotod erinevatest asenditest. Kuubi joonistamine frontaalperspektiivist. Malelaua joonistamine (näide: malelaua joonistamine.pdf). Erinevate teoste kirjeldamine kompositsiooni elementide kaudu (esiplaanil on, selle taga on....., paremal asub..., puu katab osaliselt maja jne).

Kujundamis- ja kirjaõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) oskab värvide, joonte ja mustritega luua eriilmelisi pindu 2) teab, mida tähendab disain ja disainimine 3) on harjutanud lihtsamaid kujundamisvõtteid mõne tarbeeseme kujundamisel 4) märkab kujunduselemente keskkonnas	Lihtsamad kujunduspõhimõtted erinevate graafilise disainiga seotud tööde (logod, pakendid, nimed jms) loomisel. Tarbekunst - mudelite loomisel lähtub otstarbest, materjalist, tehnoloogiast ja ilumõistest. Teksti kasutamine loovtöös, teksti illustreerimine ka digitaalsete vahendeid kasutades. Ilukiri.	Arutelud ja näited disaini erinevate valdkondade kohta: tootedisain, moedisain, veebidisain, graafiline disain jne) <u>(ATolts tegevusleht IIaste A 3.pdf)</u> . Kujundusgraafika tööd, nt raamat, ajaleht, plakat, reklaamid, pakend, kaubamärk logo. Pakendite voltimine ja tähtpäevale vastav kaunistamine. Kalligrammide joonistamine (fantaasiakiri).
Kunstikultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) tunneb ja liigitab vaadeldud kunstitöid (skulptuur, maal, arhitektuur, graafika) 2) mõistab originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemust	Eesti kunsti tähtteosed. Opkunst ja popkunst ja installatsioon. Huvitavad funktsionaalsed ja dekoratiivsed objektid, märgid ja kirjad linnaruumis (sh graffiti). Vestlused lihtsamatel kunstiga seotud teemadel seal hulgas originaalteos ja võltsing.	Kunstiliikide <u>tutvustamine liikide kaupa</u> , tööde liigitamine sobiva kategooria alla, reprod maalimine. Kunstiteoste vaatlemine fotodelt, videost, internetist, näitusel, muuseumitund, virtuaaltuur, näituse külastus, linnaruumis olevate kunstiteoste uurimine. Teoste kirjeldamine õpilaste

		poolt (kirjeldamine, tõlgendamine, hinnang) sobiva sõnavara arendus. <u>Visuaalne kirjaoskus.</u> Võimalusel narratiivide loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatuse, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (koomiks, animatsioon, Arutelud tunnis valminud tööde üle - iga laps räägib enda tööst, klassikaaslase töödest, õpilastega koos näituste ülespanek.
Tehnikad, vahendid ja materjalid		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) loob eri vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid; teeb kollaaži	Segatehnikad: erinevate tehnikate ja materjalide paindlik kasutamine. looduslikest ja tehismaterjalidest. Maalimine kattevärvide ja akvarellidega, pinnaefektide loomine; Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsitega, tööd kriidi- ja õlipastellidega. Erinevate digikeskkondade kasutamine, animatsioon. Filmide, arvutimängude,	Kujutava kunsti tööd: a) maal - akvarellmaal, kattevärvidega maal, kollaaž sh 2D ja 3D tööde kombineerimine, tegevusmaal, b) Pollocki meetod, opkunst, popkunst, grafiti; c) graafika (illustratsioon, kirjakunst, kalligramm, tarbegräafika, plakat, koomiks); d) skulptuur (plastika ja reljeef, installatsioon). Tarbekunsti valdkonna tööd,

	koomiksise ja reklaamide pildikeel.	sõltuvalt õpetaja oskustest ja kooli võimalustest: a) klaasikunst, vitraaž; b) tekstiilikunst; c) keraamika, mosaiik; d) kirjakunst (kalligraafia); e) tootedisain. Muu visuaalkunst: a) filmikunst sh animatsioon; b) fotokunst sh fototöötlus; c) muu digitaalne loometöö.
Töökultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) planeerib juhendamisel etteantud tööülesande protsessi ja teeb kavandi järgi valmis töö kas individuaalselt või gruppitööna, võimaluse korral projektõppe raames 2) töötab lihtsama videojuhendi järgi ja pildistab oma tööetappe ja/või valmis tööd 3) kasutab materjale keskkonnasõbralikult vajadusel abiga	Tegevuse kavandamine ja kontrollimine. Eesmärgist lähtuvate töövahendite ja -võtete valimine; Individuaal ja gruppitööd; Tööde vormistamine. Mahukamate ja pikemate (mitmetunnised) projektide kavandamine. Töökoha otstarbekas organiseerimine ja selle korrashoid. Loodust säästva tarbimise põhimõtted ja nende rakendamine oma loovtööde teostamisel. Autoriõigus.	Tööoskuste ja tehnikate õppimine. Materjalide tundmaõppimine. Tööde vormistamine sh korrektse etiketi lisamine töödele. Oma tööprotsessi refleksioon. (<u>Kunstiteose ja tööprotsessi analüüsi toetavad küsimused.pdf</u>). Tööruumi korrashoidu tagavate reeglite tutvustamine ja nendest kinnipidamine. Ringmajanduse teemade (materjali säästlik kasutamine ja taaskasutamine) rakendamine. Ettevõtlikkuspädevuse

		rakendamine kunstitundides.
8. KLASS		
Õpitulemused 8. klassis: 1) kavandab ja teostab suunamisel kunstitöö, valib selle valmistamiseks sobivad materjalid ja töövahendid; 2) oskab juhendamisel loomeprotsessis omavahel kombineerida erinevaid materjale ja tehnikaid (mixed-meedia, kollaaž, installatsioon); 3) leiab vaatluse ja võrdlemise teel inimese näoilmeid ja emotsioone kõige enam iseloomustavaid tunnuseid ning väljendab neid temaatilistes töödes; 4) kasutab juhendamisel kahe-punkti-perspektiivi; 5) eristab ja kasutab õpetaja suunamisel pildi maalimisel koloriiti, andmaks edasi pildil kujutatu õhkkonda, oskab seda kirjeldada, vajaduse korral abiga; 6) kasutab juhendamisel graafilise disaini võimalusi (kirjakunst, ornament, logo, pakendi disain) nii traditsiooniliste kui ka digitaalsete vahenditega, lähtudes kompositsiooni põhialustest; 7) tunneb erinevaid kultuurinähtusi ja kunstiliike: etenduskunst, tants ja liikumine, tarbekunst, animatsioon, performance, installatsioon, tänav- ja maastikukunst jne; 8) teeb omal valikul või õpetaja juhendamisel jõukohase pikkusega kirjaliku töö või esitluse kunstiliigi või kultuurinähtuse kohta individuaalselt või grupitööna; 9) suudab, vajaduse korral õpetaja suunamisel, valida sobivaid vahendeid oma loominguliste ideede teostamiseks, soovitatavalt ka koolivälistes keskkondades.		
Kujutamise- ja vormiõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) oskab märgata inimese karakteristikuid ja võtab seda arvesse inimese kujutamisel	Inimese kujutamine eri vanuses, meeleolus, asendis, tegevuses ja keskkonnas. Taimede ja loomade kujutamine, plastika. Geomeetrilised kujundid Pinna struktuurid. Skulptuur (savi, kips, plastiliin, vaha, pabersavi)	Mõõtmistehnikate kordamine: mõõteriistad, abivahendid, mõõdu võtmine, mõõtude võrdlemine, keskpunkt. Inimese kujutamine: erinevad poosid, erinevas eas, erinevates keskkondades. Erinevate näoilmetega inimeste kujutamine.

	jne). Opkunst;, pop-kuns	Opkunsti teema praktilised tööd. Popkunsti valdkonna tööd. Skulptuuri loomine.
Mõisted: mõõtmine, figuur, proportsioon, detail, isikupära, liikumisjoon, tasapind, ruumilisus, vari, näoilme põhikarakteristikud, näolihased, miimika, tekstuur, geomeetria, opkunst, illusioon		
Värvusõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) oskab oma loovtööks kokku panna sobiva värviskeemi	Värviring, värvide nägemine, valgus. Värvide ajalugu: keele, värvi ja kultuuri suhted. Isikupärane koloriit (isiklik värvipalett). Kunstiteose kirjeldamine. Varjutamine.	Isikupärase värviskeemi kokkupanemine. Kunstiteose koloriidi kirjeldamine. Vastand- ja harmooniliste värvidega harjutused, loovtööde taustade värvimine. Lihtsate geomeetriliste kehade kujutamine varju abil (kera, kuup). Näide
Mõisted: koloriit, värviring, värviskeem, värvide tuhmistamine, monokroomsus, harmoonia, läige, täisvari, poolvari		
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kasutab võimete piires kompositsiooni- ja proportsioonireegleid oma loovtöö tegemisel	Kuldlõige ehk kolmandiku reegel. Esemete 3D kujutamine. Horisondijoon ja koondumispunkt. Linnu- ja konnaperspektiiv.	Erinevate kompositsiooniskeemide joonistamine (lihtsad kujundid; kuup, kera jne). Kunstiteoste uurimine kompositsiooni vaatenurgast.

		Kuldlõike ruudustiku kasutamine maastiku joonistamisel.
Mõisted: kuldlõige, horisontaal, vertikaal, koondumispunkt, linnu- ja konnaperspektiiv		
Kujundamis- ja kirjaõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kujundab digivahendeid kasutades esitluse enda huvist lähtuvast või õpetaja ette antud teemal 2) kujundab ornamendi (sh rahvuslikku), nimetab selle traditsioonilisi ja nüüdisaegseid kasutusvõimalusi	Teksti kujundamine (kalligraafia kaartidel, kirjaoptika), initsiaal. Rahvuslik ornament, sümbolid ja tähendused, lilltikand kunstis. Ilukiri, kalligramm, kirjaoptika. Infograafia. Logo ja kaubamärk.	Esitluse loomine. Initsiaali loomine. Laisule või kalligraafia markeriga ornamentide loomine. Peremärk, ruunimärgid. Rahvariiete tikandite ainetel ornamendi loomine. Lilltikandi kasutamine kunstis.
Mõisted: kalligraafia, kirjaoptika, initsiaal, ornament, sümbol		
Kunstikultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) eristab kunstiliike (nt. visuaalne kunst, muusika, liikumine) ja kultuurinähtusi (sh karikatuur, grafiti) 2) on külastanud muuseume ja galeriisid 3) teab mõnda Eesti kunstnikku ja tunneb ära tema teoseid	Eesti kunst ja maailma kunst. Kunstistiilid ja -voolud, kunstiliikide omavaheline lõimimine (etenduskunst, film), performance. Kultuuride erinevuste tajumine ja väärtustamine. Kultuuriväärtuste hoidmine.	Kunstiliikide tutvustamine liikide kaupa , tööde liigitamine sobiva kategooria alla, reprodutseerimine. Kunstiteoste vaatlemine fotodelt, videost, internetist, näitusel, muuseumitund, virtuaaltuur, näituse külastus, linnaruumis olevate

		kunsteoste uurimine. Teoste kirjeldamine õpilaste poolt (kirjeldamine, tõlgendamine, hinnang) sobiva sõnavara arendus. Visuaalne kirjaoskus Arutelud tunnis valminud tööde üle - iga laps räägib enda tööst, klassikaaslase töödest, õpilastega koos näituste ülespanek.
Mõisted: kunstižanr, portree, natüürmort, vaade, linnavaade, maastikuvaade, interjäär ; visuaalkunsti liigid: kujutav kunst, tarbekunst, keraamika, maalikunst, graafika, fotograafia, skulptuur; kirjandus, etenduskunstid, arhitektuur, filmikunst, performance, koomiks, kultuuriväärtus		
Tehnikad, vahendid ja materjalid		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kasutab õpitud tehnikaid, töömaterjale ja -vahendeid oma loovtöös 2) oskab kasutada oskuste piires lihtsamaid digikeskkondi oma loovtööde teostamiseks	Segatehnikad: erinevate tehnikate ja materjalide paindlik kasutamine. Materjalide tundmine (nii looduslikud, kui tehismaterjalid,). Maalimine kattevärvide ja akvarellidega, pinnaefektide loomine. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsitega, tööd kriidi- ja õlipastellidega. Skulptuur (savi, kips, plastiliin, vaha, pabersavi,	Erinevate vahenditega maalimine: - guašid; - akrüül; - õlivärvid; - akvarellid - kriidipastellid(kuivpastell; - õlipastellid. Erinevate vahenditega joonistamine: - grafiitpliatsid; - värvipliatsid; - viltpliatsid; - pastapliatsid; - süsi või söepliats.

	soolataigen, jne). Erinevate digikeskkondade kasutamine, animatsioon, film.	Lihtsa animatsiooni loomine. Tööd segatehnikates. Skulptuur
Mõisted: looduslikud materjalid, tehismaterjalid, kattevärv, akvarellid, kriidipastell, õlipastell, pinnaeffekt, animatsioon, film		
Töökultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) suudab panustada ühistööde tegemisse 2) oskab suunavate küsimuste abil hinnata enda kunstipädevusi (suudab oskuste kohta reflekteerida enam kui "ma ei oska joonistada") 3) väärtustab kunstiloomingut sh enda ja kaaslaste töid	Koostöö tegemine ühise tulemuse nimel, üksteisega arvestamine, kompromisside saavutamine, samas ka erilise esiletoomine. Kunstitegevuste kaudu oma võimete tundmaõppimine ja arendamine.	Ühistööd. Näituse loomine. Näituse külastus. Tööde üle arutamine. Emotsioonide ja tunnete maandamine kunstitegevuste kaudu.
Mõisted: individuaalne omapära, kunstiteose lugu, kunstivahend, koloriit, kompositsioon, valgus		
9. KLASS		
Õpitulemused 9. klassis 1) kasutab õpitud tehnikaid, töövahendeid ja materjale, järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 2) kasutab õpitud kujutamise, kujundamise ja esitlemise viise, sh digivahendeid, järgib autorikaitse reegleid; 3) oskab oma võimete kohaselt kujutada inimest eri vanuses, meeleolus, asendis, tegevuses ja keskkonnas, oskab juhendamisel ka natuurist joonistada (nt visandada); 4) teab ja kasutab suunamisel peamisi kompositsiooni- ja proportsioonireegleid; 5) kirjeldab kunstiteoseid õpitud teadmiste ja oskuste piires, põhjendab oma eelistusi ja		

arvamusi;

6) teadvustab kultuurinähtuste ja erinevate kunstiliikidega seotud võimalusi vaba aja sisukaks veetmiseks nii tarbija kui ka loojana;

7) käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades turvaliselt ja eetiliselt, arvestab visuaalseid kujutisi luues autorsusega;

8) analüüsib kunsti erinevaid avaldumisvorme (sh meedia ja reklaam), seostab kunste ja kunsti teiste eluvaldkondadega ning ühiskonna muutustega, vajaduse korral abiga;

9) oskab anda hinnangut enda ja teiste loomingule ja seda põhjendada, vajaduse korral abiga;

10) on teadlik loomingulise tegevuse, sh kunsti terapeutilisest toimest.

Kujutamise- ja vormiõpetus

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) oskab märgata inimese karakteristikuid ja võtab seda arvesse inimese kujutamisel	Inimese kujutamine erinevates ametites, tegevuses ja keskkonnas. Detailne joonistamine (esemed, taimed, loomad). Kujutav ja abstraktne kunst. Pinna struktuurid. Skulptuur, ruumiline objekt, installatsioon. Opkunst, popkunst, digikunst.	Inimeste kujutamine erinevates ametites, vastavalt ametile riietuse, töövahendite ja töökeskkonna kujutamise. Ruumi kujutamine nt töökeskkond, linnaruum, looduskeskkond, kodu, kool. Ruumi planeeringu uurimine, keskkonnanähtuste märkamine: valgus, heli, sisustus, kliima, lõhn. Erinevate pinnastruktuuride märkamine. Klassikaline skulptuur, installatsioon, vormimängud. Op- ja popkunsti teemalised loovtööd. Digikunst - arvutijoonistused, animatsioon, film.

Mõisted:

- eriala, amet, detail, struktuur, töökeskkond, looduskeskkond, taies, objekt, installatsioon

VÄRVUSÕPETUS		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) oskab oma loovtööks kokku panna sobiva värviskeemi	Värvide ajalugu: keele, värvi ja kultuuri suhted. Kunstiteose kirjeldamine värvide põhjal. Värvimängud (segamine, küllastus, harmoonia, perspektiiv jne). Värviefektid: värvikülastus ja kontuurid, pimestav valgus. Värvipsühholoogia, värvi funktsionaalsus.	Värvide segamine kolmest põhivärvist, valgest ja mustast. Arutelud kunstiteoste üle, rõhuga värvide kasutus. Arutelud ja praktilise tööd värvide mõju kohta inimesele. Värv kui funktsionaalne infokandja. Värvimängud op- ja popkunsti töödes.
Mõisted: küllastus, kontuur, kontrast, harmoonia, vastandumine, perspektiiv, värvipsühholoogia		
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kasutab võimete piires kompositsiooni- ja proportsioonireegleid oma loovtöö tegemisel	Pildi kuldlõige. Sümmeetria ja asümmeetria. Horisontaaljoon, ühe punkti perspektiiv. Suurussuhted, kohasuhted, arvsuhted. Värviperspektiiv ja õhuperspektiiv.	Lihtsama kujuga esemete või geomeetriliste kujunditega olukordade läbimäng ja erinevate olukordade kujutamine. Maastike joonistamine ja maalimine. Soojade ja külmade ning selgete ja häguste värvide kontrastide maalimine.
Mõisted: kuldlõige, suurussuhted, kohasuhted, arvsuhted, värviperspektiiv, õhuperspektiiv, pildiseeria,		

eskiis		
Kujundamis- ja kirjaõpetus		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) oskab kujundada digivahendeid kasutades esitluse enda huvist lähtuvast või õpetaja ette antud teemal 2) oskab kirja kasutada kujundamisel	Teksti kujundamine (kalligraafia kaartidel), kirjaoptika. Digitaalsed kujundamisprojektid (kollaažid, esitlused, plakatid jne). Digimeedia: reklaam. Animatsioon ja filmikunst.	Tekstide kujundamine: koomiksrite joonistamine või illustratsioon. Tähtpäevaliste kaartide ja digitaalsete sõnumite loomine. Gif laiendiga piltide, animatsioonide ja videoklippide loomine.
Mõisted: kalligraafia, kollaaž, digimeedia, reklaam, meem		
Kunstikultuur		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) on külastanud muuseume ja galeriisid ning mõistab nende olulisust kultuuriväärtuste eksponeerimisel, hoidmisel ja säilitamisel 2) teab mõnda Eesti kunstnikku ja tunneb ära tema teoseid 3) oskab kirjeldada kunstniku tööülesandeid ja sõnastada tema rolli ühiskonnas 4) oskab kunstiteost suunavate küsimuste abil mõtestada ja teadmiste piires ühiskonnas toimuva või toimunuga	Eesti kunst ja maailma kunst. Kultuuride erinevuste tajumine ja väärtustamine. Kultuuriväärtuste hoidmine. Kunsti seostamine teiste eluvaldkondade ning ühiskonna muutustega. Kunstniku elukutse ja kunstidega seonduvad erialad. Muuseumide ja galeriide funktsioonid (tutvustamine, uurimine, säilitamine,	Kunstikogude ja teoste vaatamine ja arutelud. Muuseumikülastused ja haridusprogrammide uurimine. Kunstiteoste jõukohane interpreteerimine. Kunstivaldkonna ametid.

seostada	restaureerimine). Autorlus ja kunstiteoste väärtus.	
Mõisted: autor, teose kasutaja, kunstikoguja, kultuuriväärtus, restaureerimine, (kunsti) hoiustamine ja säilitamine, publikuprogramm, galerii, ateljee, stuudio, kunsti valdkonna erialadega seotud sõnavara ja mõisted: kuraator, koguhoidja, haridusprogrammi koordinaator, varahoidja, restauraator		
Tehnikad, vahendid ja materjalid		
Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) kasutab õpitud tehnikaid, töömaterjale ja -vahendeid oma loovtöodes 2) oskab nimetada tuntumaid loodus-ja tehismaterjale 3) oskab kasutada oskuste piires lihtsamaid digikeskkondi esitluste või oma loovtööde eksponeerimiseks	Segatehnikad: erinevate tehnikate ja materjalide paindlik kasutamine. Materjalide tundmine (nii looduslikud, kui tehismaterjalid,). Maalimine kattevärvide ja akvarellidega, pinnaefektide loomine. Joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsitega, tööd kriidi- ja õlipastellidega. Erinevate digikeskkondade kasutamine, animatsioon, esitus, film.	Erinevate vahenditega maalimine: - guašid; - akrüül; - õlivärvid; - akvarellid; - kriidipastellid(kuivpastell; - õlipastellid. Erinevate vahenditega joonistamine: - grafiitpliiatsid; - värvipliiatsid; - viltpliiatsid; - pastapliiatsid; - sõe või sõepliiatsitega. Lihtsa animatsiooni loomine. Tööd segatehnikates. Skulptuur.
Mõisted: looduslikud materjalid, tehismaterjalid, kattevärvid, akvarellid, kriidipastell, õlipastell, pinnaeffekt, animatsioon, film.		
Töökultuur		

Õpitulemused	Õppesisu ja põhimõisted	Praktilised tööd
1) suudab panustada ühistööde tegemisse 2) oskab suunavate küsimuste abil hinnata enda kunstipädevusi (suudab oskuste kohta reflekteerida enam kui "ma ei oska joonistada") 3) väärtustab kunstiloomingut, sh enda ja kaaslaste töid	Koostöö tegemine ühise tulemuse nimel, üksteisega arvestamine, kompromisside saavutamine, samas ka erilise esiletoomine. Kunstitegevuste kaudu oma võimete tundmaõppimine ja arendamine.	Individuaal- ja ühistööd. Tööde vormistamine ja näituste väljapanek. Näituse külastus; Teoste ja tööprotsessi analüüs (<u>Kunstiteose ja tööprotsessi analüüsi toetavad küsimused.pdf</u>); Emotsioonide ja tunnete maandamine kunstitegevuste kaudu.
Mõisted: • individuaalne omapära, kunstiteose lugu, kunstivahend, koloriit, kompositsioon, valgus		

2.4. MUUSIKA, LIHTSUSTATUD ÕPPEKAVA

2.4.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Muusikaõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusika kuulamisest ja musitseerimisest;
- 2) tunneb huvi muusika vastu, kuulab erinevat muusikat;
- 3) julgeb muusika saatel liikuda ja kaaslastele esineda;
- 4) kirjeldab kuulatud muusikat, väljendab muusikaalastes vestlustes oma eelistusi ja arvamusi, kasutades õpitud sõnavara;
- 5) väärtustab muusikat ja muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana.

2.4.2. Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa

Õppetegevus 1.–2. klassis

1.–2. klassi muusikaõpetuses on olulisel kohal vaba emotsionaalne eneseväljendus, rõõm muusikast. Seda arendatakse eri viisil musitseerides – lauldes, pilli mängides, muusika saatel liikudes. Ühiselt tegutsedes kujundatakse eri sotsiaalseid oskusi: üksteise kuulamine, lihtsatele küsimustele vastamine, koos musitseerimine jms. Sellel kooliastmel on muusikaõpetuses oluline roll laulumängudel. Muusikatunnis õpitud laulumänge ja liisusalme soovitatakse kasutada ka teistes ainetundides ning klassi- ja koolipidudel. Muusikatundides pööratakse tähelepanu helide, müra ja kõne eristamisele. Praktilise tegevuse käigus tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite ja/või oma häälega.

Õpetaja suunamisel kuulatakse eri rütmis ja tempos muusikapalu; tutvutakse kiire ja aeglase, rõõmsa ja kurva muusikaga. Helivältusi väljendatakse koostegevuses õpetajaga konkreetsete ja mõistetavate rütmisõnadega, meloodia kõrguse muutusi tähistatakse käeliigutustega. Muusikaõpetuse kaudu koordineeritakse liigutusi, arendatakse rütmitunnet, silma ja käe koostööd.

Õppetegevus 3.–5. klassis

3.–5. klassi muusikaõpetuses on olulisel kohal laulmine ning muusika rütmis liikumine (liigutused kehaga, käega, liikumine ruumis). Eesmärgiks on hoida ning suurendada huvi ja soovi muusikalistes tegevustes osaleda. Ühise musitseerimise kaudu arendatakse õpilaste rütmitunnet, silma ja käe koostööd, liigutuste koordineerimist; kujundatakse muusikalise enes väljendamisega julgust ja oskusi, suhtlemis- ja koostööoskusi. Laulude valikul arvestatakse õpilaste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldusprobleeme. Laulmisel rõhutatakse täpset ja selget diktsiooni, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule. Õpilased omandavad mõne pilli esimesed mänguvõtted.

Õppetegevus 6.–7. klassis

6.–7. klassi õppetegevuses tugineakse omandatud teadmistele ja oskustele. Esmane on positiivsete emotsioonide saamine muusika tegemisest või kuulamisest. Arendatakse õpilaste rütmis- ja meloodiataju, muusikalist maitset, silmaringi, esinemisjulgust, suhtlemis- ja koostööoskusi. Õpetaja suunamisel kuulatakse tundides ühiselt erineva raskuse ja keerukusega muusikat. Pööratakse tähelepanu ka rahvusmuusikale, kujundatakse hoiakut seda hoida. Arendatakse oskust väärtustada enda ja teiste loomingut, samuti kultuurisündmusi (sh virtuaalseid) ja nendel osalemist. Kujundatakse oskust väljendada oma arvamusi ja eelistusi ning sallivat suhtumist erinevustesse.

Õppetegevus 8.–9. klassis

8.–9. klassis arendatakse jätkuvalt õpilaste individuaalseid muusikalisi võimeid ja huvisid, võimaldatakse erinevaid esinemiskogemusi (laulmine ja pillimäng; esinemine solistina, ansamblis, kooris). Õpilastele tutvustatakse eri ajastute muusikat, tuntumaid heliloojaid ning dirigente Eestis. Õpitakse tundma muusika eri žanre, kirjeldama kuulatud muusikat ning väljendama oma arvamusi ja eelistusi. Arendatakse oskust väärtustada enda ja teiste loomingut, Eesti muusikapärandit ja kaasaegset muusikat. Olulisel kohal õppetegevuses on kontserdi-, teatri- ja muuseumikülastused (sh virtuaalsed).

2.4.4. Üldpädevuste kujundamine muusika õppes

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Muusika ühena kunstiainetest on otseselt seotud kultuuri, selle mitmekesisuse, loomise ja loodu väärtustamisega. Muusika tegemise ja kuulamise käigus ning muusika üle arutledes süvendatakse teadmisi eesti kultuurist ja muusikast, avardatakse maailmapilti, tutvutakse teiste rahvaste kultuuri ja eluviisiga. Esimeses kooliastmes keskendutakse eesti kultuurile - meie tavad ja kombed ning nendega seotud repertuaar (rahvamuusika - rahvalaul, rahvapillid, laulumängud ja rahvatantsud; kodu ja Eestimaaga seotud laulud). Teises kooliastmes laiendatakse

kultuuripilti naaberriikide omaga tutvudes, tehes seda võrdluses (mis ühesugune/ühendav ja mis erinev/omapärane) Eestiga. Kolmas kooliaste tutvub kultuuridega teistelt mandritelt, saab ülevaate sealsetest erinevatest usunditest ning muusikast. Kultuuri- ja väärtuspädevust kujundab ühislaulmine, mis ühendab omavahel eri põlvkondi ning osalemine laulupidudel. Kontsertide ja muusikaetenduste külastamine toetavad kultuuri- ja väärtuspädevuse arendamist - teiste loodust osasaamine, selle hindamine.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Muusika kui universaalne keel võimaldab üksteist tundma õppida, omavahel suhelda ja koos tegutseda. Ühislaulmine, pilling ja erinevates üritustes osalemine toetab sotsiaalsete oskuste kujunemist ja arenemist, avastatakse enda ja teiste loomingulisi ressursse, nauditakse loomevabadust ja kujunevat ühtsustunnet. Ühistegevustes on võimalik koos luua toetav, turvaline, mänguline ja loominguline keskkond ning seeläbi mõista meeskonnatöö olulisust. Sotsiaalset ja kodanikupädevust kujundatakse kõikide muusikaliste tegevuste kaudu, omandatakse meeskonnatöö oskused ja kogemused; kujundatakse ühistöö reeglid ja kokkulepped ning mõistetakse kaaslastega arvestamise ja kokkulepetest kinnipidamise tähtsust. Kultuurisündmustel osalemine süvendab kultuurilist ühtsustunnet ning erinevate kultuuride mõistmist.

Enesemääratluspädevus. Musitseerimine võimaldab avastada ja avada enda tunde- ja huvide maailma uusi tahke. Praktiliste tegevuste kaudu saab mõista ja hinnata enda muusikalisi võimeid ja oskusi, omandada esitamise, esitlemise ja esinemise oskusi. Kaasõpilaste ja õpetaja tagasiside kaudu erinevatele muusikalistele tegevustele (laulmine, pillimäng, tantsimine, omalooming) saab oma sooritust täiendada/muuta - tagasiside toetab oskuste arengut. Osalemine lauluansambelis, kooris või pilliringis, oma ja teiste oskuste jälgimine, toetab enesemääratlust ja annab ühistegevustes juurde kuuluvustunnet. Esinemised kooli- või koolivälistel üritustel panevad oskused proovile ning annavad tagasisidet. Tutvumised erinevate muusikastiilidega võimaldavad leida endale meelepärase ning ka läbi lemmikmuusika ühtekuuluvustunnet tunda.

Õpipädevus. Muusikas nagu ka teistes õppeainetes on oluline õppida õppima - kuidas samm-sammult oma tegutsemist kavandada ja olemasolevatele teadmistele ja oskustele uusi kihte juurde laduda. Laulu ja pilliloo õppimine algabki analüüsist - kui pikk, mitu salmi, kas on refrään, milliseid noodivältusi ja milliseid nelikõrgusi on kasutatud. Olukorda hinnanuna on hea teha järgnevat plaani - kas alustada sõnade lugemisest, viisi õpetuses või hoopis teha selgeks refrään. Muusika õppimist on hea teha koos, kuid see nõuab ka individuaalset tööd ja harjutamist - enda õppe kavandamist ja teostamist. Tagasiside, enda ja teiste tegevuse analüüs aitavad saada ülevaadet olukorrast.

Suhtluspädevus. Muusika võimaldab suhtlemist nii sõnadega kui ka mitteverbaalselt - helide keeles. Suhtluspädevust rakendatakse algklassides erinevate laulude, laulu- ja ringmängude õppimise kaudu, kus õpilane harjutab mängides selget ja viisakat eneseväljendust ning turvalist suhtlemist kaasõpilastega. Vanemates klassides on tähtsal kohal kultuuride, heliloojate ja teoste üle arutlemine,

oma kogemuse ja arvamuse jagamine kaasõpilastega. Õpitakse oma seisukohti viisakalt väljendama ning teiste arvamust ja väärtusi aktsepteerima. Suhtluspädevuse kujunemisele aitab kaasa aktiivne osalemine kooli kooris.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Muusika ja matemaatika on omavahel tihedas ühenduses - mõlemas tuleb arvutada ja tegeleda andmetega. Suuresti põhineb helide pikkuse/kestvuse jaotussüsteem matemaatil - helivälvuste arvulised/murdarvulised nimetused (veerand-, pool-, kaheksandiknoot jt). Taktimõõtu muusikas tähistatakse enamasti murdarvuna ($2/4$ polka, $3/4$ valss), esitamise kiirust ehk tempot numbriga (mitu lööki minutis). Muusikas peab teadma rütmide pikkust, et osata neid sobitada taktimõõduga ning täita taktid vajaliku arvu rütmidega korrektse noodikirja jaoks - arvandmete kogumine ja korrastamine.

Loodusteaduste pädevus kujundab oskust mõista heli tekkimist/tekitamist, heli omadusi, helikeskkonna (näiteks müra) mõju inimese tervisele. Loodus ise pakub näiteid ja inspiratsiooni loominguks - loodushääled, linnulaul, lõhnad ja kaunid vaated. Muusikas tuleb lugeda ja teisendada andmeid (noodikirja tähistused - asukoht klaviatuuril/ sõrmede arv ja asetus tabulatuuril. Terviku mõistmine ja osa leidmine tervikust (kogu helivälvuste süsteem, vormiõpetus - salmid, refrään, eelmäng, vahemäng). Muusika esitamine digivahenditega/-keskkondades, salvestamine ja taasesitamine kujundab tehnoloogiaalast pädevust.

Ettevõtlikkuspädevus. Muusikas ja muusika loomisel väärtustatakse uuenduslikke ja loovaid lahendusi. Muusikas saab ettevõtlikkust väljendada ka esinemisjulguse ja -oskuse kaudu. Koolis saab olla ettevõtlik, olles algatajaks mõnele muusikalisele sündmusele (näiteks Vaba lava üritus, kevadine ja jõulukontsert). Õpitakse oma tugevaid külgi arendama, tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tulemuse eest.

Digipädevus. Muusikatundides harjutatakse, kuidas sõnastada otsitava kohta teavet (milliseid märksõnu kasutada, otsides infot helilooja kohta, mänguvõtete kohta pillil, nootide asukoha määramisel noodijoonestikul jne) ning hinnatakse leitud allikate usaldusväärsust. Tehakse ühisloomet digikeskkondades, õpitakse tundma vastavate keskkondade võimalusi (plakati koostamine, ühisarutelud/oma arvamuse avaldamine, lemmikmuusika playlistid, omaloominguline muusika jne). Arutatakse, mida sobib Internetis jagada, mille või kelle jaoks on rakendustel vanuselised piirangud; kas Internet laseb meil unustada selle, mida oleme kunagi seal jaganud; arutatakse, kas tehisaru teeb arukaks või arutuks.

2.4.5. Muusika lõiming õppekava läbivate teemadega

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine - valmisolek enda oskuste ja teadmiste täiendamiseks, uudishimu ümbritseva vastu. Enda muusikaliste oskuste esitlemine ning võimaluste leidmine eri eluvaldkondades oma muusikaliste oskuste kasutamiseks. Edasiõppimisvõimalused võimakamatele muusikaringides või muusikakoolis. Muusikaga seotud ametite teadmine. Muusik kui elukutse -

tutvumine muusikaga seotud elukutsetega (nii otseselt muusikat tegevad kui muusika esitamist ja tootmist/levitamist toetavad) - helilooja, laulja, pillimees, dirigent, helitehnik, pillimeister jne.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kujundatakse keskkonda säästvat mõtteviisi, tutvustatakse kohalikke ja globaalseid keskkonnaprobleeme. Kujundatakse vastutustundlikku tarbijat, tuuakse näiteid loodusressursside kasutamisest, selgitatakse looduse ja selle kestlikkuse, looduskeskkonna terviklikkuse ja loodushoiu teemasid. Õpetatakse rütmipillide valmistamist taaskasutatud materjalidest. Temaatiliste laulude kaudu mõjutatakse õpilaste väärtushinnanguid. Väärtustatakse pärand- ja rahvuskultuuri, selgitatakse, kuidas on keskkonnast ja loodusest sõltuvalt kujunenud inimeste eluviis ja kultuur. Võimalusel kutsutakse esinema ja rahvapäile tutvustama kodukandis tegutsevaid pärimusmuusikuid.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Ühise musitseerimise käigus arendatakse koostöö - ja teistega arvestamise oskust. Loovülesannete kaudu toetatakse ettevõtlikkust ja õpilaste initsiatiiviise midagi luua. Ühiste otsuste langetamise kaudu (nt laulurepertuaari/õppesisu ühisel valimisel), esinedes/osaledes kooli ja kogukonna üritustel suurendatakse kaasatust. Õpilaste kaasamine ürituste planeerimisse ja korraldamisse, andes seeläbi võimalus olla aktiivne ja vastutustundlik kodanikuühiskonna liige. Musitseerimine kui võimalus olla ettevõtja - muusika looja, esitaja, tootja, vahendaja.

Kultuuriline identiteet. Eesti rahvakultuuri traditsioonide (rahvalaulud, rahvapillid, rahvatantsud, laulu- ja tantsupeod) teadmine ja hindamine. Rahvalaulude, -muusika ja laulumängude kasutamine rahvakalendri või riiklike tähtpäevade tähistamisel. Piirkondlike eripärade väärtustamine ja kasutamine. Kodukoha kultuuriväärtuste teadmine, huvi äratamine kodukohast pärit või seal elanud kultuuritegelaste/ muusikute vastu. Teiste rahvaste traditsioonidega tutvumine, kultuurilise mitmekesisusega arvestamine, lugupidava ja salliva suhtumise kujundamine.

Teabekeskkond ja meediakasutus. Õpetatakse otsima informatsiooni erinevate riikide heliloojate, instrumentide, muusikastiilide kohta; suunatakse kasutama erinevaid teavikuid (heliplaat, CD, video). Tutvustatakse interneti-turvalisusega seotud teemasid, "Targalt internetis" nõuandeid - milliseid salvestusi endast ja enda saavutustest jagada, millisele kogukonnale/sõpruskonnale. Autoriõigus.

Tehnoloogia ja innovatsioon - uudishimuliku ellusuhtumise kujundamine, uuenduste, uute tehniliste võimaluste ja tehnoloogiatega kursis olemine elukestvalt. Digivahendite kasutamine õppes, erinevate digikeskkondade tutvustamine.

Tervis ja ohutus. Muusika kui vahend ja võimalus emotsionaalse tasakaalu leidmiseks - muusika teraapiline mõju inimesele. Õpetatakse lõõgastuma laulmise, musitseerimise, muusika kuulamise ja rütmilise liikumise kaudu - eri stiilide muusika võimalused muusikaliste väljendusvahendite kaudu. Müra mõju, selle vähendamise võimalustega tutvumine. Pillide mänguvõtete tutvustamine turvaliseks ja otstarbekaks pillikasutuseks. Häälehoid, tervislik häälekasutus.

Väärtus ja kõlblus - eneseteadlikkus oma muusikalistest võimetest ja võimalustest, lugupidava ja salliva suhtumise kujundamine, õpetatakse arvestama teistsuguseid arvamuste, seisukohtade ja väärtushinnangutega. Käitumine avalikus ruumis, kontserdil, aktusel jne - tutvumine hea tavaga, oskuste harjutamine ja kinnistamine ühisüritustel, kontserdi vms külastustel. Õpetatakse oma arvamust ja seisukohti viisakalt edastama (esineja - laulja, pillimängija, tantsija) kohta.

2.4.6. Muusika lõiming teiste õppeainetega

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Arendatakse suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust ja vaadeldakse eri ajastute ning kultuuride lugusid muusikas ja kujutavas kunstis, teatri- ja filmikunstis.

Matemaatika. Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid), samuti matemaatiliste sümbolite, kujundite ning mõistete tundmist.

Loodusained. Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.

Sotsiaalsained. Vaadeldakse suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning eri kultuuride kommete ja pärimustega, kunsti ning kultuuri rolli ja muutumist ajaloo eri etappidel.

Tehnoloogia. Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist, oskust innovaatilisi ideid kavandada ja praktikas ellu viia (loomisprotsess, tehnoloogiad ja tehnikad).

Kehaline kasvatus. Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

I KOOLIASTE	
Õpitulemused I kooliastmes 3. klassi lõpetaja: 1) on omandanud esmased koostegemise oskused kõigis muusikalistes tegevustes; 2) tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, muusikalisest liikumisest ja muusika kuulamisest; 3) on saanud esmase ühislaulmise kogemuse, kasutab saateks lihtsamaid lastepille ja kehapilli; 4) omab muusika kuulamise kogemusi, suudab väljendada oma muusikalisi elamusi; 5) rakendab omandatud muusikalisi teadmisi ja oskusi muusikalistes tegevustes.	
1.KLASS	
Õpitulemused	Õppesisu
1) laulab loomuliku hääletooni ja kehahoiuga 2) teeb vahet kõrgel ja madalal helil 3) teeb vahet kiirel ja aeglasel muusikal 4) eristab erinevaid hääli ja müra muusikast 5) tunneb rütmivorme TA, TI-TI	LAULMINE. Laulmine ja laulutehnika. Laulmisel kasutatakse loomulikku kehahoidu, laululist hingamist, avatud suud, pingevaba tooni ja selget diktsiooni.

6) mängib õpitud rütme nii keha- kui ka rütmipillidel kaasa 7) liigub lihtsa muusika rütmis, oskab kasutada liisusalme 8) tunneb ära Eesti hümn, käitub hümnilaulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda 9) oskab peast mõnda õpitud lastelaulu 10) osaleb õpitud laulumängudes, hoiab rivi ja sõõri	Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, rahva- ja regilaule. Õpitakse laulma I kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kevadel“ - „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel); Muusikaline kirjaoskus. Laulu õpitakse vastavalt õpilaste võimekusele kuulmise järgi/ käemärkide järgi/ meloodia liikumise kujutamine käega või kombineeritud meetodil. PILLIMÄNG Rütmivormide TA ja TI-TI tundmine. Rütmmängud kehapillil. MUUSIKA KUULAMINE. Kuulatakse ja kirjeldatakse loodushääli/linnaruumi helisid. Pööratakse tähelepanu erinevate häälte, helide, müra ja kõne eristamisele. Tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite, pillide ja/või oma häälega. Kuulatakse eri rütmis ja tempos muusikapalu, tutvutakse kiire ja aeglase muusikaga. Kuulatakse erineva karakteriga muusikat, laule ja pillilugusid, tutvutakse rõõmsa ja kurva muusikaga. MUUSIKAALNE LIIKUMINE. Õpitakse ja mängitakse erinevaid laulumänge ("Kes aias?", "Kui sul tuju hea" jne), sh pärimuslikke laulumänge. Kasutatakse erinevaid liikumisviise (rivi, sõõr, voor), eri tempo ja meeleoluga muusikapalu. Kasutatakse liisusalme - liisusalvide tekstid on improvisatsioonilised kõla-, rütmi- ja sõnamängud.
---	---

2. KLASS	
Õpitulemused	Õppesisu
1) teeb vahet pikal ja lühikesel helil ja reageerib nendele erinevalt 2) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu 3) tunneb rütmivorme TA, TI-TI, PAUS 4) mängib õpitud rütme tuttavate laulude saateks kaasa 5) mängib lihtsamaid kaasmänge keha- ja rütmipillidel 6) laulab lihtsamate regilaulude kooriosa kaasa 7) laulab peast 3–4 lastelaulu 8) mõtleb välja liigutusi tuttavates laulumängudes ja liisutustes 9) tunneb Eesti hümnit, käitub hümnit laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda 10) osaleb õpitud laulumängudes	LAULMINE. Laulmine ja laulutehnika. Laulmisel kasutatakse loomulikku kehahoidu ja laululist hingamist, pingevaba tooni ja selget diktsiooni. Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (Eesti Vabariigi aastapäev jt). Õpitakse laulma I kooliastme ühislaule: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (muusika ja sõnad A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus / J. Oro); „Rongisõit“ (G. Ernesaks / E. Niit). Muusikaline kirjaoskus. Loetakse noodist silbitatud laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Kasutatakse meloodia õppimisel rütmivorme TA, TI-TI, TA-A ja veerandpaus ning seostatakse neid kaasmängude ja pillimänguga (kehapill, rütmipill, plaatpill). Ea- ja teemakohaste laulude laulmine, arvestades lauljate vokaalseid võimeid Esinemised kooliüritustel. PILLIMÄNG. Kinnistatakse laulude õppimisel kasutatud rütmivorme TA, TI-TI, TA-A ja veerandpaus ning seostatakse neid kaasmängude ja

	pillimänguga (kehapill, koolis olemasolevad rütmipillid ja plaatpillid). Harjutatakse kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Rütmimängud kehapillil. Rütmipillide ja fantaasiapillide meisterdamine. Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmikaartide kasutamine. MUUSIKAALNE LIIKUMINE. Liikumistegevuste kaudu püütakse tunnetada ruumi, enda ja kaaslaste paiknemist ja liikumist selles. Tunnetatakse erinevaid temposid ja katsetatakse eri liikumisviise. Püütakse väljendada muusika dünaamikat ja meeleolu liigutuste/liikumiste kaudu. Õpitakse ja mängitakse erinevaid laulumänge.
3. KLASS	
Õpitulemused	Õppesisu
1) oskab peast 3–4 lastelaulu 2) laulab tuttavaid laule ilmekalt ja õige kehahoiuga 3) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinaatodes ja/või kaasmängudes 4) tunneb rütmivorme TA, TI-TI, PAUS, TA-A 5) viipab käega kaheosalist taktimõõtu 6) eristab kurvakõlalist meloodiat rõõmsakõnalisest 7) kirjeldab kuulatud muusikapala iseloomu (kurb/rõõmus; aeglane/kiire) 8) laulab Eesti hümni vastavalt võimetele kaasa 9) eristab ja iseloomustab rahvakalendri tähtpäevadega seotud traditsioone, osaleb laulmisel 10) osaleb õpitud laulumängudes	LAULMINE. Laulmine ja laulutehnika. Hääle- ja hingamisharjutused, arvestades ja arendades lauljate vokaalseid võimeid Ea- ja teemakohaste laulude laulmine. Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (Eesti Vabariigi aastapäev jt). Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu autoritega (helilooja ja luuletaja/sõnade looja). Loetakse noodist

	silbitatud laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Arvestatakse noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, segno). Kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Kasutatakse ja kinnistatakse õpitud rütmivorme TA, TI-TI, TA-A, PAUS. Hääle- ja hingamisharjutused, arvestades ja arendades lauljate vokaalseid võimeid. Ea- ja teemakohaste laulude laulmine. Esinemised kooliüritustel. PILLIMÄNG. Harjutatakse kaasmänge keha- ja rütmipillidel. Tutvutakse plaatpillidega, kasutatakse põhiasemete (I, IV, V) plaate kaasmängudes. Tutvutakse eesti rahvapillidega (väikekannel jt). MUUSIKAALNE LIIKUMINE. Meetrumi-taktimõõtu tunnetatakse ja väljendatakse liigutuste või liikumistega. Rütmi-ostinatod kehapillile. Liigutused-liikumised lauludele (teksti alusel/ teksti meelde jätmise hõlbustamiseks). Õpitakse erinevaid laulumänge.
II KOOLIASTE	
Õpitulemused II kooliastmes 6. klassi lõpetaja: 1) tunneb rõõmu nii individuaalsetest kui ka ühistest muusikalistest tegevustest ja väärtustab musitseerimist; 2) arendab oma muusikalisi võimeid ja osaleb aktiivselt muusikalistes tegevustes – laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalises liikumises; 3) osaleb aktiivselt muusikalises loomeprotsessis, katsetab oma ideid erinevates muusikalistes tegevustes;	

- 4) suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loomingsusse, põhjendab ja analüüsib oma arvamusi ja valikuid;
- 5) mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulu- ja tantsupeo traditsiooni;
- 6) märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ja suhtub lugupidavalt erinevatesse rahvuskultuuridesse;
- 7) leiab muusikaalast infot erinevatest teabeallikatest, käitub ohutult virtuaalmaailmas.

4. KLASS

Õpitulemused	Õppesisu
1) teab peast 3–4 lastelaulu, sealhulgas vastavalt võimetele Eesti hümn 2) laulab tuttavaid laule võimalikult selge diktsiooni, kõlava tooni ja õige kehahoiuga 3) tunneb 3-osalist taktimõõtu ja rütmivältust TA-A-A 4) viipab käega 3-osalist taktimõõtu 5) mõistab terminite orkester ja orkestrijuhth/ dirigitendust 6) eristab vokaalmuusikat instrumentaalmuusikast 7) on tutvunud mõne lihtsama muusikainstrumendi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerides	LAULMINE. Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele. Lauldakse a cappella ja saatega nii üksi, kui ka ansambelis mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Repertuaar. Õpitakse laulma II kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Mu isamaa armas”, „Püha õõ”. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mihkripäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emakeelepäev, emadepäev jt). Muusikiline kirjaoskus. Tutvutakse laulu autoritega, kinnistatakse mõisteid helilooja, luuletaja/teksti autor. Selgitatakse autori õigust enda loodule. Kasutatakse ja kinnistatakse varem õpitud rütmivorme TA, TI-TI, TA-A, paus. Tutvutakse rütmivältusega TA-A-A. Tutvustatakse 3-osalist taktimõõtu. Tutvutakse muusikaliste väljendusvahenditega -

	dünaamika - f - valjult, p - vaikselt; valjenedes, vaibudes. Loomuliku kehahoiu ja laulmisele omaste hingamispõhimõtete kinnistamine, hääleharjutuste kasutamine lahtilaulmiseks Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine. PILLIMÄNG Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Laulude kaasmäng plaatpillidel (helistiku põhiasmetel vastavalt võimekusele kas üksi või jaotatuna rühmas). Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Musitseerimine väikekandelil ja/või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Lihtsamate meloodiate esitamine plaatpillidel või klavipillidel. MUUSIKA KUULAMINE Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi, külastatud kontserte/muusikalavastusi. Avaldatakse nende kohta arvamust, kasutades õpitud muusikalist sõnavara. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Tutvutakse teadlikult vokaalmuusika ja instrumentaalmuusikaga. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat. Kuulatakse erineva taktimõõduga muusikapalu, eristamaks 2- ja 3-osalist taktimõõtu.
--	---

	Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Kirjeldatakse oma koolis või kodukohas tegutsevaid koore - mis liik/liigid, kui suur koosseis, kes seal laulavad, mida esitavad, kus on neid kuulda/näha olnud. Tutvutakse esituskoosseisudega. Õpitakse tundma mõisteid orkester ja dirigent. Kuulatakse erinevaid pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) ja eristatakse pillirühmi kõla ja välimuse järgi. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega, otsitakse infot autorite kohta, meenutatakse, kas on ka varem tema loomingut õpitud/esitatud. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid. Arutletakse, millest pillid valmistatud ja milliste materjalide ja töövõtetega saaks ise samasuguse ise valmistada. Dramatiseeringud ja liikumised kuuldud või kuulatava muusika järgi. Kuuldud muusika visualiseerimine kunstitöös. MUUSIKALINE LIIKUMINE Laulu- ja ringmängude mängimine, tantsuliste mõistete rivi, ring/sõõr, viirg rakendamine. Ruumis paiknemine, enda ja kaaslaste liikumise tunnetamine ruumis. Kuulatud muusika väljendamine liikumistes: dünaamika väljendamine, erineva tempo ja rütmide kasutamine ja tunnetamine, loovliikumine. Kaasmängud keha- ja rütmipillidel.
--	---

	MUUSIKALINE OMALOOMIMINE Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult. Luuakse kaasmänge keha-, rütmi- või plaatpillidel, loovliikumisi, improvisatsiooni.
5. KLASS	
Õpitulemused	Õppesisu
1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümn 2) laulab vaba ja kõlava tooni ning selge diktsiooniga 3) saab aru väljenditest <i>valjult, vaikselt, valjenedes, vaibudes</i> 4) teeb vahet 2- ja 3-osalisel taktimõõdul 5) iseloomustab kuulatud muusikat abivahendite toel 6) on tutvunud eesti rahvapillide ja rahvamuusikaga 7) on omandanud mõne lihtsama muusikainstrumendi esmased mänguvõtted ja kasutab neid muusitseerides	LAULMINE. Laulmine ja laulutehnika. Loomuliku kehahoiu ja laulmisele omaste hingamispõhimõtete kinnistamine, hääleharjutuste kasutamine lahtilaulmisel. Laulu õppimine jõukohaste osade kaupa - fraas, rida, salm jne. Keerukamate meloodiate õppimine ja kinnistamine viisikäikude kaupa, eesmärgiks võimalikult puhas intoneerimine. Tähelepanu pööramine laulu ülesehitusele, salmi ja refrääni eristamine. Erineva stiiliga noodistamise selgitamine (näiteks teksti asukoht noodis). Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, eristades neid üksteisest kõla alusel ja tunnuste/ülesehituse alusel. Lauldakse ühehäälsid laule. Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu autoritega, kinnistatakse mõisteid helilooja, luuletaja/teksti autor. Selgitatakse autori õigust enda loodule. Loetakse noodist silbitatud laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. PILLIMÄNG

	Õpitakse tundma eesti rahvapille, nende kõla (seos materjalidega, millest nad on valmistatud) ja mänguvõtteid. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel harjutatakse ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimist. Pillimängus rakendatakse õigeid mänguvõtteid. Harjutatakse lihtsamate laulude saatmist pillidega, vajadusel jätkata eelnevalt õpitud/kasutatud alternatiivsete võimalustega (värvid, numbrid, figuurnoodid). Tutvustatakse/ tuletatakse meelde noodijoonestikku (read ja vahed), absoluutset noodisüsteemi (igal noodil on oma kindel koht noodijoonestikul), nootide tähtnimetusi ning võimaluse korral luua seos - nootide asetus noodijoonestikul ja klaviatuuril (loob eelduse ja võimaluse klahvpillimängu õppimiseks). Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Lihtsamate ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine kehapillil ja rütmipillidel. Laulude kaasmäng plaatpillidel (helistiku põhiastmetel vastavalt mängijate võimekusele kas üksi või jaotatuna rühmaliikmete vahel). Musitseerimine väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Klahvpillimäng. MUUSIKA KUULAMINE Kuulatakse eesti rahvamuusikat, eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt). Kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut, kasutades
--	--

	abivahendeid (näiteks muusikaliste väljendusvahendite sõnakaarte). Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ja püütakse kirjeldada esituskoosseise (palju pille/vähe pille; keel-/puhkpillid jne). Õpitakse tundma mõisteid orkester ja dirigent. Kuulatakse erinevaid pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) ja eristatakse pillirühmi kõla ja välimuse järgi; tutvutakse pillide nimetustega. Kuulatakse ja võrreldakse hääleliike. Tutvustatakse kooriliike. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega, püütakse meenutada sama autori juba eelnevalt õpitud/tutvutud laule/lugusid. Kuulatakse erineva taktimõõduga muusikapalu, eristamaks 2- ja 3-osalist taktimõõtu. Kuuldud muusika visualiseerimine kunstitöodes. Dramatiseeringud ja liikumised kuuldud/kuulatava muusika järgi. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi, külastatud kontserte/muusikalavastusi. MUUSIKALINE LIIKUMINE Muusikaline tajus: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule. Ruumiteadlikkus ja koordineerimine: arendatakse ruumitunnetust - ruumis paiknemine, enda ja kaaslaste liikumise tunnetamine ruumis. Motoorika, koordineerimise, tähelepanuvõime ja
--	---

	väljendusoskuse arendamine loovliikumise ja rütmimängude kaudu. Eneseväljendus ja loovus: loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise; muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; kuulatud muusika väljendamine: erineva tempo ja rütmide kasutamine; muusika dünaamika, sisu, karakteri väljendamine liikumistes. Mängitakse laulu- ja ringmänge, rakendatakse mõisteid rivi, ring/sõõr, viirg. Tantsitakse lihtsamaid rahvatantse. Kaasmängud keha- ja rütmipillidel. MUUSIKALINE OMALOOMING Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult. Luuakse kaasmänge keha-, rütmi- või plaatpillidel, loovliikumisi, improvisatsiooni.
6. KLASS	
Õpitulemused	Õppesisu
1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümni 2) laulab vaba ja kõlava tooni ning selge diktsiooniga 3) eristab kuulamise järgi marssi, valssi ja polkat 4) tunneb levinumaid rahvalaule, rahvalaulu liike 5) laulab regilaulu, teab regilaulu esitamise traditsioone	LAULMINE. Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele. Laulu valikul arvestada hääle isikupära ja sobivat tessituuri. Lauldakse a cappella ja saatega, koos, ansamblis ja ka üksi (vastavalt võimalustele ja võimekusele). Hääleharjutused, lahtilaulmine tunni alguses/ enne laulmist, hääleulatuse ja -tugevuse

6) tunneb eesti olulisemaid rahvapille nii välimuse kui ka kõla järgi, teab nende nimetusi 7) teab mõningaid olulisemaid fakte eestlaste laulu- ja tantsupeost 8) on tutvunud erinevate kooriliikidega 9) eristab abivahenditele toetudes kõrget ja madalat mees- ja naishäält 10) teab, mis on häälemurre, tunneb häälehoiu põhimõtteid ja rakendab neid häälemurde perioodil	arendamine, helikõrguste tunnetamine laulmisel. Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu vastavalt nende esitusvõtetele. Lauldakse ühe- ja kahehäälsid laule, kaanoneid. Laulude valikul arvestatakse õpilaste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldusprobleeme, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule. Tutvustatakse laulu autoreid, luuakse seos kirjandustundides õpituga. Väärtustatakse ühislaulmist, lauldakse peast II kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Kui Kungla rahvas“, „Majakene mere ääres“. Muusikaline kirjaoskus. Laulu õppimisel kasutatakse ja kinnistatakse õpitud võtteid ja mõisteid. PILLIMÄNG Plokkflöödi mängus kinnistatakse õpitud mänguvõtteid viie noodi ulatuses (G, A, H, C, D), õpitakse juurde parema käe sõrmede lisamisel uued noodid E, FIS ja D. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Musitseerimine väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Klahvpillimäng. MUUSIKA KUULAMINE Hääl. Kuulatakse ja võrreldakse hääleliike, selgitatakse hääle tekkimist, häälemurret.
---	---

	Kuulatakse ja võrreldakse kooriliike. Kirjeldatakse oma koolis või kodukohas tegutsevaid koore - mis liik/liigid, kui suur koosseis, kes seal laulavad, mida esitavad, kus on neid kuulda/näha olnud. Kuulatakse laulupeo esitusi tuttavatest lauludest. Eesti rahvamuusika. Kuulatakse ja eristatakse vanemat ja uuemat rahvalaulu (meloodia, sisu/tekst, esitusviis); rahvamuusikat ja seda esitavaid rahvapärimisi; rahvatantse ja laulumänge. Euroopa rahvaste muusika. Tutvutakse valikuliselt Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Austria, Suurbritannia, Venemaa muusikatraditsioonidega. Arutelude ja vestluste käigus võrreldakse õpitud rahvaste muusikat eesti rahvamuusikaga, nt leitakse erinevusi ja sarnasusi eesti rahvapillidega (pillirühm, kuju, kõla). MUUSIKALINE LIIKUMINE Muusikaline taj: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule. Kuulatakse eriilmelisi tantse - marss, valss, polka. Püütakse liikuda muusika iseloomule vastavalt, võimalusel kasutatakse liikumisel valsi ja polka põhisamme. Ruumiteadlikkus ja koordineerimine: keha tunnetuse ja koordineerimise arendamine; liikumistegevuste kaudu enda ja teiste tunnetamine, arvestamine paiknemisega ruumis ja liikumistrajektoridega; kehakeele
--	---

	kasutamine, arvestades ruumi võimalusi ja muusika iseloomu. Grupisisene suhtlus: tegevuste läbiviimine üheskoos, rühmades ja ühekaupa tegutsedes, arvestades osalejate vajaduste, oskuste ja võimalustega; teistega arvestamine, grupisisese suhtluse ja koostöö arendamine, luues üheskoos liikumismustreid ja -kavasid. Eneseväljendus ja loovus: muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise. MUUSIKALINE OMALOOMING Turvalise ja loomisvabadust toetava keskkonna kujundamine, kus hinnaliseks peetakse ka eksimusi ning õpitakse ebaõnnestunud katsetustest. Lugupidav suhtumine kaasõpilaste loomingusse. Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult.
--	--

III KOOLIASTE

Õpitulemused III kooliastmes

9. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab muusikat ja muusikalisi tegevusi oma igapäevaelu rikastajana;
- 2) osaleb aktiivselt musitseerimise protsessis, rakendab omandatud muusikaalaseid teadmisi ja oskusi – muusikalist kirjaoskust;
- 3) on tutvunud muusika erinevate stiilidega ja arutleb täiskasvanu suunamisel kuuldud muusika üle;
- 4) katsetab muusikalises tegevuses erinevaid ideid, hindab isikupära ja väljendusrikkust; 5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid;
- 6) väärtustab kodukoha ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat;

7) tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda.

7. KLASS

Õpitulemused	Õppesisu
1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümn 2) laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga 3) on tutvunud sümfooniaorkestri erinevate pillirühmadega 4) tunneb keel-, puhk- ja löökpille 5) oskab kuuldeliselt eristada erinevaid instrumente 6) on tutvunud nootide silpnimetustega ja nootide asetusega noodijoonestikul 7) eristab kuulamise järgi duur- ja moll-helilaadi 8) tunneb helivältusi ja rütme TA, TI-TI, TIRI-TIRI, TAI-RI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A ja pause	LAULMINE Laulmine ja hääletehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega. Arendatakse helikõrguste tunnetamist laulmisel, hääleulatust ja -tugevust; pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, rõhutatakse diktsiooni täpsust ja selgust. Järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil, arvestatakse võimete ja hääle isikupäraga, pakkudes toetavat ja vajadusel individuaalset lähenemist. Laulude õppimisel kasutatakse omandatud muusikalist kirjaoskust (helivältused, rütmifiguurid, laulu vorm jne). Püütakse edasi anda laulu meeolu ja sõnumit, kasutatakse dünaamika võimalusi esitada laulu väljendusrikkalt. Repertuaar. Lauldakse ühe- ja kahehäälsed ea- ja teemakohaseid laule, tutvutakse erinevate muusikastiilide ja kultuuride lauludega, laiendades oma repertuaari ja muusikalist silmaringi. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega, õpitakse laulma kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen). Esinemised kooliüritustel, avaliku esinemise nõuete ja kommetega tutvumine ja nende järgmine. PILLIMÄNG

	Keha-, rütmi- ja plaatpillidel ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarri/ukulele/väikekandle/plaatpillide mängimine laulude saateks. Lugude jaotamine eri raskusastmetega partiideks (ainult meloodia mängijad, ainult bassipartii mängijad, eraldi saateakordi mängijad jne; meloodia jagamine väiksemateks muusikalisteks osadeks, nende jaotamine rühmade/mängijate vahel). MUUSIKA KUULAMINE Muusikainstrumendid. Puhkpillid - tutvutakse pillide valmistamise materjalide, heli tekkimise/tekitamise põhimõtetega, huuliku tüüpidega, pillitoru pikkuse muutmise vahendite ja võimalustega eri pillidel (ventiilid, klapid, kuliss). Eristatakse puu- ja vaskpuhkpile nende kõla ja kuju järgi. Löökpillid - tutvutakse pillide valmistamise materjalide, heli tekkimise/tekitamise põhimõtetega. Eristatakse määratlemata ja kindla helikõrgusega löökpille nende kõla ja kuju järgi. Keelpillide - tutvutakse pillide valmistamise materjalide, heli tekkimise/tekitamise põhimõtetega. Eristatakse näppe- ja poogenkeelpille nende kõla ja kuju järgi. Tutvutakse orkestriga - koosseis/pillirühmad, dirigendi roll ja ülesanded. Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ning õpitakse valikuliselt tundma teiste rahvaste muusikapärandit. Mäng - inimkõrv harjub keskkonnas pidevalt kostuvate helidega. Mis hääli kuuled sa klassis vaikuses tööd tehes? Sõnatud helid - Milliseid
--	---

	sõnatuid helisid sa oma suuga teha oskad? Milliseid helisid sa oma kehaga teha oskad? Räägi oma kaaslasega sõnatute helide keeles. Kuidas väljendada erinevaid tundeid ilma sõnadeta, vaid helisid kasutades - rõõmu, kurbust, pettumust, väsimust, nälga, närvilisust, leina ja viha? MUUSIKALINE LIIKUMINE Muusikaline taj: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule. Ruumiteadlikkus ja koordinaatsioon: keha tunnetuse ja koordinaatsiooni arendamine; liikumistegevuste kaudu enda ja teiste tunnetamine, arvestamine paiknemisega ruumis ja liikumistrajektooriga; kehakeele kasutamine, arvestades ruumi võimalusi ja muusika iseloomu. Grupisisene suhtlus: tegevusi võib läbi viia üheskoos, rühmades ja ühekaupa tegutsedes, arvestades osalejate vajaduste, oskuste ja võimalustega; teistega arvestamine, grupisisese suhtluse ja koostöö arendamine, luues üheskoos liikumismustreid ja -kavasid. Eneseväljendus ja loovus: muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste
--	--

	muusikale iseloomulikke omadusi, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. MUUSIKALINE OMALOOMING Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult. Luuakse kaasmänge keha-, rütmi- või plaatpillidel, lihtsamaid lugusid õpitud pillidel, meloodiaid ja laulutekste, loovliikumisi, improvisatsiooni. Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust.
8. KLASS	
Õpitulemused	Õppesisu
1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümn 2) laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga 3) tunneb taktimõõte 2, 3, 4 4) suudab kaasa mängida lihtsamaid rütmistruktuure 5) oskab lahendada lihtsamaid rütmiülesandeid 6) on tutvunud popmuusika ajalooga ja nüüdismuusikaga	LAULMINE Laulmine ja hääletehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega. Arendatakse helikõrguste tunnetamist laulmisel, hääleulatust ja -tugevust; pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, rõhutatakse diktsiooni täpsust ja selgust. Järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil, arvestatakse võimete ja hääle isikupäraga, pakkudes toetavat ja vajadusel individuaalset lähenemist. Esinemiskogemust võimaldatakse erinevate esinemiste kaudu individuaalsetes etteastetes, väikestes rühmades või suuremates koostööprojektides, arendades ka koostöö- ja suhtlusoskusi. Enesekindlust ja positiivset

	lavakogemust annab toetav ja turvaline keskkond. Esinemised kooliüritustel, avaliku esinemise nõuete ja kommetega tutvumine ja nende järgmine. Repertuaar. Lauldakse ühe- ja kahehäälsed ea- ja teemakohaseid eesti ja teiste rahvaste laule. Arvestatakse eesti tähtpäevadega; õpitakse laulma kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Isamaa ilu hoieldes“ (A. Mattiisen/J. Leesment), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal). PILLIMÄNG Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus, rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kahekõne pillide vahel - muusikaline vestlus vaheldumisi, pikkus võib olla eelnevalt kokku lepitud (4/8 lööki). Kitarri, ukulele ja/või väikekandle mängimine laulude saateks, kasutades õppijate võimekusele sobivat raskusastet (akordid, üks keel/bassikeel). MUUSIKA KUULAMINE Heli ja selle omadused. Elektrofonid. Arvutimuusika. Tutvutakse heli ja selle omadustega ning eristatakse kõla ja kuju järgi akustilisi ja elektroonilisi muusikainstrumente. Tutvutakse arvutimuusika arengulooga ja selle loomise võimalustega.
--	--

	Muusikatööstus. Tutvutakse helisalvestuse ja muusikatehnika arengulooga. Õpitakse tundma autorikaitse seadust ja autoriõigusega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis). Rock- ja popmuusika stiilid - nimetused, iseloomulikud tunnused, tuntumad esitajad - tutvustatavad stiilid võivad olla valitud õpilaste eelistusi arvestades. Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ja õpitakse valikuliselt tundma ja eristama Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika rahvaste muusikat. Rock- ja popmuusika. Kuulatakse ja võrreldakse rock- ja popmuusika stiile, saadakse ülevaade stiilide algusaegadest ja arengust. Luuakse seosed levimuusika arenguga Eestis. MUUSIKALINE LIIKUMINE Muusikaline taj: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule. Ruumiteadlikkus ja koordinaatsioon: keha tunnetuse ja koordinaatsiooni arendamine; liikumistegevuste kaudu enda ja teiste tunnetamine, arvestamine paiknemisega ruumis ja liikumistrajektooridega; kehakeele kasutamine, arvestades ruumi võimalusi ja muusika iseloomu. Grupisisene suhtlus: tegevusi võib läbi viia üheskoos, rühmades ja ühekaupa tegutsedes, arvestades osalejate vajaduste, oskuste ja
--	---

	võimalustega; teistega arvestamine, grupisisesest suhtluse ja koostöö arendamine, luues üheskoos liikumismustreid ja -kavasid. Eneseväljendus ja loovus: muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile. MUUSIKALINE OMALOOMING Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust.
9. KLASS	
Õpitulemused	Õppesisu
1) laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümni 2) laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga 3) tunneb järgmisi muusikažanre: ooper, operett, muusikal, ballett, sümfoonia 5) on tutvunud üldtuntud näidetega klassikalisest muusikast 6) väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille 7) on mängujuhiks noorematele õpilastele mängudepäeval, suudab liikumismänge juhtida	LAULMINE Laulmine ja hääletehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega. Arendatakse helikõrguste tunnetamist laulmisel, hääleulatust ja -tugevust; pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, rõhutatakse diktsiooni täpsust ja selgust. Järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil, arvestatakse võimete ja hääle isikupäraga, pakkudes toetavat ja vajadusel individuaalset lähenemist. Repertuaar. Lauldakse ühe- ja kahehäälseid eesti ja teiste rahvaste laule. Arvestatakse eesti tähtpäevadega; õpitakse laulma kooliastme ühislauke: Eesti

Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Saaremaa valss“ (R. Valgre / D. Vaarandi), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal).

PILLIMÄNG

Pillimängu praktiseeritakse koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul, kasutades omandatud muusikalist kirjaoskust. Süvendatakse pillimänguoskusi (ukulele/kitarr) ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes.

Arendatakse õpilaste rütmi- ja meloodiataju, esinemisjulgust, suhtlemis- ja koostööoskusi. Luuakse võimalusi loovaks eneseväljenduseks ja omaloomingu esitamiseks.

Tutvutakse maailma rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikaga läbi pillimängu.

Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel, rütmimängud.

MUUSIKA KUULAMINE

Hääl. Tutvutakse hääleorganitega (hingamiselundid, häälekitajad, resonaatorid), hääle tekkimise protsessiga, häälemurde ning hääle hoidmise viisidega. Kuulatakse ning eristatakse hääleliike.

Orkester. Muusikanäidete abil tutvutakse orkestri kujunemise, liikide ja koosseisudega.

	Õpitakse tundma sümfooniaorkestri koosseisu ning paigutust. Tutvutakse Eesti (esindus)orkestritega. Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ning õpitakse tundma Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika muusikat. Muusikateater. Näidete abil õpitakse tundma muusikateatri nelja olulisemat alaliiki (ooper, operett, muusikal, ballett). Tutvutakse ooperi, opereti, muusikali ja balleti kujunemise looga ning kuulatakse olulisemate heliloojate (<i>Giuseppe Verdi, Georges Bizet, Jacques Offenbach, Andrew Lloyd Webber, Pjotr Tšaikovski</i> jne) loomingut. Luuakse seosed lavamuusika arenguga Eestis, tutvutakse Eesti tuntumate lauljate ja tantsijatega. Džässmuusika. Tutvutakse džässmuusika kujunemise looga. Näidete abil õpitakse tundma džässmuusika põhijooni ja stiile. Kuulatakse olulisemate maailma ja eesti džässmuusika heliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldut. Filmimuusika. Tutvutakse filmimuusika ajaloo etappidega. Kuulatakse olulisemate maailma ja eesti filmimuusika heliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldut. Külastatud kontsertide, muusikaliste etenduste, kuuldud muusikapalade ja esituste kohta kirjelduse koostamine ja oma arvamuse avaldamine. Etteantud küsimuste või kavapunktide järgi muusikapala/esituse/kontserdi kirjeldamine (mis, kus, millal, kes esines jne), enda arvamuse/hinnangu põhjendamine. MUUSIKALINE LIIKUMINE
--	---

	Muusikaline taju: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule. Ruumiteadlikkus ja koordineatsioon: keha tunnetuse ja koordineatsiooni arendamine; liikumistegevuste kaudu enda ja teiste tunnetamine, arvestamine paiknemisega ruumis ja liikumistrajektoridega; kehakeele kasutamine, arvestades ruumi võimalusi ja muusika iseloomu. Grupisisene suhtlus: tegevusi võib läbi viia üheskoos, rühmades ja ühekaupa tegutsedes, arvestades osalejate vajaduste, oskuste ja võimalustega; teistega arvestamine, grupisisese suhtluse ja koostöö arendamine, luues üheskoos liikumismustreid ja -kavasid. Eneseväljendus ja loovus: muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise. Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale/tantsudele iseloomulikke karaktereid ja erinevaid tantsustiile. Liikumistegevuste kaudu rahvaste muusika teemades käsitletud muusika- ja tantsustiilide rakendamine. MUUSIKALINE OMALOOMING
--	---

	Laulu-, tantsu või instrumentaalkompositsiooni loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast.
--	---